Sira Consulting

Regeldruk Indicatorbedrijven in drie sectoren 2026

Resultaten onderzoek MKB-Indicatorbedrijven in drie sectoren in 2026 met overkoepelende conclusies en aanbevelingen

Intern gebruik

Regeldruk Indicatorbedrijven in drie sectoren 2026

Resultaten onderzoek MKB-Indicatorbedrijven in drie sectoren in 2026 met overkoepelende conclusies en aanbevelingen

Sira Consulting
16 oktober 2026
1.0

Auteurs
Peter Bex
Patrick van der Poll
Eva de Beet
Marieke Hollander
Jeroen Mook
Sven Schothorst

Sira Consulting B.V. is inhoudelijk verantwoordelijk voor deze rapportage. De in deze rapportage opgenomen teksten en onderzoeksresultaten mogen uitsluitend worden gebruikt als toelichting of ondersteuning in artikelen, scripties en boeken mits de bron duidelijk wordt vermeld. Sira Consulting B.V. aanvaardt geen aansprakelijkheid voor drukfouten en/of andere onvolkomenheden.

BTW NR NL 8109.155.46.B01 **BIC RABONL2U** **IBAN NL25 RABO 0103 2903 46** **KVK 30182559**

Inhoud

1 Management Samenvatting 5
2 Inleiding 11
3 Methode en sectoren 13
3.1 Methode 13
3.2 Het MKB-indicatorbedrijf 13
3.3 De berekening van de regeldrukkosten 16
3.4 De inschatting van de werkbaarheid 17
3.5 Werkwijze van het onderzoek 18
3.6 Sectoren 21

4 Analyse van de regeldruk 23
4.1 Aantal wettelijke verplichtingen 23
4.2 De financiële impact van regeldrukkosten 25
4.3 De invloed van externe partijen op de regeldrukkosten 26
4.4 De regeldrukkosten van verplichtingen 28
4.5 Voldoen aan wettelijke verplichtingen 30
4.6 De werkbaarheid van verplichtingen 31

5 Naar minder regeldruk 33
5.1 Regeldrukkosten versus werkbaarheid 33
5.2 Verplichtingen met lage regeldruk 34
5.3 Voorselectie van de verplichtingen 35
5.4 Beslisboom regeldrukreductie 36

6 Suggesties reductievoorstellen 40
6.1 Toelichting 40
6.2 Eerdere reductievoorstellen die ook nu relevant zijn 40
6.3 Nieuwe verbetervoorstellen 50

7 Knelpunten bij verduurzaming 74
7.1 Onzekerheid en onduidelijkheid over (toekomstige) wet- en regelgeving 74
7.2 Behoefte aan een gelijk speelveld 76
7.3 Trage aanpassing van normenkaders 76
7.4 Uitdagingen omtrent subsidies 77
7.5 Uitdagingen omtrent aanbestedingen 78
7.6 Gebrek aan uniformiteit in UPV-vergoedingssystemen voor dienstverleners 79

8 Conclusies en aanbevelingen 80

8.1 Conclusies 80
8.2 Aanbevelingen 82

Bijlage I Regeldruk MKB-indicatorbedrijven 85
I.I Het schoonmaakbedrijf 86
I.II De textielrecycler 88
I.III De rederij 90

1 Management Samenvatting

Het kabinet zet in op een merkbare en tegelijkertijd meetbare aanpak van de regeldruk voor bedrijven. Een belangrijke bouwsteen in het regeldrukbeleid is om inzichtelijk te maken met welke regels een ondernemer in de praktijk te maken krijgt, tegen welke knelpunten hij of zij hierbij aanloopt en wat de regeldrukkosten van die regels zijn. De MKB-indicatorbedrijvenaanpak maakt dit meetbaar vanuit het niveau van de individuele ondernemer en geeft op basis daarvan inzicht in waar de regeldruk minder of de uitvoering beter kan. In onderzoek is met deze methodiek de regeldruk onderzocht in drie sectoren:

- Maritiem (de rederij)
- Schoonmaak (het schoonmaakbedrijf)
- Groene en circulaire bedrijvigheid (de textielrecycler)

De MKB-indicatorbedrijvenaanpak

De MKB-indicatorbedrijvenaanpak is een analyse-instrument om geldende verplichtingen, regeldruk en knelpunten op het niveau van de ondernemer in kaart te brengen en hiermee suggesties te doen voor reductievoorstellen. Uitgangspunt hierbij is dat wanneer de regeldruk van een verplichting voor een MKB-indicatorbedrijf wordt gereduceerd, dit doorwerkt voor alle bedrijven die aan deze verplichting moeten voldoen.

Figuur 1: Verplichtingen per indicatorbedrijf

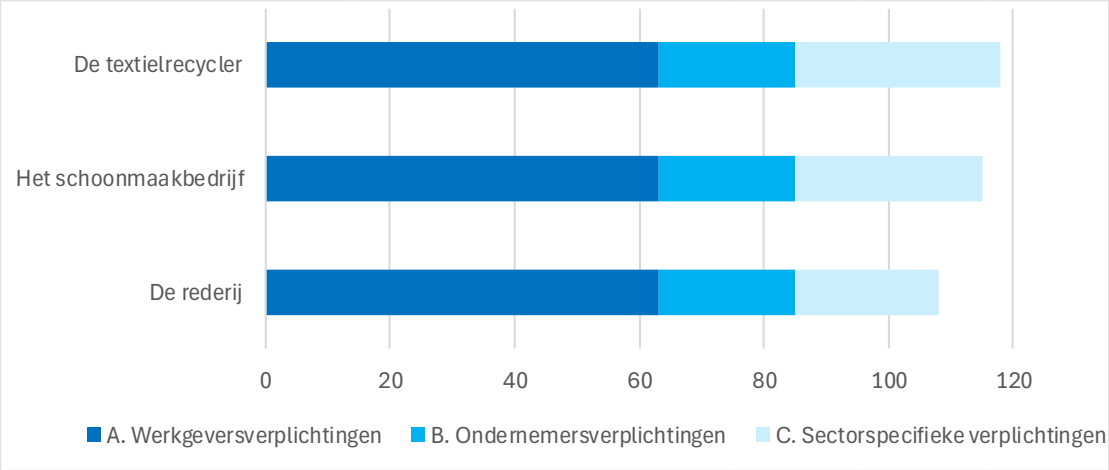

Het MKB-indicatorbedrijf staat model voor bedrijven die binnen een sector werkzaam zijn en dezelfde kenmerken hebben. Het MKB-indicatorbedrijf is zodanig gemodelleerd dat het overgrote deel van de verplichtingen (peildatum 1 januari 2025) van toepassing kunnen zijn op alle mkb-bedrijven met personeel binnen de betreffende sector. In de onderstaande figuur is dit voor de onderzochte sectoren en de MKB-indicatorbedrijven samengevat.

Regeldruk = Regeldrukkosten + Werkbaarheid

De regeldruk van een MKB-indicatorbedrijf is per verplichting beoordeeld aan de hand van (1) de regeldrukkosten en (2) de werkbaarheid. De regeldrukkosten zijn alle investeringen en inspanningen die bedrijven moeten doen om te voldoen aan verplichtingen uit wet- en

regelgeving. De regeldrukkosten zijn conform de definities en uitgangspunten van het Handboek Meting Regeldrukkosten[1] berekend en uitgedrukt in euro's per jaar.

De werkbaarheid is bepaald op basis van de ervaringen van de 15 mkb-bedrijven, 5 per onderzochte sector, die zijn betrokken in het onderzoek. De werkbaarheid is beoordeeld in vier categorieën, variërend van goed tot niet werkbaar, waarbij is aangegeven welke factoren tot de beoordeling hebben geleid en waar aangrijpingspunten liggen om de werkbaarheid te verbeteren. Deze factoren zijn de beleefde tijdsbesteding en kosten, complexiteit van de regels, doorlooptijd en de dienstverlening van de betrokken overheid of uitvoeringsorganisatie.

De resultaten zijn geanalyseerd met de regeldrukmatrix waarin per verplichting de regeldrukkosten en de werkbaarheid tegen elkaar zijn uitgezet. In de onderstaande figuur is de regeldrukmatrix weergegeven en is aangegeven hoe deze is toegepast bij het stellen van prioriteiten.

Figuur 2. Regeldrukmatrix

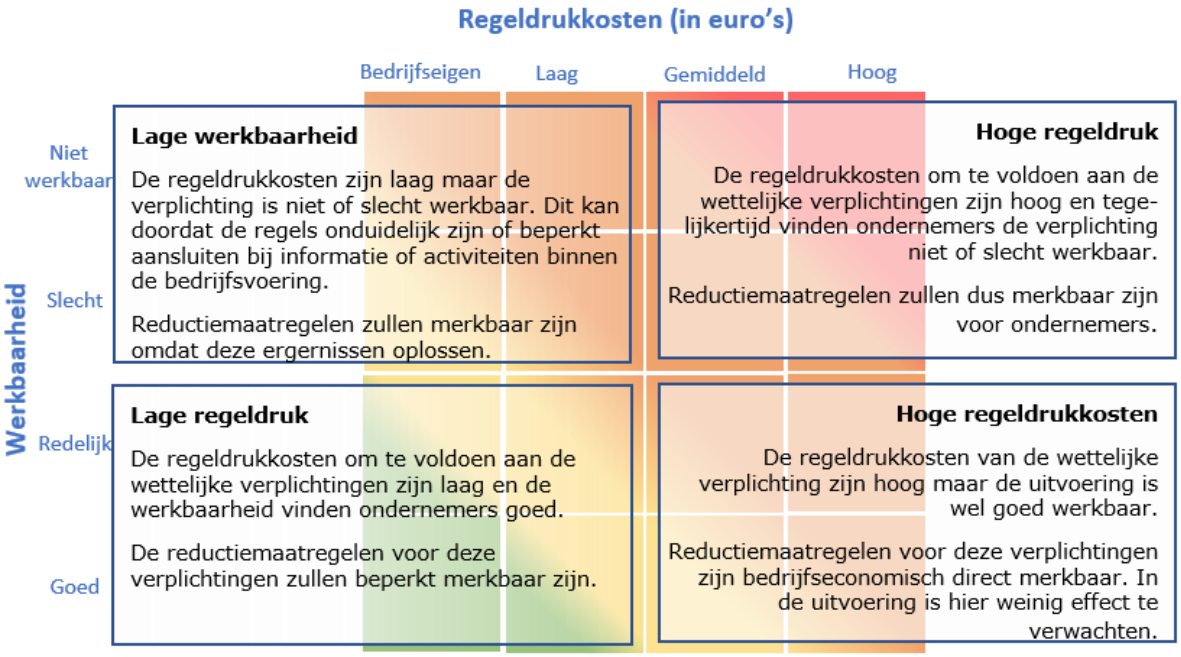

Regeldruk voor MKB-indicatorbedrijven

De regeldruk voor de onderzochte MKB-indicatorbedrijven is per sector beschreven in een deelrapport. De resultaten van de verschillende MKB-indicatorbedrijven zijn geanalyseerd en hieruit komt het volgende beeld voor wat betreft de regeldruk naar voren:

De onderzochte MKB-indicatorbedrijven moeten voldoen aan 108 tot 118 wettelijke verplichtingen

Op enkele eenmalige verplichtingen na gaat het hierbij om verplichtingen die van toepassing zijn op de dagelijkse bedrijfsvoering. Ruim de helft van de verplichtingen (63) betreffen verplichtingen die samenhangen met personeel. Incidentele verplichtingen die samenhangen met activiteiten zoals een verbouwing, een specifiek evenement of wettelijke verplichtingen die in opdracht van een klant worden doorlopen, zijn niet meegenomen in het onderzoek.

De mkb-bedrijven hebben moeite met het krijgen van inzicht in het totaal van de geldende verplichtingen. Dit wordt versterkt door wijzigingen in de regelgeving. Hierdoor zijn niet altijd alle

[1] Handboek Meting Regeldrukkosten is een publicatie van het ministerie van Economische Zaken en klimaat, juli 2026

verplichtingen goed in beeld en kost het de ondernemers veel tijd om op de hoogte te blijven. Vooral omdat wijzigingen in de regelgeving de toekomst van de organisatie kunnen beïnvloeden.

De regeldrukkosten voor de MKB-indicatorbedrijven variëren van ruim € 45.000 tot ruim € 1,3 miljoen per jaar, de bandbreedte wordt bepaald door de activiteiten van het bedrijf

De verplichtingen die de meeste regeldrukkosten veroorzaken voor alle onderzochte MKB-indicatorbedrijven hangen samen met sectorspecifieke verplichtingen. Vooral voor de rederij zijn er veel verschillende verplichtingen die direct gerelateerd zijn aan de schepen die zij gebruiken voor de bedrijfsactiviteiten. Ook voor de Textielrecycler zijn het de sectorspecifieke verplichtingen die samenhangen met de hoogste regeldrukkosten[2].

Voor de sector schoonmaak zijn de regeldrukkosten voornamelijk gerelateerd aan de werkgeversverplichtingen. De regeldrukkosten uit de sectorspecifieke verplichtingen zijn hierbij juist beperkt. In een arbeidsintensieve sector is dit ook in lijn met de belangrijkste bedrijfsactiviteiten.

Tabel 1. Omzet, bedrijfskosten en winst vs. regeldrukkosten

	Rederij	%	Schoonmaakbedrijf	%	Textielrecycler	%
Omzet	€ 13.896.296		€ 3.500.000		€ 4.000.000	
Inkoopwaarde van de omzet	€ 2.176.978	16%	€ 122.500	3,5%	€ 1.880.000	47%
Kosten (exclusief regeldruk)	€ 8.817.627	63%	€ 3.174.487	91%	€ 1.609.276	40%
Regeldruk	**€ 1.318.350**	**10%**	€ 45.513	**1,3%**	**€ 310.724**	**7,8%**
Winst (EBIT)	€ 1.583.342	11%	€ 157.500	4,5%	€ 200.000	5%
Fte	200		50		28	
Regeldruk per fte	€ 6.592		€ 910		€ 11.097	

Ongeveer 80% tot 90% van de verplichtingen wordt beoordeeld als redelijk tot goed werkbaar, 20% tot 10% van de verplichtingen wordt beoordeeld als niet of slecht werkbaar

De werkbaarheid van een verplichting die in principe iedere sector op een vergelijkbare wijze moet uitvoeren, kan verschillend zijn. Vaak hangt dit samen met de mate waarin mkb-ondernemers de verplichting zien als onderdeel van de bedrijfsvoering en hoe deze hierop aansluit.

Kleine mkb-ondernemingen beoordelen de werkbaarheid over het algemeen slechter dan grotere mkb-ondernemingen. De reden hiervoor is dat bij kleinere mkb-ondernemingen vaak één of enkele personen verantwoordelijk zijn voor een breed scala aan verplichtingen, terwijl taken bij grotere mkb-ondernemingen verdeeld zijn over meer personen met meer expertise.

Bij de prioritering van te verbeteren verplichtingen zijn door de MKB-bedrijven met name de verplichtingen met een slechte werkbaarheid geselecteerd

Werkbaarheid verwijst naar de mate waarin mkb-ondernemers de verplichtingen als haalbaar, proportioneel, begrijpelijk en passend bij hun bedrijfsvoering ervaren. Als de verplichtingen onpraktisch, complex of niet goed afgestemd zijn op de bedrijfsvoering, zal de werkbaarheid laag zijn. Dit kan leiden tot frustratie, inefficiëntie en hogere regeldruk- en financiële kosten voor de mkb-ondernemers.

[2] Bijvoorbeeld de verplichtingen die samenhangen met de aanvraag en verantwoording van (vrijwillig aangevraagde) subsidies in het kader van duurzaamheid.

Een deel van deze verplichtingen zijn ook in de eerdere onderzoeken van de MKB-indicatorbedrijven naar voren gekomen. Zo geven loondoorbetaling bij ziekte en de transitievergoeding in verschillende sectoren knelpunten omdat personeel in veel verschillende sectoren een belangrijke factor is. Het voornaamste knelpunt komt voort uit de hoge financiële lasten en de door de ondernemers ervaren onevenredigheid in de verdeling van deze lasten. Maar ook bijvoorbeeld de uitvragen van het CBS blijven laag scoren op werkbaarheid, omdat ondernemers het doel van de verplichting niet begrijpen en/of de uitvragen niet vinden aansluiten bij de bedrijfsvoering.

De verplichtingen die in dit onderzoek nieuw naar voren zijn gekomen, betreffen met name de sectorspecifieke verplichtingen waar de onderzochte sectoren mee te maken hebben, zoals de verplichtingen rond de emissies van schepen en het controleren van textielstromen op aanwezigheid van verboden/beperkte stoffen.

Bedrijven ervaren met name onduidelijkheid en ongelijkheid in regelgeving als belemmering bij de ambities om te verduurzamen

Ondernemers hebben verschillende ambities met betrekking tot verduurzaming. Dit hangt samen met het type ondernemer, de bedrijfsactiviteiten en de mate waarin daarbij verduurzaming mogelijk is. De textielrecycler heeft hierin van de onderzochte sectoren de meeste ambitie, omdat het bedrijfsmodel is gebaseerd op duurzaamheid. Zij ervaren dan ook de meeste knelpunten. Deze komen vooral voort uit de onzekerheid over de eisen waarmee ze te maken krijgen in de nabije toekomst. Bedrijven hebben regelmatig te maken met nieuwe of veranderende regelgeving, maar het duurt lang voordat het voor een bedrijf duidelijk is wat de precieze eisen gaan zijn. Dit maakt investeringen in verduurzaming lastig.

Daarnaast zien ondernemers ongelijkheid in de verplichtingen die zij als bedrijf hebben met andere bedrijven. Deze ongelijkheid komt voort uit de verschillen in de eisen die landen opleggen aan bedrijven. Vooral buiten de EU zijn de verschillen groot. Dit vermindert niet alleen de concurrentiepositie van de bedrijven, maar vooral ook de mate waarin innovatieve processen kunnen worden ingezet. Door de verplichtingen zouden in Nederland bepaalde innovaties niet of niet zonder hoge kosten kunnen worden gebruikt, terwijl dit in ander landen makkelijker is.

Naar minder regeldruk voor MKB-bedrijven

Ondanks dat bij de totstandkoming en evaluatie van wet- en regelgeving aandacht is voor de werkbaarheid en regeldrukkosten van verplichtingen, kan het zijn dat deze na verloop van tijd, bijvoorbeeld door technische of maatschappelijke ontwikkelingen, minder goed aansluiten op de praktijk van ondernemers. Ook zijn soms bewuste keuzes gemaakt om bijvoorbeeld af te zien van uitzonderingen voor kleinere bedrijven. Bijvoorbeeld om de rechten van consumenten en/of werknemers te borgen.

Dergelijke ontwikkelingen of gemaakte keuzes kunnen ertoe leiden dat wettelijke verplichtingen minder goed op de praktijk van mkb-ondernemers aansluiten waardoor de werkbaarheid afneemt en de (ervaren) regeldruk toeneemt. Dit kan vervolgens leiden tot frustratie, inefficiëntie en hogere regeldrukkosten voor de ondernemers.

Uit de MKB-indicatorbedrijvenaanpak blijkt dat om de regeldruk te verlagen, het belangrijk is om zowel de werkbaarheid te vergroten als de regeldrukkosten te verlagen, door:

- Het optimaliseren van de werkbaarheid door verplichtingen zo aan te passen dat deze praktischer, duidelijker en beter zijn afgestemd op de bedrijfsprocessen en omvang.
- Het optimaliseren van de regeldrukkosten door verplichtingen te herzien en gerichter van toepassing te laten zijn, procedures te vereenvoudigen en/of kosten voor het inhuren van externe deskundigen te beperken.

In het onderzoek zijn 22 verplichtingen naar voren gekomen waar de (geïnterviewde bedrijven uit deze) branches prioriteit aan willen geven om de regeldruk te verminderen. Deze verplichtingen zijn als volgt verdeeld:

- 4 verplichtingen zijn specifiek gericht op het oplossen van knelpunten bij verduurzaming.
- 8 verplichtingen zijn ook al in de eerdere MKB-Indicatorbedrijven onderzoeken naar voren gekomen als prioriteit voor het verminderen van de regeldruk.
- 10 verplichtingen zijn niet eerder in MKB-Indicatorbedrijven onderzoeken benoemd. Hiervoor zijn suggesties gedaan om de regeldruk te verminderen.

In de onderstaande tabel zijn deze verplichtingen weergegeven.

Tabel 2. Geprioriteerde verplichtingen om de regeldruk te verbeteren.

Onderdeel	Wettelijke verplichting
Verplichtingen waarvoor reeds eerder suggesties zijn gedaan Paragraaf 6.1	Begeleiden niet-functionerende medewerker Ontslag met wederzijds goedvinden Loondoorbetaling bij ziekte Re-integreren zieke medewerker Ontslag langdurige arbeidsongeschiktheid (UWV) Betalen transitievergoeding Meewerken uitvragen CBS Het uitvoeren van de RI&E
Verplichtingen verbonden aan verduurzaming Hoofdstuk 7	Verplichtingen die samenhangen met de aanvraag en verantwoording van (vrijwillig aangevraagde) subsidies in het kader van duurzaamheid Uitzoeken UBO-relaties bij aanvragen van financiering en subsidie Kennisname nieuwe regelgeving[3] Grensoverschrijdend vervoer van bedrijfsafval of gevaarlijke stoffen
In dit onderzoek nieuw Geselecteerde verplichtingen Paragraaf 6.2	Regels voor het inhuren van ZZP'ers Premiedifferentiatie bij tijdelijke contracten Verplichtingen ten aanzien van emissiehandel en brandstofemissies Verplichtingen uit het Ballastwaterverdrag Monitoren en melden van emissies Aanleveren informatie voor Port State Controls Voldoen aan de ISPS-code Controleren textielstromen op aanwezigheid van verboden/beperkte stoffen Aanvragen Omgevingsvergunning voor bouw- en milieubelastende activiteiten Registraties en audits bij Uitgebreide Producenten Verantwoordelijkheid

[3] Dit is geen individuele verplichtingen maar is een resultante van de cumulatie van nieuwe en gewijzigde regelgeving waar bedrijven mee te maken hebben. De regeldruk is verdeeld over veel verschillende verplichtingen, maar de ervaring en de knelpunten komen juist samen in de stapeling waar de ondernemers mee te maken hebben.

Aanbevelingen

Om te komen tot een gerichte en vooral merkbare aanpak van de regeldruk voor mkb-ondernemers, doen de onderzoekers de volgende aanbevelingen:

a. Verplichtingen die ook als knelpunt zijn teruggekomen in voorgaande MKB-indicatoronderzoeken hebben veel impact op MKB-ondernemers en verdienen specifieke aandacht om op te lossen.
b. Focus niet alleen op individuele verplichtingen, maar streef ernaar de doelmatigheid en doeltreffendheid van alle wettelijke verplichtingen te optimaliseren
c. MKB-ondernemers hebben in sommige sectoren veel regeldruk vanuit internationale verplichtingen. Maak een duidelijk onderscheid in de lange- en kortetermijnoplossingen.
d. Verbeter de communicatie richting (mkb-)ondernemers over de verplichtingen in bestaande en voorgenomen regelgeving
e. Zorg voor meer transparantie in het wetgevingsproces om knelpunten op het gebied van verduurzaming te verminderen.

2 Inleiding

Aanleiding

Regelgeving heeft een belangrijke maatschappelijke functie. Regels zijn bedoeld om concrete maatschappelijke problemen aan te pakken en publieke belangen te beschermen. Bij het bepalen van de regels staat het maatschappelijke doel voorop en is regeldruk één van de afwegingen om tot die regels te komen. In de praktijk kan de uitvoering van regelgeving anders uitpakken dan vooraf was voorzien. Regels kunnen bijvoorbeeld onnodige administratieve lasten of andere vormen van regeldruk veroorzaken, zonder dat dit bijdraagt aan het oorspronkelijke doel. Het is daarom belangrijk om onnodige regeldruk zoveel mogelijk terug te dringen, zonder dat dit ten koste gaat van de maatschappelijke doelen die met de regelgeving worden nagestreefd.

Het verminderen van de regeldruk voor bedrijven is een onderwerp waar zowel het huidige kabinet Jetten als eerdere kabinetten en de Tweede Kamer veel belang aan hechten. Om invulling te geven aan deze ambities zet de directie Ondernemingsklimaat van het ministerie van Economische Zaken en Klimaat (EZK) in op een merkbare én meetbare aanpak van de regeldruk voor het bedrijfsleven zoals beschreven in de Kamerbrief 'Aanpak regeldruk en administratieve lasten'[4]. Regels zijn opgesteld ten behoeve van het maatschappelijk belang. Daarom is inzicht in de omvang en de werking van de verplichtingen bij bedrijven nodig om te komen tot reductievoorstellen die recht doen aan zowel het belang van de verplichtingen als van de ondernemers. Specifiek voor deze afwegingen is de methodiek van de MKB-indicatorbedrijvenaanpak ontwikkeld[5].

In opdracht van het ministerie van EZK deed Sira Consulting onderzoek naar de regeldruk in drie sectoren, gebruik makend van de MKB-indicatorbedrijvenaanpak.

De MKB-indicatorbedrijvenaanpak

De analyse-tools van de MKB-indicatorbedrijvenaanpak zijn ontwikkeld om gericht de door mkb-bedrijven ervaren regeldruk merkbaar en meetbaar aan te kunnen pakken. Een MKB-indicatorbedrijf staat model voor mkb-ondernemingen uit een geselecteerde sector. Per wettelijke verplichting is bepaald wat deze jaarlijks kost en in welke mate deze werkbaar is. Dit inzicht wordt gebruikt om aangrijpingspunten te vinden om de regeldruk te reduceren. Hierbij is het uitgangspunt dat het reduceren van de regeldruk voor een verplichting van het MKB-indicatorbedrijf ook zijn weerslag heeft op de regeldruk voor andere bedrijven waarop deze verplichting van toepassing is.

Aan de hand van de MKB-indicatorbedrijvenaanpak zijn in de periode 2022-2025, na toezeggingen aan de Tweede Kamer, onderzoeken uitgevoerd naar de regeldruk op het niveau van de ondernemer in totaal negen sectoren. De minister van EZK heeft de Tweede Kamer toegezegd nog drie sectoren te onderzoeken en daarbij, naar aanleiding van de motie-Thijssen[6], ook aandacht te geven aan verplichtingen die verduurzaming in de weg staan. Het betreft de volgende sectoren:

- Maritiem (de rederij)
- Schoonmaak (het schoonmaakbedrijf)
- Groene en circulaire bedrijvigheid (de textielrecycler)

Voor elke sector is een deelrapport opgesteld waarin de regeldruk voor het MKB-indicatorbedrijf van de betreffende sector is samengevat. De deelrapporten zijn tot stand gekomen in samenwerking met bedrijven uit de sector en de brancheorganisaties.

[4] Kamerstuk 29515 Nr. 501 van 29 juni 2026
[5] https://www.regeldrukmonitor.nl/mkb-indicatorbedrijven
[6] Kamerstuk 36600L Nr. 11

In het voorliggende hoofdrapport zijn de resultaten van de drie MKB-indicatorbedrijven vergeleken en geanalyseerd. Dit geeft inzicht in welke verplichtingen regeldruk veroorzaken en in welke mate dit tussen sectoren kan verschillen. Voor tien verplichtingen (een toelichting op deze selectie is opgenomen in paragraaf 5.4) zijn suggesties gedaan om de regeldruk te verminderen. Hierbij is gebruik gemaakt van een analysetool van de MKB-Indicatorbedrijvenaanpak: de door Sira Consulting ontwikkelde beslisboom waarmee mogelijke alternatieven voor een verplichting of de uitvoering daarvan gestructureerd op een rij kunnen worden gezet.

Leeswijzer

Hoofdstuk 3 geeft een uitleg over de methodiek van de MKB-indicatorbedrijvenaanpak. De methodiek gaat in op de werkwijze en de gebruikte uitgangspunten waarmee de regeldruk is bepaald voor de MKB-indicatorbedrijven. In dit hoofdstuk is ook per MKB-indicatorbedrijf een samenvatting gegeven van de regeldruk. Een uitgebreide toelichting op het MKB-Indicatorbedrijf, de berekening van de regeldrukkosten en de beoordeling van de werkbaarheid is opgenomen in de deelrapportages.

In hoofdstuk 4 is de regeldruk voor de drie sectoren geanalyseerd en vergeleken. Hierbij wordt ingegaan op het aantal verplichtingen dat op de MKB-indicatorbedrijven van toepassing is, de regeldrukkosten die deze verplichtingen veroorzaken en hoe dit doorwerkt bij de verschillende MKB-indicatorbedrijven. Daarnaast wordt in dit hoofdstuk aandacht besteed aan de werkbaarheid van de verplichtingen en waardoor deze door verschillende sectoren verschillend wordt beoordeeld.

Hoofdstuk 5 beschrijft hoe de resultaten van het onderzoek zijn te gebruiken om de regeldruk te verminderen. Hierbij wordt eerst ingegaan op de wijze waarop de regeldrukkosten en werkbaarheid inzicht geven in de regeldruk die mkb-ondernemers ervaren. Op basis hiervan zijn verplichtingen geselecteerd die volgens de sector met voorrang zouden moeten worden aangepakt. Vervolgens wordt in dit hoofdstuk een gestructureerde methode geïntroduceerd om reductievoorstellen voor regeldruk te identificeren, namelijk de beslisboom regeldrukreductie.

In hoofdstuk 6 is de beslisboom regeldrukreductie toegepast op 10 verplichtingen. Per verplichting zijn de knelpunten beschreven en eventuele verschillen tussen sectoren toegelicht. Vervolgens is de beslisboom doorlopen en zijn suggesties gedaan waarmee de regeldruk voor mkb-ondernemers is te verminderen.

Het rapport sluit af met hoofdstuk 7 met daarin de belangrijkste conclusies van het onderzoek. Daarnaast zijn in dit hoofdstuk aanbevelingen opgenomen om de gebruikte MKB-indicatorbedrijvenaanpak verder te optimaliseren en te benutten.

3 Methode en sectoren

3.1 Methode

MKB-indicatorbedrijvenaanpak

Dit onderzoek is uitgevoerd aan de hand van de MKB-Indicatorbedrijvenaanpak om een goede vergelijkbaarheid van de resultaten met de eerdere MKB-indicatorbedrijvenonderzoeken uit 2023 en 2025 te borgen. De methodiek hiervoor is opgenomen in het vervolg van deze paragraaf. Wel zijn enkele aanpassingen gedaan ten opzichte van de eerdere onderzoeken om de uitkomsten van dit onderzoek ook te laten aansluiten bij de huidige stand van zaken. Dit betreft:

- De peildatum van het onderzoek is vastgesteld op 1 januari 2025. Dit betekent dat de verplichtingen die in dit onderzoek zijn geïnventariseerd, de verplichtingen zijn die van kracht waren op 1 januari 2025. Dit betekent dat ten opzichte van de eerdere onderzoeken, nieuwe verplichtingen van kracht zijn geworden en andere mogelijk zijn vervallen of aangepast.
- Het 'Handboek Meting Regeldrukkosten'[7] is geactualiseerd. Vanwege een inflatiecorrectie zijn de gehanteerde tarieven hoger dan in de voorgaande negen onderzoeken.

Verduurzaming

Naar aanleiding van de motie-Thijsen[8] is in dit onderzoek daarnaast specifiek aandacht gegeven aan de regels die de ambities en mogelijkheden belemmeren voor bedrijven om te verduurzamen. Hiervoor zijn in alle stappen van het onderzoek, zie paragraaf 3.2, de volgende aanvullingen op de methodiek uitgevoerd:

1. Identificatie van de verplichtingen die samenhangen met verduurzamingsambities en -mogelijkheden (stap 1)
2. Opstellen van specifieke vragen voor de referentiebedrijven om de knelpunten ten aanzien van verduurzaming te identificeren. (stap 2)
3. Bespreken van de van de belemmeringen die referentiebedrijven ervaren bij het verduurzamen van de onderneming. (stap 3)
4. Nadere uitwerking van verplichtingen die verduurzaming belemmeren in de sectorrapporten. (stap 4)
5. Opnemen van de geïdentificeerde knelpunten in het overkoepelende rapport. (stap 5)

3.2 Het MKB-indicatorbedrijf

Het MKB-indicatorbedrijf is een analyse-instrument dat model staat voor bedrijven die binnen een deel van een bepaalde sector werkzaam zijn. Het is een fictief bedrijf, waarvan de bedrijfskenmerken zijn samengesteld. Het MKB-indicatorbedrijf binnen een sector is zodanig gemodelleerd dat het dient te voldoen aan het overgrote deel van de binnen de sector geldende verplichtingen. De regeldruk is vervolgens bepaald op basis van gesprekken met bedrijven (met personeel) die voor wat betreft hun activiteiten en/of omvang op het MKB-indicatorbedrijf lijken.

[7] https://www.regeldrukmonitor.nl/documenten/2026/07/23/handboek-meting-regeldrukkosten-2026

[8] Kamerstuk 36600L Nr. 11. Deze motie verzoekt de regering om in te zetten op een win-winsituatie door bij het schrappen van onnodige regels prioriteit te geven aan regels die verduurzaming in de weg staan.

Binnen een sector is vaak sprake van bedrijven die in omvang verschillen. Zo bestaat een groot deel van de schoonmaaksector uit zzp'ers, een kleiner deel uit ondernemers met personeel en nog een kleiner deel uit grote ketenbedrijven. Ook kunnen de activiteiten van bedrijven binnen een sector verschillend zijn. Zo bestaat de sector groen en circulair uit verschillende type bedrijven die op verschillende stappen in de circulaire keten actief zijn. Het principe van het MKB-indicatorbedrijf is erop gericht om inzicht te geven in de regeldruk van zoveel mogelijk wettelijke verplichtingen waarmee de sector te maken heeft. Bij de keuze van het MKB-indicatorbedrijf staat dus het aantal verplichtingen dat van toepassing is centraal.

Hoe groter de verschillen tussen de bedrijven binnen een sector zijn, hoe groter de kans dat het MKB-indicatorbedrijf niet alle verplichtingen van de hele sector afdekt. De berekende regeldruk van het MKB-indicatorbedrijf is dus geen gemiddelde van de sector. Dat zou geen recht doen aan de verschillen binnen een sector en is onderzoekstechnisch niet verantwoord. De berekende regeldruk geeft wel een indicatie van de regeldruk waar een bedrijf binnen de sector tegenaan kan lopen, maar kan tussen bedrijven onderling dus in omvang verschillen.[9]

De regeldruk van een MKB-indicatorbedrijf is per verplichting beoordeeld aan de hand van (1) de regeldrukkosten en (2) de werkbaarheid. De berekeningen van de regeldruk en beoordeling van de werkbaarheid zijn per MKB-indicatorbedrijf vastgelegd en geanalyseerd in het standaardkostenmodel indicatorbedrijf (iSKM)[10]. Hierin is per verplichting een toelichting opgenomen waarin is aangegeven welke brongegevens zijn gebruikt.

Werkwijze vaststellen MKB-indicatorbedrijf

Bij de start van het onderzoek is met de brancheorganisaties een eerste profiel voor het MKB-indicatorbedrijf uitgewerkt. Vervolgens zijn bedrijven, zogenaamde referentiebedrijven, gezocht die aan dit profiel voldoen om daarmee de regeldruk te bepalen.

Het bleek lastig om binnen de doorlooptijd van het project tijdig bedrijven te vinden die volledig voldoen aan het profiel. Bij een aantal sectoren zijn daarom bedrijven betrokken die qua omvang afwijken van het profiel. Daar komt bij dat ieder referentiebedrijf uniek is voor wat betreft haar eigen bedrijfsactiviteiten en -financiën waardoor bedrijven (binnen een sector) nooit helemaal vergelijkbaar zijn.

Om te komen tot een MKB-indicatorbedrijf dat model staat voor bedrijven die binnen een bepaalde sector werkzaam zijn, is zoveel mogelijk aangesloten bij de referentiebedrijven. Voor wat betreft de activiteiten en wettelijke verplichtingen zijn binnen de sectoren de referentiebedrijven goed vergelijkbaar.

Voor wat betreft de financiële kenmerken (zoals omzet en aantal werknemers) zijn er wel verschillen tussen de referentiebedrijven. Deze verschillen kunnen van invloed zijn op de regeldruk. Zo is de regeldruk van bepaalde verplichtingen (bijvoorbeeld het aansluiten bij een arbodienst) afhankelijk van het aantal werknemers. Voor deze verplichtingen is de regeldruk per werknemer bepaald en is het aantal werknemers van het MKB-indicatorbedrijf gebruikt om de totale regeldrukkosten per jaar te berekenen.

De financiële kenmerken[11] van de MKB-indicatorbedrijven zijn gebaseerd op de gegevens van de referentiebedrijven en waar nodig bijgesteld op basis van branchecijfers (zoals de gemiddelde omzet per fte, ziekteverzuim, inkoop, verkoop, ratio's etc.). Door deze werkwijze is

[9] Dit betekent ook dat met het MKB-indicatorbedrijf het niet mogelijk is om de regeldruk voor alle bedrijven in sector als totaal te bepalen.

[10] Het Standaardkostenmodel (SKM) is een rekenmethode die wordt voorgeschreven door het Handboek meting regeldrukkosten om de regeldruk te kwantificeren. We hebben dit uitgebreid naar een rekenmodel dat specifiek voor de MKB-indicatorbedrijvenaanpak ook andere aspecten meeneemt en dan met name de werkbaarheid. Daarom spreken we van een indicatorbedrijven-SKM of wel iSKM.

[11] Dit betreft omzet, inkoopwaarde van de omzet, personele kosten, huisvestingskosten, overige kosten en EBITDA.

voorkomen dat het MKB-Indicatorbedrijf te veel afwijkt van wat, naar verhouding van de bedrijfsomvang, gebruikelijk is binnen de sector. Voor iedere sector zijn de gemaakte keuzes en brongegevens verantwoord in de deelrapportages per sector.

Vaststellen wettelijke verplichtingen

Om te komen tot een zo compleet mogelijk overzicht van wettelijke verplichtingen is aangesloten bij de wijze waarop de meeste bedrijven zijn georganiseerd en hun bedrijfsprocessen zijn ingedeeld:

A. Werkgeversverplichtingen (generiek)
   - A-1 Gezondheid en veiligheid op het werk
   - A-2 Werktijden en sociale zekerheid
   - A-3 Arbeidsbescherming en gelijke behandeling
   - A-4 Werkgever overig

B. Ondernemersverplichtingen (generiek)
   - B-1 Belastingen en financiën
   - B-2 Bedrijfsvoering
   - B-3 Ondernemer, overig

C. Sectorspecifieke verplichtingen
   - C-1 Omgevingsverplichtingen
   - C-2 Brandveiligheid
   - C-3 Sectorspecifiek, overig

Verplichtingen die voortvloeien uit gemeentelijke, provinciale of waterschapverordeningen zijn zoveel mogelijk meegenomen. Voor deze verplichtingen van medeoverheden is uitgegaan van de meest voorkomende verplichtingen die van toepassing kunnen zijn op een MKB-indicatorbedrijf (dit kan dus verschillen per sector). Omdat medeoverheden het wel of niet opleggen van verplichtingen en/of de wijze waarop zij dit inrichten zelf bepalen, is sprake van regionale verschillen. Deze regionale verschillen kunnen groot zijn, bijvoorbeeld omdat in grotere steden andere (binnenstedelijke) problematiek speelt dan in kleinere dorpen (bijvoorbeeld met betrekking tot milieuzones, parkeerbeleid etc.). Vanwege deze regionale verschillen is dit deel van het overzicht niet volledig.

Voor de huidige inventarisatie betekent dit dat, wanneer er helemaal geen regionale verplichtingen van toepassing zijn, het aantal verplichtingen met maximaal 4 kan afnemen. Afhankelijk van de betreffende gemeente, provincie of waterschap kan het aantal verplichtingen ook toenemen. Omdat er geen inventarisatie is van alle regionale verplichtingen is niet aan te geven wat dit betekent voor het aantal verplichtingen per sector.

Nieuwe wetgeving en verplichtingen die na 1 januari 2025 in werking zijn getreden zijn niet meegenomen. Ook verplichtingen die een sector zichzelf oplegt, bijvoorbeeld in het kader van kwaliteit, zijn niet meegenomen.

3.3 De berekening van de regeldrukkosten

De berekening van de regeldrukkosten is gedaan volgens de definities en uitgangspunten zoals voorgeschreven in het Handboek Meting Regeldrukkosten[12]. De belangrijkste uitgangspunten zijn hieronder samengevat.

- De regeldrukkosten per verplichting in € per jaar.

  Om de regeldrukkosten voor de geldende verplichtingen te bepalen zijn de kosten per verplichting (P) berekend door de tijdsbesteding te vermenigvuldigen met het interne tarief en eventuele externe kosten daarbij op te tellen. Vervolgens is de totale regeldruk per jaar in euro's bepaald door de P te vermenigvuldigen met het aantal keren dat de verplichting per jaar moet worden uitgevoerd (de frequentie).
  De frequentie kan variëren. Bijvoorbeeld van 12 (zoals bij de maandelijks verplichte loonaangifte) tot 1/4 wanneer een verplichting één keer per vier jaar voorkomt (dit kan bijvoorbeeld de frequentie zijn van het gemiddeld aantal keer dat een ondernemer te maken krijgt met iemand die langdurig ziek is).
- Bedrijfseigen kosten (ofwel Business as Usual, BaU) is geen regeldruk.

  Wanneer een ondernemer een verplichting ook zou uitvoeren als dit niet verplicht zou zijn, is sprake van BaU. De regeldruk wordt hiervoor gecorrigeerd. Zo is het uitbetalen van loon een wettelijke verplichting die iedere ondernemer zonder meer zou doen. De BaU is daarmee 100% en dus is de regeldruk nul. Per verplichting is bepaald of sprake is van BaU waarbij is gewerkt met de standaard percentages 100, 75, 50, 25 of 0.
- 100% naleving

  Voor de berekening van de regeldrukkosten is ervan uitgegaan dat het MKB-indicatorbedrijf alle verplichtingen naleeft. Vanuit het onderzoek weten we dat ondernemers onbewust en soms bewust niet alle verplichtingen volledig naleven. In de berekening is hiermee geen rekening gehouden. Wanneer een ondernemer meer doet dan wettelijk verplicht (over-compliance) dan zijn alleen die kosten meegenomen die daadwerkelijk behoren tot de verplichting.
  Dit betekent overigens niet dat de berekening van de regeldrukkosten een structurele overschatting is van de praktijk. In principe zouden de ondernemers immers aan de verplichting moeten voldoen. Indien sprake is van het structureel niet naleven van een verplichting, kan wel de vraag worden gesteld of met de verplichting het beoogde beleidsdoel doelmatig en doeltreffend wordt gerealiseerd. Kortom, het niet naleven van verplichtingen kan aanleiding zijn om de verplichting te optimaliseren. Om deze reden is de naleving kwalitatief meegenomen in het onderzoek.

Werkwijze berekenen regeldrukkosten MKB-indicatorbedrijf

Tijdens het onderzoek zijn met de referentiebedrijven per verplichting de regeldrukkosten berekend volgens bovenstaande uitgangspunten. Om te komen tot de regeldrukkosten voor het MKB-indicatorbedrijf zijn de parameters per verplichting van de referentiebedrijven vergeleken en gebruikt voor de berekening van het MKB-indicatorbedrijf. Hierbij zijn per verplichting de volgende afwegingen gemaakt:

1. Naleving: voldoet een bedrijf niet of niet volledig aan de verplichting (under-compliance) of doet het bedrijf meer dan is voorgeschreven (over-compliance) dan is daarvoor gecorrigeerd. Op deze manier is gewaarborgd dat de berekening van de regeldruk altijd uitgaat van 100% naleving. Wanneer in het onderzoek van under- of overcompliance sprake blijkt te zijn, is dat bij de betreffende verplichting aangegeven.

[12] https://www.regeldrukmonitor.nl/documenten/2026/07/23/handboek-meting-regeldrukkosten-2026

2. Gemiddelde tijdsbesteding en kosten: De tijdsbesteding en kosten zijn onderling vergeleken. Bij grote afwijkingen is met het referentiebedrijf nagegaan of deze verschillen zijn te verklaren en of deze moeten worden bijgesteld. Vervolgens is het rekenkundig gemiddelde van de tijdsbesteding en kosten genomen.
3. Frequentie: Voor het MKB-indicatorbedrijf is altijd de wettelijk voorgeschreven frequentie gebruikt. Is geen frequentie voorgeschreven dan is deze bepaald op basis van branchegemiddelden. Zo is bijvoorbeeld voor de verplichting rondom ziekteverzuim gebruik gemaakt van de branchegemiddelden voor kort- en langdurig verzuim. Voor de resterende verplichtingen is de frequentie bepaald op basis van de inzichten van de referentiebedrijven en getoetst of dit binnen de sector gebruikelijk is met de brancheorganisatie.
4. Bedrijfseigen kosten (BaU): Over het algemeen waren de referentiebedrijven eensgezind over de mate waarin sprake is van bedrijfseigen kosten. Voor die verplichtingen waar sprake was van grote verschillen is dit aanvullend getoetst in een sessie met ondernemers of de brancheorganisatie.

De parameters van de regeldrukkosten per MKB-indicatorbedrijf zijn vervolgens sectoroverstijgend vergeleken. Hierbij is nagegaan of verschillen tussen sectoren uitlegbaar zijn en zo ja, waardoor deze verschillen worden veroorzaakt. Zo kost een RI&E bijvoorbeeld meer tijd bij een productiebedrijf dan bij een kantoorpand. Bij een beperkt aantal verplichtingen bleken verschillen tussen de parameters niet te verklaren. Voor deze verplichtingen zijn de parameters opnieuw geanalyseerd en zijn de relevante parameters sectoroverstijgend bepaald.

3.4 De inschatting van de werkbaarheid

Hoe minder werkbaar de verplichting is, hoe hoger de ervaren regeldruk. De werkbaarheid is per verplichting ingedeeld in een van de volgende categorieën:

- Niet werkbaar. De verplichting is niet uitvoerbaar op de wijze waarop dat is voorgeschreven. Het gevolg is dat het bedrijf bewust of onbewust in overtreding is.
- Slecht werkbaar. Ondernemers ervaren verschillende knelpunten bij de uitvoering van de verplichting. Vaak is de verplichting alleen uitvoerbaar met hulp, inhuur of ondersteuning van derden.
- Redelijk werkbaar. De verplichting is uitvoerbaar door de organisatie zelf, maar het kost wel de nodige moeite of ergernis. Vanwege efficiencyvoordelen kunnen ondernemers ervoor kiezen deze verplichting uit te besteden aan een derde.
- Goed werkbaar. De verplichting is uitvoerbaar door de organisatie zelf. Dit hoeft overigens niet te betekenen dat de verplichting geen tijd of geld kost, maar wel dat de verplichting goed binnen de bedrijfsprocessen past.

Bij de beoordeling van de werkbaarheid is nagegaan welke knelpunten (zie onderstaande figuur) een rol spelen. De rubricering van de knelpunten is zodanig gekozen dat deze inzicht geeft in mogelijkheden om de ervaren regeldruk te verminderen.

Figuur 3. Knelpunten die van invloed zijn op de werkbaarheid

	Tijdsbesteding. Voldoen aan verplichtingen uit wet- en regelgeving kost tijd en tijd is geld. Bedrijven moeten nagaan aan welke verplichtingen ze moeten voldoen, ze moeten bijvoorbeeld gegevens verzamelen, opslaan en aanleveren van gegevens. Hoe meer tijd bedrijven daaraan besteden, hoe hoger de regeldrukkosten. Hierbij speelt voor de ondernemer ook het ervaren nut, proportionaliteit en effectiviteit een rol.
	Kosten. Een verplichting kan ertoe leiden dat een ondernemer zijn administratie of bedrijfsprocessen moet aanpassen of een externe deskundige moet inhuren om aan de regelgeving te kunnen voldoen, zoals de inzet van een notaris of administratiekantoor. Dit zijn regeldrukkosten. Hierbij speelt voor de ondernemer ook het ervaren nut, proportionaliteit en effectiviteit een rol.
	Complexiteit. Bij complexiteit gaat het om de vraag of voldoende duidelijk is voor een ondernemer hoe aan de verplichting is te voldoen en of de verplichting niet onnodig complex is. Als niet duidelijk is hoe aan de verplichting is te voldoen trekken ondernemers nut- en nood van een verplichting vaak in twijfel.
	Doorlooptijd. In sommige gevallen vraagt een verplichting om contact met een overheidsinstelling. Daar zit dan een bepaalde afhandelingstermijn aan vast. Als de afhandelingstermijn waarbinnen de verplichting wordt uitgevoerd lang is, bijvoorbeeld omdat de uitvoeringsorganisatie beoordelings- of beslissingstijd nodig heeft, leidt dit tot meer ervaren regeldruk.
	Dienstverlening. Ondernemers verwachten van de overheid niet alleen heldere informatie over opgelegde verplichtingen, maar in sommige gevallen ook meer uitleg of ondersteuning bij vragen hoe de ondernemer aan die verplichtingen kan voldoen. Als de uitvoeringsorganisatie van de overheid zich daarbij niet constructief opstelt en de ondernemer niet voldoende informeert, kan dit leiden tot onvrede en meer ervaren regeldruk.

Werkwijze bepalen werkbaarheid

Tijdens het onderzoek is met de referentiebedrijven per verplichting de werkbaarheid beoordeeld. De bepaling van de werkbaarheid is systematisch verlopen door eerst aan bedrijven te vragen hoe zij de verplichting uitvoeren (incl. tijd en kosten) en vervolgens te vragen welke knelpunten zij daarbij ervaren. Vervolgens is op basis hiervan bepaald in welke categorie de werkbaarheid wordt ingedeeld.

Door deze systematische aanpak (er is dus geen algemene vraag gesteld zoals “Wat vindt u van de werkbaarheid?”) waren de beoordelingen binnen een sector vergelijkbaar voor de meeste verplichtingen. Daar waar sprake was van een verschillende beoordeling, bleek dit te worden veroorzaakt door de keuze om een verplichting wel of niet te laten uitvoeren door externe deskundige. Sommige verplichtingen bleken te worden uitbesteed vanwege efficiencyvoordelen, maar waren wel redelijk of goed werkbaar.

3.5 Werkwijze van het onderzoek

In figuur 1 is de werkwijze per procedurestap samengevat. In elke stap vond afstemming plaats met de begeleidingscommissie. In deze begeleidingscommissie waren verschillende ministeries vertegenwoordigd met relevante verplichtingen voor deze drie sectoren. Dit betroffen de ministeries van Economische Zaken en Klimaat, Sociale Zaken en Werkgelegenheid (SZW), Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties (BZK) en Infrastructuur en Waterstaat (IenW) Onder de figuur is een nadere toelichting gegeven op elk procedurestap.

Figuur 4. Onderzoeksmethode MKB-indicatorbedrijf

Procedurestappen	Werkzaamheden	Onderzoeks-methode	Resultaat
1) Bepalen MKB-indicatorbedrijf en referentiebedrijven	▪ Analyse sectoren op basis van beschikbare kengetallen ▪ Bepalen MKB-indicatorbedrijf met brancheorganisaties ▪ Inventariseren wettelijke verplichtingen	 Meta-analyse	**Sectoranalyse** en beschrijving MKB-indicatorbedrijf
2) Voorbereiden praktijkonderzoek	▪ Verwerken verplichtingen in iSKM ▪ Werven 5 referentiebedrijven per sector ▪ Voorbereiden gesprekken	 Desk-studie	**iSKM database** met wettelijke verplichtingen
3) Onderzoek regeldruk referentiebedrijven	▪ Diepte-interviews bij 15 referentiebedrijven ▪ Analyse resultaten per referentiebedrijf ▪ Bepalen branchekerncijfers voor berekening MKB-indicatorbedrijf per sector	 Diepte interviews	**Regeldruk per referentiebedrijf** per verplichting
4) Analyseren en vaststellen regeldruk	▪ Analyse referentiebedrijven en bepalen regeldruk MKB-indicatorbedrijf per sector ▪ Afstemmen regeldruk en meest belastende verplichtingen met grotere groep ondernemers	 Interactieve sessie	**Deelrapport per MKB-indicatorbedrijf** inclusief iSKM
5) Rapporteren resultaten en opstellen advies	▪ Analyse uitkosten over de drie sectoren om belangrijkste knelpunten te identificeren. ▪ Uitwerken suggesties voor vereenvoudiging ▪ Uitwerken knelpunten verduurzaming	 Uitwerking suggesties	**Hoofdrapport** met suggesties voor vereenvoudigen

1. Bepalen MKB-indicatorbedrijf en referentiebedrijven

Op basis van beschikbare gegevens vanuit CBS- en brancheonderzoeken is een analyse gemaakt van de samenstelling van de sectoren. Hiermee is in overleg met de brancheorganisaties (Koninklijke Vereniging van Nederlandse Reders, Schoonmakend Nederland en Future Up[13]) bepaald welke groep bedrijven binnen de sectoren te maken heeft met de meeste wettelijke verplichtingen. Vervolgens is het MKB-indicatorbedrijf per sector vastgesteld en beschreven aan de hand van de meest voorkomende kenmerken.

Met een meta-analyse van diverse bronnen (zoals wetten.nl, ondernemersplein.nl en diverse regeldrukonderzoeken) is bepaald welke wettelijke verplichtingen op de MKB-indicatorbedrijven van toepassing zijn. Dit overzicht is getoetst met juristen van de brancheorganisaties, vooral om de sectorspecifieke verplichten volledig en correct op te nemen.

2. Voorbereiden praktijkonderzoek

De wettelijke verplichtingen zijn gerubriceerd en verwerkt in het iSKM. In samenwerking met de brancheorganisaties zijn per sector vijf referentiebedrijven geworven om deel te nemen aan het onderzoek. In de voorbereiding heeft elk referentiebedrijf een overzicht gekregen van de relevante verplichtingen en de vragen die we hierbij hebben om de regeldrukkosten en werkbaarheid van elke verplichting te bepalen.

3. Onderzoek regeldruk referentiebedrijven

In diepte-interviews met vijf referentiebedrijven per sector is de regeldruk (werkbaarheid en regeldrukkosten) bepaald. Per verplichting is inzichtelijk gemaakt of en hoe de ondernemer voldoet aan de verplichting, wie de verplichting uitvoert (bijvoorbeeld ondernemer, werknemer of

[13] Future Up is geen specifieke brancheorganisatie maar een platform voor duurzaam ondernemen dat bedrijven helpt in een veranderende, duurzame economie.

accountant/salarisadministratiekantoor), hoeveel tijd en/of out-of-pocketkosten een ondernemer heeft om te voldoen aan de wettelijke verplichting, hoe vaak een ondernemer de verplichting uitvoert en of de ondernemer de verplichting ook zou uitvoeren als deze niet door de overheid werd opgelegd, de zogenoemde *Business as Usual (BuA)*. Samen met eventueel aangegeven knelpunten is vervolgens de werkbaarheid bepaald. De interviews zijn vooral uitgevoerd met de directeur-eigenaar van het bedrijf en, zo nodig, met medewerkers die verantwoordelijk waren voor de uitvoering van de verplichtingen. Bij enkele bedrijven is niet de directeur-eigenaar het primaire aanspreekpunt geweest, maar managers die een goed totaaloverzicht hadden van de uitvoering van de diverse verplichtingen binnen de organisaties.

Vervolgens zijn de referentiebedrijven per sector vergeleken en is nagegaan op welke wijze de resultaten zijn te vertalen naar de situatie voor het MKB-indicatorbedrijf. Hiermee zijn per sector alle geldende verplichtingen ingevuld voor het MKB-indicatorbedrijf op basis van de informatie van de geïnterviewde referentiebedrijven.

Voor de duidelijkheid: het MKB-indicatorbedrijf staat model voor een sector maar is geen gemiddelde (niet van de sector en niet van de referentiebedrijven) maar een fictief voorbeeldbedrijf dat model staat voor vergelijkbare bedrijven binnen de sector. De regeldruk voor het MKB-indicatorbedrijf is per verplichting bepaald op basis van de feitelijke kosten en ervaringen van de referentiebedrijven. Wanneer een bepaalde verplichting afhankelijk is van bijvoorbeeld het aantal personeelsleden, dan is in de berekening het aantal personeelsleden van het MKB-indicatorbedrijf gebruikt. Wanneer voor bepaalde verplichtingen gemiddelde branchecijfers beschikbaar zijn (zoals ziekteverzuim) dan zijn deze cijfers gebruikt voor het MKB-indicatorbedrijf.

4. Analyse en vaststellen regeldruk MKB-indicatorbedrijf

In samenwerking met de brancheorganisaties zijn werksessies georganiseerd waarin de resultaten van het MKB-indicatorbedrijf zijn besproken en de feitelijke en ervaren regeldruk is geverifieerd. Hierbij is nagegaan of de verplichtingen met de hoogste regeldruk (regeldrukkosten en werkbaarheid) overeenkomen met hun eigen ervaring. Ook is nagegaan of bepaalde verplichtingen ontbreken en welke verplichtingen ondernemers juist als goed werkbaar beoordelen. Tenslotte is vanuit de discussie bepaald wat de meest belastende verplichtingen zijn die volgens de branche meegenomen moeten worden om de regeldruk te verminderen.

Naar aanleiding van de werksessies zijn bepaalde verplichtingen nader onderbouwd (bijvoorbeeld met branchecijfers) en doorgerekend. De resultaten van de werksessie en dit nader onderzoek zijn verwerkt in het deelrapport per sector. De finale afstemming van het deelrapport heeft vervolgens plaatsgevonden met de brancheorganisatie en de begeleidingscommissie.

5. **Rapporteren resultaten en opstellen advies**

De resultaten van de drie MKB-indicatorbedrijven zijn onderling vergeleken en geanalyseerd. Hiermee is een nader inzicht verkregen in de regeldruk en waardoor eventuele onderlinge verschillen worden veroorzaakt. Daarnaast is bepaald voor welke verplichtingen met hoge regeldruk suggesties voor reductievoorstellen worden geformuleerd in het hoofdrapport. Specifieke aandacht hierbij is gegeven aan de verplichtingen die mogelijke verduurzaming in de weg kunnen staan.

Het hoofdrapport is afgestemd met de opdrachtgever en de begeleidingscommissie. De suggesties voor de reductievoorstellen zijn uitgewerkt door de onderzoekers, hierbij is de politieke of bestuurlijke haalbaarheid niet getoetst.

3.6 Sectoren

In de onderstaande paragrafen zijn de MKB-indicatorbedrijven en de regeldruk waar zij mee te maken hebben samengevat. In bijlage I is per MKB-indicatorbedrijf een overzicht opgenomen van alle verplichtingen met daarbij de regeldrukkosten. Ook is in deze bijlage de regeldrukmatrix opgenomen waarin de regeldrukkosten tegen de werkbaarheid is uitgezet.

In de onderliggende deelrapporten wordt nader ingegaan op de kenmerken van de sector, de positie van het MKB-indicatorbedrijf hierbinnen en een uitgebreide toelichting op de regeldrukkosten en de werkbaarheid.

Maritiem - de rederij

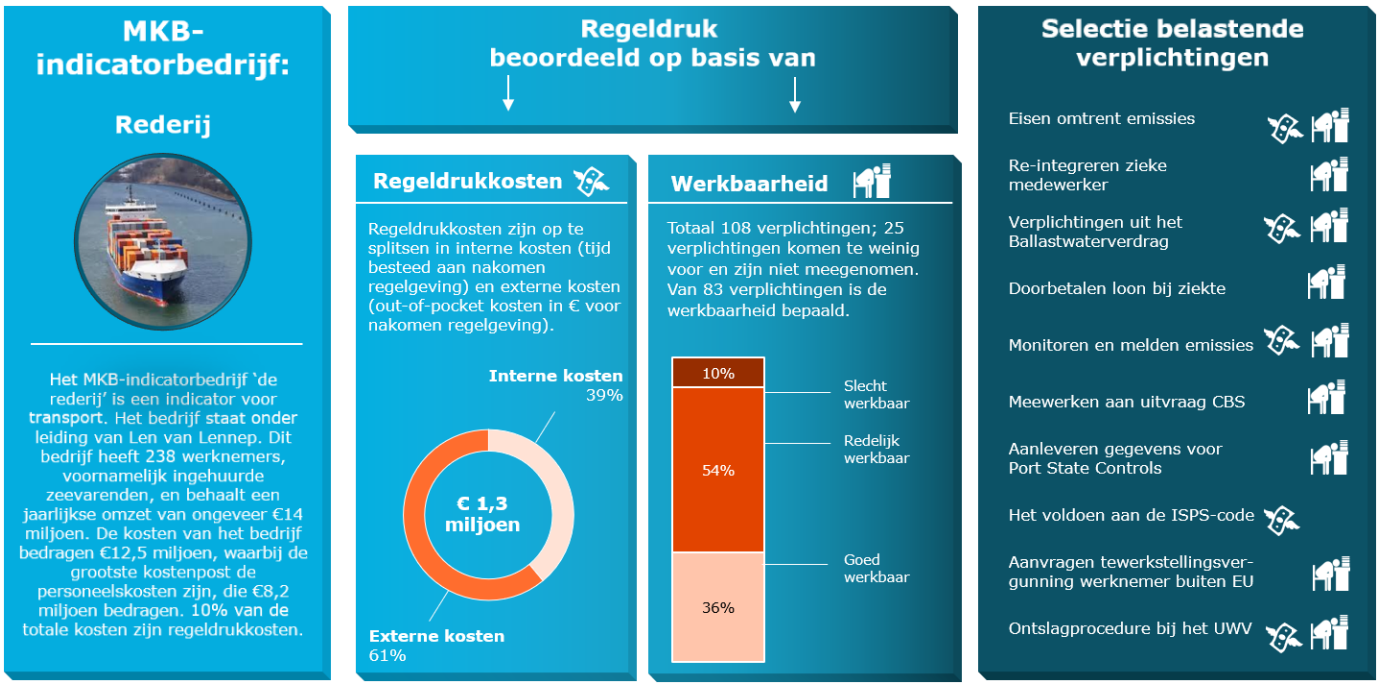

Schoonmaak - het Schoonmaakbedrijf

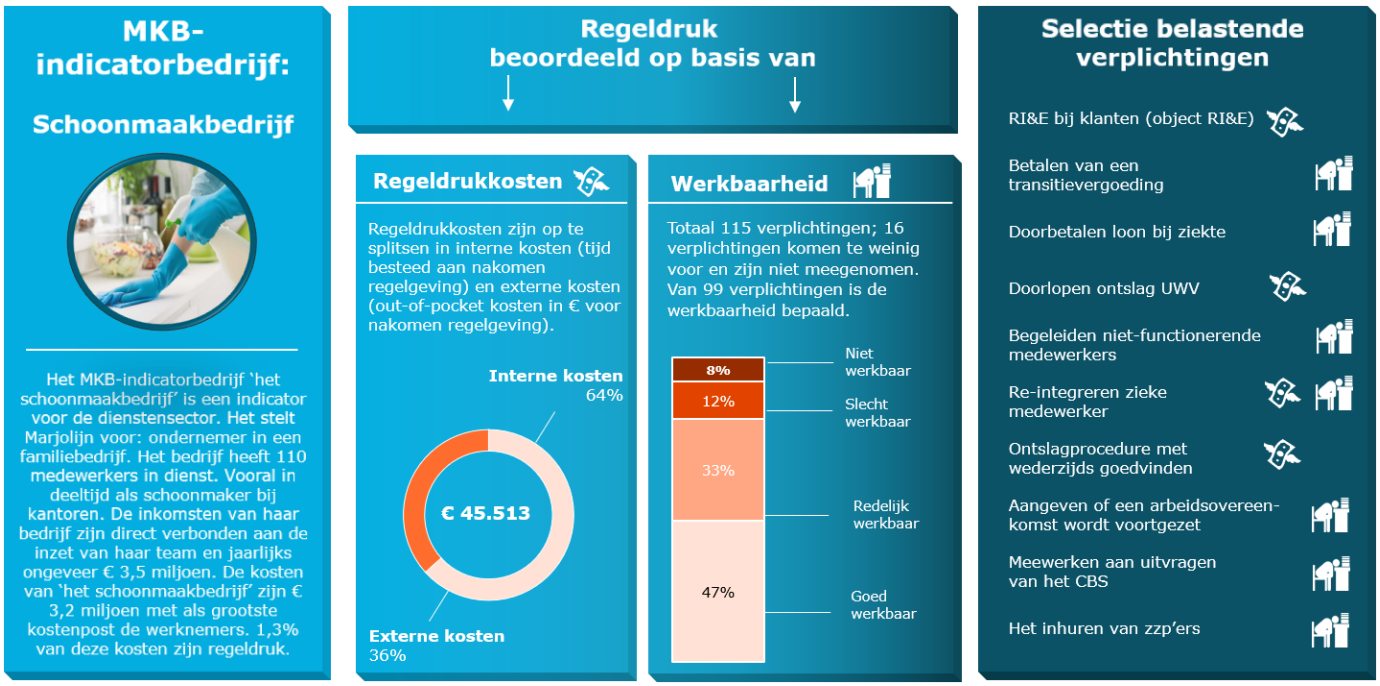

Groene en circulaire bedrijvigheid - de Textielrecycler

MKB-indicatorbedrijf:

Textielrecycler

Het MKB-indicatorbedrijf 'de textielrecycler' is een indicator voor circulaire bedrijven. Het bedrijf staat onder leiding van Merel van Uden. Dit bedrijf heeft 28 fte in dienst en behaalt een jaarlijkse omzet van ongeveer €4 miljoen. De kosten van het bedrijf bedragen €3,8 miljoen, waarbij de grootste kostenposten de inkoopkosten zijn, die ongeveer €1,9 miljoen bedragen, en de personeelskosten, die bijna €1,6 miljoen bedragen. De regeldrukkosten bedragen 7,8% van de totale kosten.

Regeldruk beoordeeld op basis van

Regeldrukkosten

Regeldrukkosten zijn op te splitsen in interne kosten (tijd besteed aan nakomen regelgeving) en externe kosten (out-of-pocket kosten in € voor nakomen regelgeving).

Werkbaarheid

Totaal 118 verplichtingen; 37 verplichtingen komen te weinig voor en zijn niet meegenomen. Van 81 verplichtingen is de werkbaarheid bepaald.

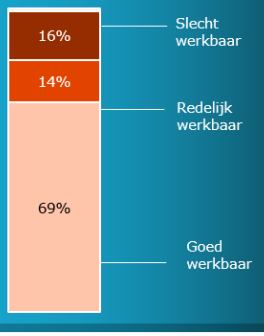

Selectie belastende verplichtingen

- Samenhangend met aanvraag en verantwoording (vrijwillig aangevraagde) subsidies in het kader van duurzaamheid
- Controle textiel aanwezigheid verboden en beperkte stoffen
- Ontslagprocedures bij het UWV
- Registraties en audits voor de Uitgebreide Producentenverantw.
- Naleven regels voor grensoverschrijdend vervoer
- Meewerken aan uitvragen Van het CBS
- Aanvragen omgevingsvergunning
- Doorbetalen loon bij ziekte
- Uitzoeken UBO-relaties
- Uitvoeren arbeidsgezondheids-kundig onderzoek

4 Analyse van de regeldruk

4.1 Aantal wettelijke verplichtingen

De onderstaande figuur laat zien dat het aantal wettelijke verplichtingen per MKB-indicatorbedrijf varieert van 108 tot 118 wettelijke verplichtingen. Naast zeven eenmalige verplichtingen[14] betreft het verplichtingen die van toepassing op de dagelijkse bedrijfsvoering. Incidentele verplichtingen die samenhangen met activiteiten zoals een verbouwing of een specifiek evenement, zijn niet meegenomen in het onderzoek.

Figuur 5. Aantal verplichtingen per sector

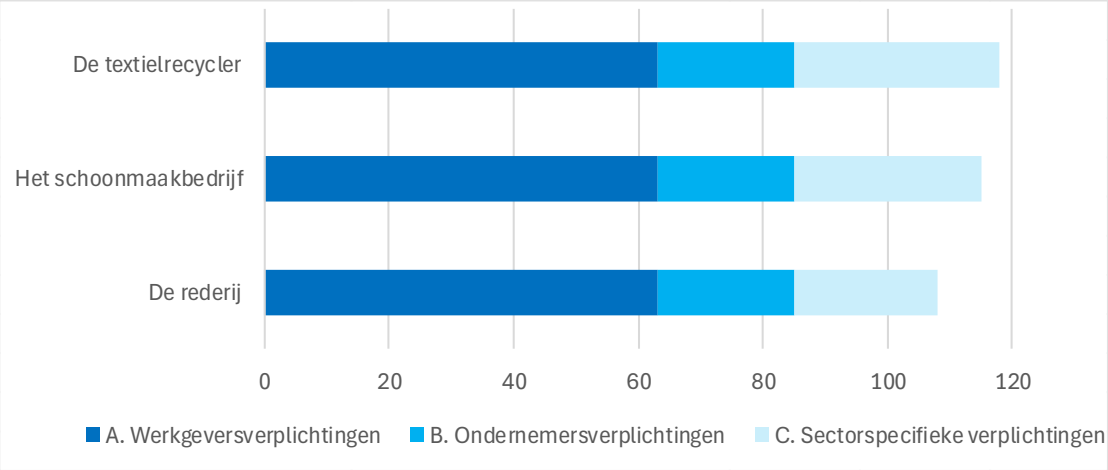

Uit het onderzoek blijken 85 verplichtingen op alle MKB-indicatorbedrijven van toepassing te zijn. Deze zogenaamde generieke verplichtingen zijn van toepassing op alle ondernemers met personeel onafhankelijk van hun bedrijfsactiviteiten. De bovenstaande figuur maakt zichtbaar dat de meeste verplichtingen samenhangen met het werkgeverschap. Het gaat dan om verplichtingen op het gebied van gezond en veilig werken, werktijden en sociale zekerheid en arbeidsbescherming en gelijke behandeling. De regeldruk van de werkgevers- en ondernemersverplichtingen kan wel verschillend zijn bijvoorbeeld vanwege andere bedrijfsprocessen of organisatiegraad (zo hebben grotere mkb-bedrijven bijvoorbeeld vaak specifieke medewerkers voor taken zoals HR, terwijl bij kleine mkb-bedrijven de ondernemer dit vaak zelf doet).

De sectorspecifieke verplichtingen hangen direct samen met de activiteiten van het MKB-indicatorbedrijf. De textielrecycler heeft de meeste sectorspecifieke verplichtingen (33), de rederij de minste (18).

Ten opzichte van de eerdere MKB-indicatorbedrijven onderzoeken uit 2023 en 2025 valt op dat het aantal verplichtingen is toegenomen. Deze toename is vooral zichtbaar in A. Werkgeversverplichtingen. Dit komt voornamelijk doordat nieuwe regelgeving van kracht is geworden zoals de Wet Arbeidsmarkt in Balans. Daarnaast zijn een aantal verplichtingen toegevoegd die in de eerdere onderzoeken nog niet naar voren waren gekomen zoals de verplichtingen rondom de Wet arbeid vreemdelingen.

[14] Eenmalige verplichtingen waren vooral van toepassing bij het oprichten van de onderneming of het in gebruik nemen van het bedrijfspand. De regeldruk van deze verplichtingen is bij MKB-indicatorbedrijven afgeschreven over een periode van tien jaar en daarmee verwaarloosbaar voor de regeldrukkosten.

Europese regelgeving en internationale verdragen

Een deel van de verplichtingen heeft een Europese grondslag of komt voort uit internationale verdragen. Vooral 'de rederij' heeft hiermee te maken omdat veel van de verplichtingen voor schepen internationaal zijn vastgelegd. Daar waar het gaat om normen die Europees of internationaal zijn voorgeschreven, is er beperkte ruimte om daar op korte of middellange termijn iets aan de verplichting zelf te wijzigen. Wel kan daarover het gesprek in Europa of andere internationale overlegorganen worden gevoerd. Daar waar het gaat om nationale keuzes die in het verleden zijn gemaakt (de zogenaamde nationale beleidsruimte), bijvoorbeeld ten aanzien van de specifieke uitvoering van de verplichting, is het wel zaak te bekijken waarom die keuzes zijn gemaakt en daar waar het knelt te kijken naar mogelijkheden om verplichtingen anders in te richten. Door optimaal van (1) de Nederlandse invloed in het Europese wetgevingsproces of (2) de al beschikbare nationale beleidsruimte gebruik te maken, is de regeldruk te reduceren.

Gezien de complexiteit en verwevenheid van de Europese grondslag met de geïnventariseerde verplichtingen, zijn er geen uitspraken gedaan over mate waarin EU-regelgeving een belemmering vormt om reductiemaatregelen door te voeren. Waar wij voorstellen hebben gedaan, lijkt de nationale beleidsruimte mogelijkheden te bieden. Dit zal bij de verdere uitwerking van de verplichtingen nog wel nader moeten worden onderbouwd.

De rol van overheden, branches, koepelorganisaties en externe partijen

Voor wat betreft de bestaande regelgeving blijven mkb-bedrijven moeite te hebben met het krijgen van inzicht in alle geldende verplichtingen. Dit ondanks dat hiervoor diverse websites zijn ingericht door zowel overheden (zoals het Ondernemersplein, Arboportaal en RIE.nl), brancheorganisaties (zoals info over wet- en regelgeving op de diverse websites zoals bij Schoonmakend Nederland) en koepels (zoals de MKB-Servicedesk). Daarnaast hebben ondernemers aangegeven dat zij, vaak omdat bovenstaande bronnen niet bekend of toereikend zijn, 'googelen' naar meer informatie over wettelijke verplichtingen. Vaak komen dan eerst commerciële aanbieders naar voren die hun diensten aanbieden om te voldoen aan wettelijke verplichtingen. In hoeverre deze informatie betrouwbaar is kunnen ondernemers vervolgens moeilijk inschatten.

Uiteraard hebben bedrijven een eigen verantwoordelijkheid om zich op de hoogte te stellen van de verplichtingen waar zij aan moeten voldoen. Ondanks alle inspanningen om ondernemers betrouwbare informatie te geven, blijkt uit de gesprekken met ondernemers dat zij moeite hebben om te achterhalen welke verplichtingen van toepassing zijn. Het gaat hierbij dan vooral om de vindbaarheid van de informatie. Veel ondernemers vertrouwen daarom op informatie van branches (soms ook met een eigen belang) en externe adviseurs. Het administratiekantoor en de accountant zijn hierbij het vaakst genoemd.

Een belangrijke reden om geen compleet beeld te hebben van alle geldende verplichtingen, die wordt genoemd door ondernemers, is dat bedrijven regelmatig te maken hebben met nieuwe en gewijzigde regelgeving en dat daardoor ook de reeds opgedane kennis niet altijd meer accuraat is. Dit wordt versterkt wanneer ondernemers werken aan mogelijkheden om te verduurzamen. Nieuwe innovaties lopen vaak vooruit op de regelgeving, waardoor onduidelijk is of deze kunnen worden toegepast en onder welke voorwaarden. Dit geeft veel extra discussie en kosten bij vergunningverlening. Ten eerste om deze onduidelijkheden te bespreken met het bevoegd gezag en ten tweede om een vergunning te kunnen krijgen. In de toekomst kan echter nieuwe regelgeving worden opgesteld voor de nieuwe ontwikkelingen waardoor het bedrijf te maken kan krijgen met extra verplichtingen.

In de gesprekken met ondernemers is aangegeven dat zij ook regeldruk ervaren wanneer regelgeving wijzigt of wanneer nieuwe verplichtingen van kracht worden. Ook hier spelen brancheorganisaties en externe adviseurs een belangrijke rol in het bepalen wat de ondernemer moer gaan doen in de nieuwe situatie. De regeldrukkosten die worden veroorzaakt door het

implementeren van nieuwe verplichtingen vallen buiten de scope van de methodiek en zijn daarom niet meegenomen in de regeldrukkosten van het MKB-indicatorbedrijf. Wel zijn de kosten meegenomen voor het bijhouden en kennisnemen van nieuwe regelgeving. Vooral ook omdat dit een belangrijke rol speelt in de mogelijkheden voor verduurzaming.

4.2 De financiële impact van regeldrukkosten

De regeldrukkosten per MKB-indicatorbedrijf variëren van ruim € 45.000 per jaar voor een schoonmaakbedrijf tot ruim € 1.515.000 per jaar voor de rederij. De variatie in de regeldruk is groot en afhankelijk van enerzijds de omvang van de onderneming maar vooral het type activiteiten en de bijbehorende sectorspecifieke verplichtingen. De onderstaande tabel geeft de regeldruk per MKB-indicatorbedrijf weer, samen met de belangrijkste bedrijfskenmerken.

Door mkb-ondernemers is aangegeven dat naast de directe kosten van de verplichtingen (de regeldrukkosten), ook sprake is van gederfde inkomsten. Dit wordt bijvoorbeeld veroorzaakt door een lagere productiviteit. Deze zogenaamde gederfde inkomsten vallen buiten de definitie van de regeldrukkosten.

Tabel 3: Overzicht omzet, bedrijfskosten en winst versus regeldrukkosten

	De rederij	Het schoonmaakbedrijf	De textielrecycler
Omzet	€ 13,900,000	€ 3,500,000	€ 4,000,000
Inkoopwaarde van de omzet	€ 2,200,000	€ 122,500	€ 1,880,000
Bedrijfskosten	€ 8,600,000	€ 3,102,532	€ 1,598,184
Regeldruk	€ 1,515,186	€ 118,533	€ 395,024
Winst	€ 1,584,814	€ 156,435	€ 126,792
fte	200	50	28
Regeldruk per fte	€ 7,576	€ 2,371	€ 14,108

Aangezien veruit de meeste verplichtingen samenhangen met het aantal werknemers, de werkgeversverplichtingen, is om enigszins een vergelijking te kunnen maken tussen de sectoren, de regeldruk uitgedrukt per fte. Dit maakt duidelijk dat de regeldruk relatief toeneemt naar mate het mkb-bedrijf kleiner is. De textielrecycler met de minste werknemers heeft de hoogste regeldrukkosten per fte.

Op zich is het conform verwachting dat de regeldruk afneemt naar mate het aantal werknemers toeneemt. Bepaalde verplichtingen zijn immers niet afhankelijk van het aantal werknemers (zoals de RI&E en diverse registraties) maar moeten wel worden uitgevoerd. Daarnaast blijken kleine ondernemers daar vaak meer tijd of kosten aan te besteden. Zij zijn te klein om iemand in dienst te nemen met kennis van financiën en/of personeelszaken en moeten dit zelf uitzoeken of hiervoor een externe inhuren.

Het verschil in de regeldruk per fte tussen de onderzochte sectoren geeft echter wel aan dat er meer factoren meespelen. Naast het aantal werknemers, zijn ook de sectorspecifieke verplichtingen zeer bepalend in de omvang van de regeldruk. Een vergelijking van de onderzochte sectoren toont aan dat de textielrecycler de meeste sectorspecifieke verplichtingen kent wat de regeldruk verder verhoogt. Omdat deze sector ook meer geautomatiseerd is dan de andere onderzochte sectoren, worden de regeldrukkosten over minder werknemers verdeeld en vallen deze daardoor per fte relatief hoger uit. Voor de rederij geldt dat de sectorspecifieke verplichtingen hoge kosten met zich mee brengen en meer samenhangen met de schepen dan met het personeel. De totale regeldrukkosten zijn voor de rederij dan ook veel hoger dan in de andere twee sectoren maar worden wel verdeeld over meer fte en een hogere omzet.

Fluctuaties in de regeldruk

In de MKB-indicatorbedrijvenaanpak worden regeldrukkosten uitgedrukt als de gemiddelde kosten per jaar, hierdoor zijn fluctuaties in de regeldruk niet zichtbaar. Dit betekent dat als gevolg van specifieke gebeurtenissen, zoals een langdurig zieke medewerker, of wanneer een nieuwe verplichting moet worden geïmplementeerd, de regeldruk in bepaalde jaren hoger kan zijn.

Uit het onderzoek blijken vooral verplichtingen die samenhangen met ontslag bij niet-functioneren of wanneer een medewerker langdurig ziek is of arbeidsongeschikt wordt, grote financiële impact te hebben voor ondernemers. Dit effect wordt versterkt wanneer het uitvallen van de betreffende medewerker ook een direct effect op de omzet heeft zoals bij het schoonmaakbedrijf en de rederij. Voor de textielrecycler zijn er daarnaast ook fluctuaties te verwachten rondom het verkrijgen van vergunningen en nieuwe regelgeving.

Vergelijking met eerdere onderzoeken

Ten aanzien van de eerdere onderzoeken valt op dat de regeldruk per fte voor het schoonmaakbedrijf lager is dan bij eerder onderzochte sectoren. Dit komt vooral omdat het schoonmaakbedrijf relatief veel personeel heeft in vergelijking tot andere sectoren met een verglijkbare omvang van de regeldrukkosten.

Aan de ander kant valt op dat de rederij en vooral de textielrecycler hoge regeldruk per fte hebben. De oorzaak hiervan ligt vooral in de hoge regeldruk voor de sectorspecifieke verplichtingen. Bij de textielrecycler zien we dat dit wordt versterkt door het relatief lage aantal fte dat daar werkzaam is. Alleen de eerder onderzochte ‘Financiële adviessector’ komt op hogere regeldrukkosten per fte uit vanwege de combinatie van relatief veel sectorspecifieke regeldrukkosten en weinig medewerkers per onderneming.

4.3 De invloed van externe partijen op de regeldrukkosten

De totale regeldruk voor MKB-indicatorbedrijven bestaat uit 40% tot 70% interne kosten. De interne kosten zijn berekend door de tijd die aan de uitvoering van verplichtingen wordt besteed te vermenigvuldigen met de gemiddelde loonkosten van de ondernemer of medewerker die dit uitvoert. De externe kosten vormen 30 tot 60% van de totale regeldrukkosten. Dit zijn alle kosten die ondernemers aan derden betalen (ook ‘out of pocket’ kosten genoemd). Het gaat dan met name om de inhuur van externe partijen zoals een arbodienst, accountant, een salarisadministratiekantoor of een jurist.

Afhankelijk van de sector, de activiteiten en/of de bedrijfsomvang is het MKB-indicatorbedrijf verplicht om voor **8 tot 15** verplichtingen een externe deskundige in te huren. Het gaat dan om diverse activiteiten die samenhangen met verplichtingen in het kader van gezond en veilig werken die worden verzorgd door de Arbodienst en bedrijfsarts (of deskundige met certificaat) en om diverse technische keuringen voor (brand- en alarm) installaties. Ook bij de sectorspecifieke verplichtingen is de huur van externe partijen verplicht. Vooral de rederij heeft hiermee te maken bij de verschillende verplichtingen rondom de certificering en keuring van de (voorzieningen op de) schepen.

Een andere reden om bepaalde verplichtingen uit te besteden zijn (1) de kennis die nodig is om aan deze verplichting te voldoen, de verplichting is dan bijvoorbeeld te complex om dit zelf te doen en (2) het risico dat de ondernemer loopt op boetes of onvoorziene (hoge) kosten. Het gaat dan onder meer om arbeidsrechtjuristen of -advocaten, accountant of (loon)administratiekantoor en specialisten bijvoorbeeld in het kader de AVG.

In onderstaande tabel zijn de meest voorkomende verplichtingen genoemd waarvoor ondernemers externe deskundigen inschakelen, hierbij is aangegeven of dit wettelijke verplicht is of dat

ondernemers dit om een andere reden doen, zoals in verband met de complexiteit van de betreffende verplichting.

Tabel 4. Overzicht (verplichte) inhuur van externe deskundigen

Externe deskundige	Motivatie	Verplichting
Arbodienst, -bedrijfsarts of gecertificeerde arbokerndeskundige	Verplicht	Het uitvoeren van een Risico-inventarisatie en -Evaluatie (externe toetsing[15])
	Verplicht	Het aansluiten bij een arbodienst en/of het inhuren van een bedrijfsarts
	Verplicht	Het uitvoeren van een arbeidsgezondheidskundig onderzoek
	Verplicht	Het meewerken aan de re-integratie van een werknemer
Erkend garagebedrijf	Verplicht	Het APK laten keuren van bedrijfswagens
Technische installatiebedrijven	Verplicht	Keuringen van installaties (verwarming en koelsinstallaties)
	Verplicht	Het laten keuren van arbeidsmiddelen
	Verplicht	Het laten onderhouden van de brandveiligheidsinstallaties
	Verplicht	Het laten onderhouden en keuren van blusmiddelen
Arbeidsrechtjurist of advocaat	Complex	Ontslagrecht. Zowel met wederzijds goedvinden, via het UWV of de kantonrechter.
Administratiekantoor of accountant	Complex	Diverse belastingaangiftes en CBS-uitvragen
	Verplicht	Opstellen van de jaarrekening
Loonverwerker	Complex	Loonadministratie
Specialistische adviseurs	Complex	AVG
	Complex	Aanvragen Omgevingsvergunning voor bouw- en milieubelastende activiteiten
	Complex	Subsidieaanvragen, ondermeer gebruikt voor verduurzaming zoals CIO en de WBSO[16].

In rekening gebrachte kosten tussen vergelijkbare dienstverlening aan referentiebedrijven laten grote verschillen zien. Opvallend hierbij is dat marktpartijen het toezicht, risico op hoge boetes en verzekeringsclaims gebruiken als verkoopargument. Ook bij Arbodiensten was sprake van grote verschillen, hier was echter ook sprake van verschillende dienstverleningsmodellen. Dit is in lijn met de eerdere onderzoeken.

[15] De RI&E moet extern worden getoetst bij meer dan 25 medewerkers of wanneer er geen door werkgevers- en werknemersorganisatie erkende branche RI&E beschikbaar is.

[16] Dit is een fiscale regeling die niet officieel een subsidie is, maar door ondernemers wel vaak zo wordt gezien. Deze regeling richt zich op innovatie en wordt daarom ook veel gebruikt voor nieuwe duurzamere technieken.

4.4 De regeldrukkosten van verplichtingen

De regeldrukkosten van de verplichtingen zijn berekend en toegelicht in de deelrapporten. De verplichtingen die de meeste regeldrukkosten veroorzaken voor alle MKB-indicatorbedrijven hangen samen met de volgende thema's:

1. Arbeidsbescherming en gelijke behandeling;
2. Sectorspecifieke verplichtingen;
3. Gezondheid en veiligheid op het werk.

Ad 1. Arbeidsbescherming en gelijke behandeling

Bij alle MKB-indicatorbedrijven veroorzaakt de verplichting loondoorbetaling bij ziekte hoge financiële kosten. Dit betreft voor een klein gedeelte regeldrukkosten voor de benodigde administratieve handelingen. De overige kosten bestaan voor het langdurig ziekteverzuim voornamelijk uit de financiële kosten (premie) voor een ziekteverzuimverzekering. De kosten voor het kortdurend ziekteverzuim bestaan uit het eigen risico van in het algemeen 4 tot 6 weken waarin de ondernemer bij ziekte het loon doorbetaalt. Ondernemers zijn overigens niet verplicht om een ziekteverzuimverzekering af te sluiten en kunnen ervoor kiezen om het hieraan gerelateerde financiële risico zelf te dragen. Niet alle ondernemers uit de onderzochte sectoren hebben dan ook een ziektekostenverzekering. Zij geven aan dat de kosten hiervan niet opwegen tegen de lasten (premies en eigen risico). Hierbij speelt het verwachte ziekteverzuim, dat per sector verschilt, wel een rol. Verder bevestigt dit dat de financiële kosten van de verplichting met en zonder verzekering vergelijkbaar zijn.

Een tweede groep verplichtingen die leidt tot hoge regeldrukkosten bij de MKB-indicatorbedrijven hangt samen met het begeleiden van niet-functionerende of zieke medewerkers. Het gaat dan om de tijdsbesteding voor het opbouwen van een dossier en ingeval van zieke medewerkers ook om de kosten van het inhuren van een arbodienst of -arts en een re-integratiebedrijf. Vooral wanneer deze processen leiden tot ontslag worden, afhankelijk van de procedure[17], kosten gemaakt die hoog kunnen oplopen. De (financiële) kosten bestaan dan uit loondoorbetaling, de werkzaamheden rondom de ontslagprocedure, een transitievergoeding en het inhuren van arbeidsrechtjuristen of advocaten voor begeleiding van de ondernemer. Ondanks dat deze verplichtingen niet vaak voorkomen zijn de regeldruk- en financiële kosten per situatie hoog. Hierdoor komen deze verplichtingen ook in de structurele kosten per jaar hoog uit.

Naast de genoemde verplichtingen vallen hier diverse verplichtingen onder die betrekking hebben op de registratie van arbeids- en rusttijden. De regeldrukkosten hiervoor zijn meestal beperkt omdat dit vaak (deels) geregeld is via (digitale) registratiesystemen. Bij bedrijven met veel medewerkers, zoals de rederij, loopt de regeldruk echter wel op omdat alle medewerkers, ook al is het per keer een zeer korte handeling, dagelijks hier handelingen voor moeten verrichten.

Ad 2. Sectorspecifieke verplichtingen

Naast de hiervoor genoemde generieke verplichtingen veroorzaken een aantal sectorspecifieke verplichtingen hoge regeldruk voor de MKB-indicatorbedrijven. De belangrijkste staan in de onderstaande tabel per sector weergegeven.

[17] Afhankelijk van de situatie kan dit zijn: ontslag met wederzijds goedvinden, ontslag via de kantonrechter (wanneer werkgever en werknemer er samen niet uit komen) en ontslag via het UWV (ontslag bij arbeidsongeschiktheid). Ontslag vanwege bedrijfseconomische reden is buitenbeschouwing gelaten omdat dit alleen in uitzonderlijke situaties voorkomt.

Tabel 5. Sectorspecifieke verplichtingen met hoge regeldruk

De rederij
Verplichtingen ten aanzien van emissiehandel
Verplichtingen uit het Ballastwaterverdrag
De verplichtingen uit de International Safety Management (ISM) Code
Voldoen aan de eisen van de International Ship and Port Facility Security Code (ISPS)
Monitoring en melden van emissies voor de Europese MRV-verordening (Monitoring, Reporting and Verification)
De textielrecycler
Registratie- en rapportageverplichtingen voor dienstverleners ten behoeve van de UPV-verantwoording van PRO's
Aanvragen van een Omgevingsvergunning voor bouw- en milieubelastende activiteiten
Verplichtingen die samenhangen met de aanvraag en verantwoording van (vrijwillig aangevraagde) subsidies in het kader van duurzaamheid
Het inrichten van een risico-gebaseerd due diligence-systeem en het nemen van passende maatregelen ter preventie en mitigering
Controleren van textielstromen op de aanwezigheid van verboden of beperkte stoffen
Het schoonmaakbedrijf
Het aanvragen van een parkeervergunning of -ontheffing
Het voldoen aan de arbeidsomstandigheden omtrent werken op hoogte

Bij zowel de rederij als de textielrecycler leiden deze sectorspecifieke verplichtingen tot de hoogste feitelijke regeldruk voor de ondernemers. De kosten van deze verplichtingen lopen zo hoog op omdat het uitgebreide verplichtingen zijn die veel tijd kosten en daarnaast ook, deels verplicht, werkzaamheden van externe deskundigen vergt.

Ad 3. Gezondheid en veiligheid op het werk

De verplichtingen met betrekking tot gezond en veilig werken, die voortvloeien uit de arbeidsomstandighedenwetgeving, zijn op alle MKB-indicatorbedrijven van toepassing. Toch komen deze niet altijd terug bij alle sectoren als de verplichtingen met de hoogste kosten. Dit komt doordat mkb-ondernemers die te maken hebben grotere arbo-risico's, deze verplichting beschouwen als *Business as Usual*. Hoewel ondernemers veel kosten maken om te voorzien in de veiligheid van medewerkers, is hierdoor de regeldruk van deze verplichtingen lager.

De verplichtingen die de hoogste regeldrukkosten veroorzaken in de onderzochte sectoren verschillen dat ook. Voor de rederij ligt dit bij organiseren van de bedrijfshulpverlening. Veel van de kosten voor de veiligheid op de schepen is herleidbaar tot internationale sectorspecifieke verplichtingen. Voor het schoonmaakbedrijf worden de hoogste regeldrukkosten in deze categorie veroorzaakt door het verplicht aansluiten bij een arbodienst. Ook bij de textielrecycler leidt het

verplicht aansluiten bij een arbodienst tot hoge regeldrukkosten in deze categorie, evenals de aanschaf van Arbo-voorzieningen zoals persoonlijke beschermingsmiddelen.

4.5 Voldoen aan wettelijke verplichtingen

Uit het onderzoek blijkt dat de referentiebedrijven die zijn onderzocht voor het MKB-indicator-bedrijf voldoen aan de wettelijke verplichtingen die zijn opgelegd. Alleen bij de verplichtingen die betrekking hebben op het keuren van brandblusmiddelen of installaties en andere technische installaties, blijkt dat zij meer doen dan wettelijk voorgeschreven (over-compliance). Vaak wordt dit dan door de verzekeringsmaatschappij geëist of ze volgen de instructies van leveranciers die, bijvoorbeeld aan de hand van NEN-normen, hogere frequenties van keuringen vragen. Dit komt voor in alle onderzochte sectoren. Meestal betreft het een verdubbeling van de frequentie van tweejaarlijks naar jaarlijkse controles die de kosten van deze verplichtingen dan verdubbelen. Enkele ondernemers uit de sector maritiem houden ook, uit eigen beweging, een meer gedetailleerd ongevallenregister bij dan formeel is vereist.

Voor een beperkt aantal verplichtingen is geconstateerd dat de referentiebedrijven op hoofdlijnen voldoen. Dit betekent dat zij de verplichting uitvoeren naar eigen inzicht maar bijvoorbeeld bepaalde specifieke (met name administratieve) onderdelen niet uitvoeren. Ook komt het voor dat zij niet op de hoogte zijn van de volledige verplichting of daarover verkeerd zijn geïnformeerd door externe adviseurs. In de onderstaande tabel zijn verplichtingen aangegeven die niet volledig worden nageleefd met daarbij de achterliggende reden.

Tabel 6. Verplichtingen die niet volledig worden nageleefd (undercompliance)

Wettelijke verplichting	Reden under-compliance
Het uitvoeren van een Risico-inventarisatie en -evaluatie	Verplichting is complex, kost te veel tijd en sluit niet aan bij de bedrijfsvoering omdat deze zich vooral richt op de werkgever en beperkt op de werknemer. Bijvoorbeeld bij standaard schoonmaakwerkzaamheden in kantoren, kost het veel tijd om voor elk kantoor een nieuwe goedgekeurde RI&E op te stellen, wat niet in verhouding staat tot de beperkte risico's.
Het voeren van overleg over het arbobeleid	Bij kleine mkb-ondernemers wordt veel tijdens het werk besproken en zijn er geen structurele overlegmomenten. Arbobeleid wordt dan informeel ter sprake gebracht en niet vastgelegd. Het is hierdoor niet aantoonbaar dat aan de verplichting is voldaan.
Het aanwijzen van een preventiemedewerker	Verplichting is onbekend bij een deel van de ondernemers
Het voeren van een deugdelijke registratie van de arbeids- en rusttijden	Begin- en eindtijd worden geregistreerd, pauzes en overwerk niet bijvoorbeeld vanwege informele werksfeer.
Het bijhouden van het ziekteverzuim	Kortdurend verzuim wordt niet altijd vastgelegd omdat dit effect kan hebben op de premie van de ziekteverzuimverzekering. Er wordt soms pas gestart met de verzuimregistratie wanneer iemand een week of langer ziek is.
Het informeren van betrokkenen over de verwerking van hun persoonsgegevens	Verplichting is onduidelijk en daarom wordt deze niet uitgevoerd.
Het doorgeven van het aantal werkzame personen aan de KvK	Verplichting is onbekend bij ondernemers en wordt in sectoren met veel personele wisselingen als niet werkbaar gezien.

Het aantonen van de naleving van de privacyregels	Verplichting is onbekend bij ondernemers
Het meewerken aan uitvragen van het CBS	Ondernemers zien de noodzaak van de uitvraag niet en hebben moeite om de gegevens op de gevraagde manier te verzamelen. Ondernemers laten de uitvragen tot het laatst liggen en vullen soms 'maar wat in' om ervan af te zijn.
Het bieden van de gelegenheid tot medezeggenschap	Geen behoefte bij personeel waardoor er niemand in de organisatie beschikbaar is die deze taak wil uitvoeren.

4.6 De werkbaarheid van verplichtingen

De onderstaande figuur maakt duidelijk dat ondernemers uit verschillende sectoren de werkbaarheid enigszins verschillend beoordelen. Dit verschil wordt met name veroorzaakt doordat kleine mkb-ondernemingen de werkbaarheid slechter beoordelen. Dit is verklaarbaar omdat de uitwerking van het brede scala aan verplichtingen bij een of enkele personen in de organisatie ligt. Bij grotere mkb-ondernemingen zijn de taken verdeeld over meerdere personen, die vaak ook een betere kennis van zaken hebben. Hierbij moet wel worden gezegd dat hoewel de textielrecycler kleiner is in personele omvang, deze bedrijven wel vaak medewerkers hebben die zich specifiek bezighouden met bijhouden en naleven van de verplichtingen.

Tabel 7. Werkbaarheid van verplichtingen[18]

	De rederij	Het schoonmaakbedrijf	De textielrecycler
Niet werkbaar	0%	8%	1%
Slecht werkbaar	10%	12%	19%
Redelijk werkbaar	54%	33%	13%
Goed werkbaar	36%	46%	66%
Totaal	100%	100%	100%

Tussen de 10% (11 verplichtingen) en 20% (22 verplichtingen) zijn beoordeeld als niet of slecht werkbaar. Bij deze verplichtingen is sprake van verschillende knelpunten in het proces van de uitvoering die vaak samenhangen met de complexiteit van de verplichtingen. In de onderstaande tabel zijn de 8 verplichtingen opgenomen die in meer dan één sectoren als niet of slecht werkbaar zijn beoordeeld. In de deelrapporten is dit per sector opgenomen. Omdat dit alleen de verplichtingen zijn die in alle sectoren minder goed zijn beoordeeld, zijn de sectorspecifieke verplichtingen hierbij niet meegenomen.

Tabel **8**. Verplichtingen die vaak als niet of slecht werkbaar zijn beoordeeld

Wettelijke verplichting	Meest genoemde knelpunten
Re-integreren van een zieke medewerker	Langdurig proces waarbij ondernemer volledig afhankelijk is van externe deskundigen
Loondoorbetaling bij ziekte[19]	Geeft hoge financiële kosten en ondernemers vinden zich bij langere ziekteperioden niet de aangewezen instantie om de niet werkende medewerker te voorzien van loon.

[18] Vanwege afronding van de cijfers tellen bepaalde kolommen niet volledig op tot 100%

[19] De kosten van het loon doorbetalen zijn geen regeldrukkosten maar financiële kosten. Door de beleving van deze hoge kosten geven ondernemers aan dat de werkbaarheid van deze verplichting laag is ook al zijn de regeldrukkosten laag.

Het doorlopen van een ontslagprocedure bij ontslag met wederzijds goedvinden	Complexe regels die vragen om zorgvuldige uitvoering en begeleiding door een externe deskundige.
Het doorlopen van een ontslag via UWV of een aangewezen commissie	Hoewel de procedure helder is, is het contact met het UWV erg wisselend en kan tot veel frustratie en kosten leiden.
Uitvoeren Risico-inventarisatie en -evaluatie	Complexe regelgeving die, ondanks de beschikbaarheid van branche RI&E's, lastig uitvoerbaar is en waarbij externe deskundigheid in de praktijk een vereiste is.
Meewerken aan uitvragen van het CBS	Sluit niet aan bij bedrijfsgegevens waardoor dit veel tijd kost of door externe wordt gedaan. Ook wordt het nut niet gezien.
Begeleiden van niet-functionerende werknemers	Langdurig proces dat niet aansluit bij de bedrijfsvoering van een mkb-ondernemer. Bij eenvoudige functies kan het proces korter zijn.
Het aantonen naleving van de privacyregelgeving	Onduidelijke regelgeving waarbij ondernemer afhankelijk is van externe deskundige.

Verschillen in de beoordeling van specifieke verplichtingen tussen sectoren hangen vooral samen met de mate waarin de verplichting aansluit bij de bedrijfsvoering. Zo beoordelen betrokken bedrijven voor de MKB-indicatorbedrijven de rederij en de textielrecycler de werkbaarheid van arbo gerelateerde verplichtingen als redelijk tot goed werkbaar. Bij deze ondernemingen zijn de arborisico's en de impact die dit heeft relatief groot en is daarvoor vanuit de bedrijfsvoering veel aandacht. Bij mkb-bedrijven met beperkte arborisico's, zoals het schoonmaakbedrijf, is uiteraard ook aandacht voor gezond en veilig werken op de werkvloer, maar zijn meer knelpunten benoemd bij het uitvoeren van de verplichtingen zoals de RI&E. Onder meer omdat zij hiervoor verplicht[20] of genoodzaakt zijn een externe deskundige in te huren en dit voor alle locaties waar zij werkzaam zijn moeten doen.

De analyse laat ook zien dat ondernemers minimaal 80% van de verplichtingen beoordelen als redelijk tot goed werkbaar. Hierbij moet wel worden opgemerkt dat voor deze verplichtingen nog steeds sprake kan zijn van hoge regeldrukkosten. Zo is de werkbaarheid van de verplichting tot het bijhouden van een deugdelijke registratie van de arbeids- en rusttijden als goed tot redelijk beoordeeld omdat deze verplichting meeloopt in de bedrijfsprocessen. De regeldrukkosten vallen echter in de top 5 van 2 van de 3 sectoren, terwijl deze in de derde sector wordt het gezien als bedrijfseigen, omdat de facturering richting de klanten hiermee samenhangt. De beoordeling van de regeldruk en waar aangrijpingspunten zijn om deze te reduceren hangt daarom samen met zowel de beoordeling van de werkbaarheid als de regeldrukkosten.

[20] Wanneer zij geen gebruik kunnen maken van branche RI&E of meer dan 25 werknemers in dienst hebben.

5 Naar minder regeldruk

5.1 Regeldrukkosten versus werkbaarheid

De regeldruk van de MKB-indicatorbedrijven is geanalyseerd met de regeldrukmatrix. In deze matrix zijn per verplichting de regeldrukkosten en de werkbaarheid uitgezet ten opzichte van elkaar. De regeldrukmatrix is gebruikt om de regeldruk te analyseren en op basis daarvan samen met brancheorganisaties te bepalen aan welke verplichtingen de overheid prioriteit moet geven om de regeldruk te verminderen. In de onderstaande figuur is de regeldrukmatrix weergegeven met een korte toelichting hoe deze is toegepast bij het stellen van prioriteiten. De matrices per MKB-indicatorbedrijf zijn opgenomen in de bijlagen, hierin is ook een toelichting opgenomen op de gebruikte schaalverdeling van de assen.

Figuur 6. Regeldrukmatrix en hoe deze is toegepast

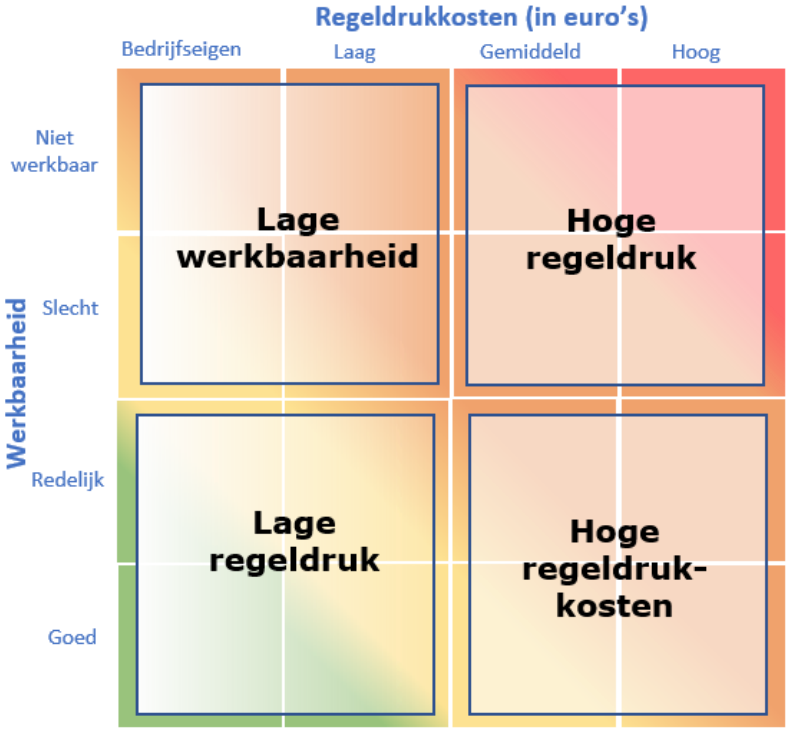

Hoge regeldruk (rechtsboven)

De regeldrukkosten om te voldoen aan de wettelijke verplichtingen zijn hoog en tegelijkertijd vinden ondernemers de verplichting niet of slecht werkbaar. Deze verplichtingen veroorzaken voor ondernemers relatief hoge beleefde en feitelijke regeldruk, reductiemaatregelen zullen dus merkbaar zijn voor ondernemers.

Een voorbeeld van een generieke verplichtingen met hoge regeldruk is het Ballastwaterverdrag voor het MKB-indicatorbedrijf de rederij. Voor bijvoorbeeld de textielrecycler zijn dat de verplichtingen voor het controleren op de aanwezigheid van verboden en beperkte stoffen.

Lage regeldruk (linksonder)

De regeldrukkosten om te voldoen aan de wettelijke verplichtingen zijn laag en tegelijkertijd vinden ondernemers de werkbaarheid goed. Dit kan bijvoorbeeld komen doordat de

verplichting past in de reguliere bedrijfsvoering (BaU). De reductiemaatregelen voor deze verplichtingen zullen beperkt merkbaar zijn.

Voorbeelden van verplichtingen met lage regeldruk zijn verplichtingen die samenhangen met voor de hand liggende zaken als het betalen van loon.

Hoge regeldrukkosten (rechtsonder)

De regeldrukkosten zijn hoog maar in de uitvoering wel goed werkbaar. Reductiemaatregelen voor deze verplichtingen zullen kwalitatief minder merkbaar zijn, maar zullen de onderneming bedrijfseconomisch wel versterken.

Voorbeelden van verplichtingen die hoge feitelijke regeldruk veroorzaken zijn het aansluiten bij een arbodienst en het inhuren van een accountant voor de goedkeuring van de jaarrekening.

Lage werkbaarheid (linksboven)

De regeldrukkosten zijn laag maar de verplichting is niet of slecht werkbaar. Dit kan doordat de regels onduidelijk zijn of beperkt aansluiten bij informatie of activiteiten binnen de bedrijfsvoering. Reductiemaatregelen zullen merkbaar zijn omdat deze ergernissen oplossen.

Voorbeelden van verplichtingen met hoge beleefde regeldruk die vaak zijn genoemd zijn bijvoorbeeld het invullen van CBS-enquêtes en procedures rondom de re-integratie van een medewerker. Voor de eerste verplichting geldt dat de ondernemer zich vaak genoodzaakt voelt een boekhouder of accountant in te schakelen voor de uitvoering hiervan. Bij de tweede speelt de Arbodienst een belangrijke rol, maar is het wel aan het bedrijf om geschikte werkzaamheden aan te bieden voor de re-integrerende medewerker.

5.2 Verplichtingen met lage regeldruk

De verplichtingen zijn per MKB-indicatorbedrijf gepositioneerd in de regeldrukmatrix op basis van de hoogte van de regeldrukkosten en de mate van werkbaarheid. Vervolgens zijn deze posities geprojecteerd in een gezamenlijke matrix om inzicht te krijgen welke verplichtingen bij alle MKB-indicatorbedrijven in hetzelfde kwadrant terecht komen. Uit deze analyse blijkt dat de volgende verplichtingen lage tot geen regeldruk veroorzaken voor alle drie de sectoren:

- Het betalen van loon aan een werknemer
- Het betalen van vakantiebijslag aan een werknemer
- Het bijhouden van de administratie rondom vakantie
- Het (digitaal) verstrekken van een loonstrook aan een werknemer
- Het verstrekken van een loonopgaaf aan een werknemer
- Vaststellen identiteit werknemer
- Het voorlichten over en toezien op de te verrichten werkzaamheden
- Het afdragen van premies aan de pensioenuitvoerder
- Het aansluiten bij een pensioenuitvoerder
- Het opstellen van een ziekteverzuimbeleid
- Het zorgen voor een ergonomische inrichting van de werkplekken
- Maatregelen nemen om gehoorschade te voorkomen

De belangrijkste reden dat deze verplichtingen lage tot geen regeldruk veroorzaken is dat deze verplichtingen goed aansluiten bij de bedrijfsvoering. Met andere woorden, de ondernemers voeren deze verplichting ook uit wanneer de wetgever deze niet verplicht zou stellen.

Verplichtingen worden (grotendeels) gezien als bedrijfseigen, oftewel BaU. Deze verplichtingen kunnen hoge kosten hebben, maar aangezien ondernemers zonder de wettelijke verplichting ook deze kosten zouden maken, worden ze niet meegenomen als regeldrukkosten.

Het is overigens niet zo dat deze verplichtingen om deze reden ook kunnen worden afgeschaft. Zeker wanneer de verplichtingen zorgen voor een gelijk speelveld tussen ondernemers.

5.3 Voorselectie van de verplichtingen

Om te komen tot gerichte aanbevelingen om de regeldruk voor mkb-ondernemers te verminderen, is in overleg met brancheorganisaties nagegaan welke verplichtingen met hoge regeldrukkosten en/of hoge beleefde regeldruk volgens de sector met voorrang zouden moeten worden aangepakt. Per sector is met de regeldrukmatrix bepaald voor welke tien verplichtingen het belangrijk is om oplossingen te vinden voor de ervaren regeldruk. De tien verplichtingen per sector gezamenlijk, leveren gezamenlijk een overzicht op met in totaal 25 verplichtingen (zie onderstaande tabel).

Tabel 9. Overzicht van de geselecteerde verplichtingen per sector

Wettelijke verplichting	Schoon-maak	Rederij	Textiel
Uitvoeren Risico-inventarisatie en -evaluatie	x		
Doorbetalen van het loon bij ziekte	x	x	x
Het doorlopen ontslagprocedure via het UWV	x	x	x
Re-integreren van een zieke medewerker	x	x	
Meewerken aan uitvragen van het CBS	x	x	x
Regels voor het inhuren van ZZP'ers	x		
Begeleiden van niet-functionerende werknemers	x		
Doorlopen ontslagprocedure ontslag met wederzijds goedvinden	x		
Het betalen transitievergoeding werknemer	x		
Aangeven of de arbeidsovereenkomst wordt verlengd	x		
Verplichtingen ten aanzien van emissiehandel en brandstofemissies		X	
Verplichtingen uit het Ballastwaterverdrag		X	
Monitoren en melden van emissies		X	
Aanleveren informatie voor Port State Controls		x	
Voldoen aan de ISPS-code		x	
Aanvragen tewerkstellingsvergunning werknemers buiten EU/EER		x	
Verplichtingen die samenhangen met de aanvraag en verantwoording van (vrijwillig aangevraagde) subsidies i.h.k.v. duurzaamheid			x
Kennisname nieuwe regelgeving			x

Grensoverschrijdend vervoer van bedrijfsafval of gevaarlijke stoffen			x
Controleren aanwezigheid van verboden/beperkte stoffen			X
Aanvragen Omgevingsvergunning			x
Registraties en audits bij de Uitgebreide Producenten Verant-woordelijkheid			x
Uitzoeken UBO-relaties			x

5.4 Beslisboom regeldrukreductie

Het standaardkostenmodel Indicatorbedrijf (iSKM) heeft als doel om inzicht te geven in de parameters die de feitelijke en beleefde regeldruk van wettelijke verplichtingen veroorzaken. De feitelijke regeldruk is daarbij berekend voor het MKB-indicatorbedrijf als de regeldrukkosten en de beleefde regeldruk geeft het beeld van hoe ondernemers de werkbaarheid ervaren. De parameters in het model zijn daarmee de 'knoppen' waaraan gedraaid kan worden om de feitelijke en beleefde regeldruk te verminderen.

Door deze 'knoppen' te koppelen aan de beleidsdoelstelling (ofwel het maatschappelijke doel) en afwegingen die zijn gemaakt bij het tot stand komen van een verplichting, is op gestructureerde wijze na te gaan wat de mogelijkheden zijn om de beleefde en feitelijke regeldruk te reduceren. In de onderstaande figuur zijn deze op gestructureerde wijze uitgewerkt in de vorm van de beslisboom regeldrukreductie.

Het doel van de beslisboom is om mogelijke alternatieven voor een verplichting of de uitvoering daarvan gestructureerd op een rij te zetten. Hier zit een gradatie in. Alternatieven bij stap A en B zijn het meest ingrijpend, omdat ze een wetswijziging of vereenvoudiging van de verplichting vragen. Het uitvoeren van de maatregelen onder deze onderdelen maken de verplichting effectiever, oftewel de doeltreffendheid van de verplichting wordt vergroot.

Alternatieven bij stap C en D zijn makkelijker te implementeren en op kortere termijn haalbaar. Het uitvoeren van de maatregelen onder deze onderdelen maakt de verplichting efficiënter, oftewel de doelmatigheid van de verplichting wordt vergroot. Op deze wijze biedt de beslisboom verschillende handelingsperspectieven om een verplichting te optimaliseren.

Figuur 7. Beslisboom regeldrukreductie

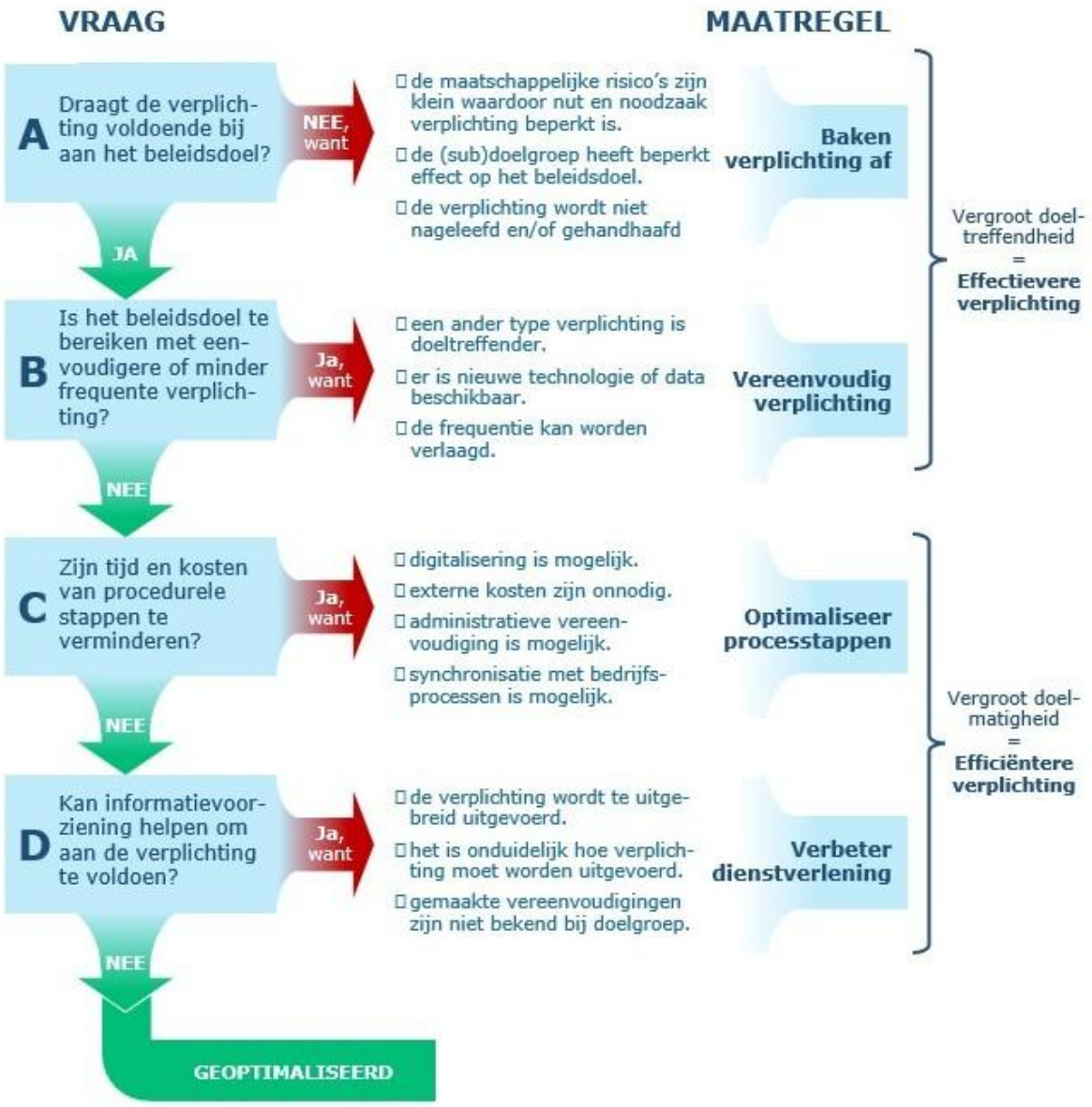

De eerste vraag (A) in de beslisboom is of de verplichting voldoende bijdraagt aan het beleidsdoel dat de wet met deze verplichting nastreeft. Als de verplichting niet direct bijdraagt aan het beleidsdoel, mag de vraag worden gesteld of deze verplichting voldoende doeltreffend is. Verplichtingen die beperkt worden nageleefd (bijvoorbeeld vanwege onbekendheid) en waarvan de handhaving beperkt is, kunnen een signaal zijn om vraag A zorgvuldig in overweging te nemen. De regeldruk is dan te reduceren door, bijvoorbeeld, de verplichting af te schaffen of een specifiek deel van de doelgroep (bijvoorbeeld wanneer het risico beperkt is) uit te zonderen.

De tweede vraag (B) sluit aan bij de gedachte of het doel van de wet ook met een andere, eenvoudigere verplichting is te bereiken. Verplichtingen kunnen namelijk zijn verouderd of minder aansluiten op de praktijk. Ook zijn soms inzichten en ervaringen uit andere beleidsterreinen of het buitenland inspirerende voorbeelden om verplichtingen anders vorm te geven. Het doel van de wet wordt dan nog steeds bereikt, maar wel met eenvoudigere verplichtingen.

De derde en vierde vraag gaan ervan uit dat de verplichting, frequentie en gevraagde gegevens blijven bestaan. Vraag C richt zich dan op het optimaliseren van de procedure en bijbehorende

werkzaamheden. Vraag D is vooral gericht op het ondersteunen en faciliteren van mkb-ondernemers bij het naleven van de verplichting. Zo leidt het optimaliseren van de processtappen en het verbeteren van de dienstverlening tot een doelmatigere (ofwel efficiëntere) inrichting van de verplichting en daarmee tot een significante vermindering van de ervaren regeldruk voor mkb-ondernemers.

Het meetbare en merkbare effect op de regeldruk voor ondernemers verschilt per vraag uit de beslisboom. Suggesties die hoog staan in de beslisboom hebben een groter effect dan vragen die lager in de beslisboom staan. In de onderstaande tabel zijn deze samengevat.

Tabel **10**. Verwacht regeldrukeffect per vraag uit de beslisboom

Effect regeldruk		Vraag			
		A	B	C	D
	Verplichting en regeldruk verdwijnen	✓	✓		
	Regeldrukkosten (€) nemen af, werkbaarheid verbeterd	✓	✓	✓	
	Regeldrukkosten (€) nemen af	✓	✓	✓	
	Werkbaarheid verbeterd			✓	✓

Een onderdeel van deze opdracht is om voor 10 verplichtingen suggesties te doen om de regeldrukkosten te reduceren en/of de werkbaarheid te vergroten. Ten aanzien van voorselectie, zie tabel 6, zijn er de volgende overwegingen:

- Veel van de bovenstaande verplichtingen zijn sectorspecifiek en daardoor hebben verbetervoorstellen een beperkte reikwijdte bij andere sectoren.
- De verplichtingen die bij maritiem zijn benoemd hebben veelal een internationale oorsprong wat de mogelijkheden voor lastenreductie beperkt.
- Een deel van de verplichtingen zijn ook al in eerdere onderzoeken met de MKB-indicatorbedrijvenaanpak naar voren gekomen. Belangrijk is na te gaan of de eerdere suggesties ook passen op de problematiek die bij deze sectoren naar voren is gekomen. We willen echter met dit onderzoek ook nieuwe voorstellen aan het licht brengen.
- Van de verplichtingen die naar voren zijn gebracht door de textielrecycler hangen veel punten samen met de ambities voor verduurzaming. Deze behandelen we in een apart hoofdstuk.

Met deze overwegingen zijn 10 verplichtingen geselecteerd waarvoor in hoofdstuk 6 nader wordt gekeken naar verbetermogelijkheden om de regeldrukkosten te verminderen en/of de werkbaarheid te vergroten. De onderstaande tabel licht dit nader toe.

Tabel **11.** Geselecteerde verplichtingen

Onderdeel	Wettelijke verplichting
Verplichtingen waarvoor reeds eerder suggesties zijn gedaan Paragraaf 6.1	Begeleiden niet-functionerende medewerker Ontslag met wederzijds goedvinden Loondoorbetaling bij ziekte Re-integreren zieke medewerker Ontslag langdurige arbeidsongeschiktheid (UWV) Betalen transitievergoeding Meewerken uitvragen CBS Het uitvoeren van de RI&E
Verplichtingen verbonden aan verduurzaming Hoofdstuk 7	Verplichtingen die samenhangen met de aanvraag en verantwoording van (vrijwillig aangevraagde) subsidies in het kader van duurzaamheid Uitzoeken UBO-relaties bij aanvragen van financiering en subsidie Kennisname nieuwe regelgeving[21] Grensoverschrijdend vervoer van bedrijfsafval of gevaarlijke stoffen
In dit onderzoek nieuw Geselecteerde verplichtingen Paragraaf 6.2	Regels voor het inhuren van ZZP'ers Premiedifferentiatie bij tijdelijke contracten Verplichtingen ten aanzien van emissiehandel en brandstofemissies Verplichtingen uit het Ballastwaterverdrag Monitoren en melden van emissies Aanleveren informatie voor Port State Controls Voldoen aan de ISPS-code Controleren textielstromen op aanwezigheid van verboden/beperkte stoffen Aanvragen Omgevingsvergunning voor bouw- en milieubelastende activiteiten Registraties en audits bij Uitgebreide Producenten Verantwoordelijkheid

[21] Dit is geen individuele verplichtingen maar is een resultante van de cumulatie van nieuwe en gewijzigde regelgeving waar bedrijven mee te maken hebben. De regeldruk is verdeeld over veel verschillende verplichtingen, maar de ervaring en de knelpunten komen juist samen in de stapeling waar de ondernemers mee te maken hebben.

6 Suggesties reductievoorstellen

6.1 Toelichting

Het doel van dit hoofdstuk is om voor de geselecteerde verplichtingen de verschillende perspectieven, knelpunten en mogelijke oplossingen te verkennen, inclusief diegene die controversieel kunnen zijn. De suggesties zijn gebaseerd op inzichten en ervaringen uit het uitgevoerde onderzoek naar de drie MKB-Indicatorbedrijven en eerdere onderzoeken uit andere wetgevingsdomeinen of landen.

De suggesties zijn gedaan vanuit het perspectief en de ervaringen van de onderzochte MKB-indicatorbedrijven met als doel om de regeldruk in termen van regeldrukkosten te verminderen en de werkbaarheid te verbeteren. Dit kan ertoe leiden dat in sommige situaties goed gekeken moet worden naar het oorspronkelijke doel van de verplichting alsook naar de afweging van andere belangen, zoals de bescherming van consumenten of van werknemers.

Voor de verdere uitwerking van de suggesties is het daarom belangrijk met elkaar in gesprek te gaan, en zelfs als de voorstellen controversieel zijn, elkaars standpunten te verkennen en proberen te begrijpen. Bij voorkeur door deze te voorzien van feiten, gegevens en (wetenschappelijke) inzichten om de haalbaarheid van suggesties te onderbouwen en weerstanden te verzachten. Deze dialoog is ook belangrijk om, indien de reductievoorstellen niet haalbaar blijken, in een gezamenlijke dialoog alternatieve oplossingen te verkennen.

Tenslotte, het verminderen van regeldruk voor mkb-ondernemers is niet uitsluitend de verantwoordelijkheid van de overheid. Sterker nog, in sommige gevallen is het de taak van het bedrijfsleven zelf, soms in overleg met sociale partners, om actie te ondernemen en te zorgen voor minder regeldruk. Kortom, voor alle suggesties die zijn gedaan geldt dat de haalbaarheid wordt bepaald door politiek bestuurlijke afwegingen tussen een gunstig mkb-ondernemersklimaat, de verantwoordelijkheden van werkgevers, de bescherming van werknemers en andere maatschappelijke belangen.

6.2 Eerdere reductievoorstellen die ook nu relevant zijn

Een aantal verplichtingen die in dit onderzoek naar voren zijn gekomen om te verbeteren zijn ook in de eerdere onderzoeken met de MKB-indicatorbedrijven aanpak naar voren gekomen. Dit geeft aan dat deze verplichtingen een brede impact hebben op de verschillende sectoren van het Nederlandse bedrijfsleven en dat het belangrijk is om deze aan te pakken om te komen tot meetbare en merkbare reductie van de regeldruk voor bedrijven.

In onze analyse zijn de aandachtspunten bij de verplichtingen die in dit onderzoek naar voren zijn gekomen vergeleken met de eerdere knelpunten en aanbevelingen om te zien of deze ook voor deze sectoren kunnen leiden tot lagere regeldruk. In onderstaande alinea's geven we een korte toelichting op deze knelpunten per verplichting en de reductievoorstellen die in het vorige onderzoek zijn gedaan, en nog steeds actueel zijn. Deze verplichtingen vallen onder overkoepelende clusters.

In de tabel zijn omwille van het overzicht de betreffende verplichtingen per cluster opgenomen.

Tabel 12. Indeling eerder uitgewerkte knelpunten

Cluster	Eerder uitgewerkt knelpunt
A. Cluster Ontslag bij niet-functioneren	1. Begeleiden van een niet-functionerende medewerker 2. Ontslag met wederzijds goedvinden
B. Cluster Ziekte of arbeidsongeschiktheid	1. Re-integreren zieke medewerker 2. Loondoorbetaling bij ziekte 3. Ontslag langdurige arbeidsongeschiktheid via het UWV
C. Cluster Arbeidsmarkt	1. Betalen transitievergoeding
D. Cluster overig Generiek	1. Meewerken uitvragen CBS 2. Het uitvoeren van de RI&E

A1. Begeleiden van een niet-functionerende medewerker

De werkgever moet de werknemer volgens Artikel 7:669 lid 3 onder d van het Burgerlijk Wetboek tijdig informeren als deze slecht of niet functioneert. De strekking van dit artikel is dat de werkgever redelijke maatregelen moet nemen om problemen met het functioneren van de werknemer aan te pakken. Het niet-functioneren van de werknemer mag daarbij niet liggen aan ziekte of gebreken. De ondernemer moet de werknemer voldoende mogelijkheden bieden om zijn of haar functioneren te verbeteren. Hierbij kunnen bijvoorbeeld opleidingen en cursussen ter beschikking worden gesteld.

Regeldrukknelpunten

Van de drie onderzochte sectoren ervaart met name de schoonmaaksector deze verplichting als een knelpunt. Ondernemers vinden de verplichting complex, omdat zij een werknemer gelegenheid moeten geven het functioneren te verbeteren, terwijl er volgens hen soms geen reëel perspectief op verbetering bestaat, ook niet met scholing. Werkgevers ervaren dat, ook wanneer naar hun oordeel duidelijk is dat een werknemer structureel onvoldoende functioneert en verbetering niet realistisch is, zij eerst voldoende gelegenheid tot verbetering moeten bieden. Dit maakt het traject naar een eventueel ontslag complexer en zwaarder.

Behalve dat de verplichting als complex en slecht werkbaar wordt beoordeeld in de schoonmaaksector, staat deze verplichting in deze sector ook in de top 10 van de incidentele verplichtingen met de hoogste regeldrukkosten. Datzelfde geldt voor de maritieme sector, hoewel er door deze sector geen specifieke kwalitatieve knelpunten bij deze verplichting worden genoemd. In de textielrecycling worden ook geen knelpunten genoemd, integendeel: het begeleiden van niet-functionerende medewerkers wordt gerekend tot de verplichtingen die ondernemers als volledig bedrijfseigen beschouwen.

Voorstellen voor regeldrukreductie

Voor deze verplichting zijn het eerdere onderzoek naar de eerste zes sectoren (2023) suggesties gedaan ter verbetering. Hierin werd geconcludeerd dat oplossingen vooral zijn gelegen in het geven van verdere inlichting die ondernemers kunnen gebruiken om te toetsen of voldoende begeleiding heeft plaatsgevonden. Hiermee geeft de wetgever meer duidelijkheid over de inspanningsplicht die zij van de werkgever en de werknemer verwacht om het functioneren te verbeteren.

Van belang is dat de formulering van de wet en de jurisprudentie over deze regelgeving al wel bepaalde kaders bieden over hoe aan de verplichting tot adequate begeleiding kan worden vormgegeven. Daarnaast gaat deze verplichting (noodzakelijkerwijs) gepaard met maatwerk,

waardoor het onmogelijk is té strakke richtlijnen voor deze verplichting voor te schrijven. Tegelijkertijd kan op basis van de interviews worden verondersteld dat sommige MKB-ondernemers, moeite hebben om in concrete situaties een adequate en realistische invulling te kunnen geven aan de inspanningsplicht. Mogelijk hebben zij dan ook niet de expertise of capaciteit om op basis van de bestaande regelgeving en jurisprudentie een handelingswijze vorm te geven die geïntegreerd kan worden in de bestaande bedrijfsprocessen. Hier kunnen, zoals in het onderzoek van 2023 gesuggereerd, duidelijke casussen, met voorbeelden van verzoekschriften, deze ondernemers mogelijk bepaalde handvaten bieden. Deze informatie kan werkgevers meer handelingsperspectief bieden bij de bepaling welke inspanningen van hun kant in concrete situaties proportioneel zijn, en welke inspanningen niet alleen van hen, maar ook van de werknemer worden verwacht. Van de onderzochte sectoren zijn vooral de schoonmaak- en maritieme sector hierbij gebaad.

A2. Ontslag met wederzijds goedvinden

In artikel 7:670b van het Burgerlijk Wetboek is aangegeven dat de arbeidsovereenkomst alleen schriftelijk mag worden beëindigd met wederzijds goedvinden of opzegging met instemming. Dit kan alleen als de werknemer hiermee instemt en deze een ontslagprocedure via de kantonrechter wil voorkomen.

De werknemer stemt in met het ontslag door het opstellen van een schriftelijke vaststellingsovereenkomst (VSO). Bij wederzijds goedvinden worden hierin de afspraken over een eventuele ontslagvergoeding vastgelegd en heeft de werknemer geen recht op een transitievergoeding. Bij opzegging met instemming is dit een eenzijdige opzegging door de werkgever, waarmee de werknemer schriftelijk moet instemmen. De werknemer behoudt dan het recht op de wettelijke transitievergoeding. In beide gevallen behoudt de werknemer het recht op een WW-uitkering als aan de voorwaarden hiervoor wordt voldaan.

Regeldrukknelpunten

Uit het onderzoek komt naar voren dat deze verplichting met name in de schoonmaaksector een duidelijk en substantieel knelpunt vormt. Bedrijven gebruiken vrijwel altijd een vaststellingsovereenkomst (VSO), omdat ontslag via het UWV of de rechter alsnog als complexer en kostbaarder wordt ervaren. Maar ook een VSO vraagt volgens deze sector veel tijd en zorgvuldige dossiervorming, mede vanwege het risico dat de werkgever later juridisch wordt gecorrigeerd. Ondernemers ervaren bovendien een disbalans tussen werkgevers- en werknemersrechten: zelfs bij evidente wanprestatie moeten zij naar hun mening aan veel eisen voldoen. Zij bieden daarom geregeld een ontslag- of transitievergoeding aan om sneller tot overeenstemming te komen.

In de textielrecycling- en maritieme sector zijn wel regeldrukkosten voor deze verplichting gemeten, maar zijn geen vergelijkbare inhoudelijke knelpunten bij de VSO zelf gerapporteerd. In de schoonmaaksector daarentegen komt dit knelpunt wel prominent naar voren. Het gaat daarbij niet alleen om kosten, maar vooral om dossiervorming, juridische zorgvuldigheid, ervaren scheve werkgevers-/werknemersrechten en het betalen van vergoedingen om tot overeenstemming te komen.

Voorstellen voor regeldrukreductie

Voor deze verplichting zijn in het eerdere onderzoek naar de eerste zes sectoren (2023) suggesties gedaan om de lasten van deze verplichting te verminderen.

Het onderzoek uit 2023 stelt voor om de regeldruk bij ontslag met wederzijds goedvinden vooral te verminderen door de onderhandelingspositie van de werkgever voorspelbaarder te maken en de financiële risico's te begrenzen. Ten eerste zouden er duidelijke richtlijnen of een toetsingskader moeten komen waaruit blijkt wanneer de werkgever voldoende aan zijn verplichtingen heeft voldaan. Nu is onzekerheid over de kwaliteit van het dossier een reden om in een VSO vaak een

hoger bedrag aan te bieden dan strikt noodzakelijk. Ten tweede stelt het rapport voor om duidelijke grenzen te stellen aan de maximale ontslagvergoeding. Daarmee wordt voorkomen dat de dreiging van een kostbare procedure bij de kantonrechter de vergoeding in een VSO steeds verder opdrijft.

Bovengenoemde oplossingsrichtingen raden wij ook nu aan voor het reduceren van de regeldruk die gepaard gaat met ontslag met wederzijds goedvinden.

B1. Re-integreren zieke medewerker

De werkgever moet volgens artikel 25 in de Wet werk en inkomen naar arbeidsvermogen (WIA) een re-integratiedossier opstellen en bijhouden, een re-integratieverslag opstellen en de arbeidsinschakeling van de werknemer bevorderen. Dit is nodig zodat de ondernemer kan aantonen dat er voldoende is gedaan om de werknemer te re-integreren.

Regeldrukknelpunten

Zowel de schoonmaak- als de maritieme sector ervaren knelpunten van de verplichtingen rondom het re-integreren van een zieke medewerker. Voor beide sectoren geldt dat het met name lastig is om alternatieve werkzaamheden voor de zieke medewerker te vinden. Door het fysieke karakter van schoonmaakwerk en het vaak lage opleidingsniveau zijn weinig zinvolle alternatieve werkzaamheden beschikbaar en begeleiding op locatie is vaak moeilijk te organiseren. In de maritieme sector geldt dat een zeevarende die zijn oorspronkelijke werk niet meer kan doen, niet zonder meer een functie aan wal kan vervullen en het aantal alternatieve functies binnen een rederij is beperkt. Ook de zeer specifieke opleiding van deze personen en een vaak voorkomende taalbarrière, zeevarenden komen vaak van buiten Nederland, maken dit een uitdaging.

Behalve dat de uitvoerbaarheid als complex wordt ervaren, gaat de verplichting ook met veel kwantitatieve regeldruk gepaard. Zo gaat veel tijd zitten in dossiervorming, tussentijdse rapportages en contact met werknemer en bedrijfsarts. Daarnaast zijn er externe kosten voor bijvoorbeeld bedrijfsarts en arbeidsspecialisten. In de maritieme sector besteden bedrijven de vereiste dossier- en verslaglegging, vanwege het risico op fouten, geregeld uit aan externe adviseurs.

Hoewel de textielrecycling geen afzonderlijke kwalitatieve knelpunten benoemt voor de verplichting tot re-integratie, behoort deze wel tot de tien meest belastende incidentele verplichtingen in kwantitatieve zin.

Voorstellen voor regeldrukreductie

Voor deze verplichting zijn in het eerdere onderzoek naar de eerste zes sectoren (2023) suggesties gedaan om de lasten van deze verplichting te verminderen. Ook in het vervolgonderzoek naar drie sectoren (2025) is deze verplichting nader beschreven en zijn reductievoorstellen gedaan.

De eerdere onderzoeken stellen voor om de regeldruk bij re-integratie van een zieke medewerker vooral te verminderen door de verantwoordelijkheid van de werkgever te verkorten en duidelijker af te bakenen. Specifieke voorstellen zijn om:

- De re-integratieverplichting van de werkgever te beperken van twee jaar naar één jaar. Na dat eerste jaar zou een externe partij de verantwoordelijkheid voor verdere re-integratie, met name het tweede spoor, kunnen overnemen. De gedachte is dat na een jaar meestal al duidelijk is of terugkeer binnen het eigen bedrijf mogelijk is en dat re-integratie buiten de organisatie voor een mkb-werkgever grotendeels buiten diens invloed ligt.
- Te stellen dat de werkgever voldoet aan de verplichting op het moment dat het re-integratie traject is uitbesteed (bijvoorbeeld aan een gecertificeerde arbodienst).
- Veel duidelijker vast te leggen aan welke eisen het re-integratiedossier moet voldoen, eventueel via een gezamenlijk digitaal systeem voor werkgever, werknemer, deskundigen en UWV.
- De informatievoorziening te verbeteren met een duidelijk overzicht en stappenplan van rollen, verplichtingen en processtappen.

We adviseren ook nu, op basis van het huidige onderzoek, om bovengenoemde voorstellen door te voeren. In aanvulling hierop is in dit onderzoek in de schoonmaak- en maritieme sector expliciet naar voren gekomen dat het in de praktijk moeilijk kan zijn om zieke medewerkers alternatief werk te bieden voor de re-integratie. Nadere hulp voor dergelijke bedrijven bij het vinden van alternatieve werkzaamheden, of een uitzondering voor dergelijke situaties kan helpen om de werkbaarheid te vergroten.

De afgelopen tijd is al een aantal stappen in de goede richting gezet om de regeldrukkosten voor ondernemers in het kader van de re-integratieverplichtingen, ter verminderen. Tekstkader 1 licht dit toe.

Tekstkader 1: Positieve ontwikkeling in het kader van regeldruk omtrent re-integratie

Het Ministerie van SZW heeft in april 2026 een wetsvoorstel aangeboden die werkgevers tot 100 medewerkers de mogelijkheid biedt om zich na het eerste ziektejaar enkel te richten op de verplichtingen omtrent re-integratie in het tweede spoor (mits aan alle voorwaarden voor het afsluiten van het eerste spoor is voldaan).[22] Hierdoor hoeft de werkgever de plek van de werknemer in het tweede jaar niet meer beschikbaar te houden in het tweede jaar en biedt op dat moment dus de mogelijkheid tot vervanging van de zieke medewerker. Hiernaast bevelen we ook aan om de mogelijkheden te verkennen om de verplichtingen van de werkgever omtrent de re-integratie in het tweede spoor in het tweede jaar te beperken, gegeven de beperkte invloed die werkgevers kunnen hebben op de re-integratie binnen een ander bedrijf door de werknemer (voor verdere toelichting, zie onderzoek uit 2023).

Daarnaast werkt het UWV aan de vormgeving van een digitale infrastructuur die het aanleveren van re-integratieverslagen door werkgevers eenvoudiger en sneller maakt.[23] Een zodanige faciliteit kan bijdragen aan de verkorting van de hoge gerapporteerde tijdbesteding die voor MKB-bedrijven in de onderzochte sectoren gepaard gaat met de rapportageverplichtingen.

Ten slotte vormt het wetsvoorstel dat SZW in september 2026 aan de Tweede Kamer heeft aangeboden, waarbij de RIV-toets wordt aangepast, een positieve ontwikkeling vanuit het perspectief van de regeldruk voor de werkgevers. Met dit wetsvoorstel wordt het oordeel van de bedrijfsarts leidend bij de beoordeling van de re-integratie-inspanningen van het UWV (de RIV-toets). Hierdoor kan geen sprake meer zijn van een verlenging van de loondoorbetalingsplicht (loonsanctie) indien de werkgever heeft gehandeld in lijn met het advies van de bedrijfsarts. Ook niet in die gevallen dat een verzekeringsarts van het UWV tot een ander inschatting van de belastbaarheid van de zieke werknemer komt dan de bedrijfsarts (mits de werkgever in lijn met het advies van de bedrijfsarts heeft gehandeld).[24] Dit kan de onzekerheid waarmee MKB-bedrijven te maken kunnen hebben op dit vlak verminderen, die mogelijk kunnen resulteren in extra inspanningen of out-of-pocket kosten aan derde partijen als adviseurs.

B2. Loonfoorbetaling bij ziekte

In Art. 7:629, eerste lid van het Burgerlijk Wetboek wordt beschreven dat de werkgever het loon van de werknemer moet doorbetalen gedurende de eerste twee jaar (104 weken) waarin de werknemer geen arbeid verricht vanwege ziekte. Het gaat hierbij om 70% van het loon. Onder loon

[22] Zie https://www.tweedekamer.nl/kamerstukken/detail?id=2026Z07554&did=2026D16829

[23] Zie https://www.regeldrukmonitor.nl/regeldrukreductie-in-beeld/ministerie-van-sociale-zaken-en-werkgelegenheid

[24] Zie: https://www.tweedekamer.nl/kamerstukken/wetsvoorstellen/detail?qry=wetsvoorstel%3A37002&cfg=wetsvoorsteldetails

wordt verstaan: week- en maandloon, ploegen- en weekendtoeslag, overwerkvergoeding, vakantiebijslag en (afhankelijk van de formulering) dertiende maand.

In diverse cao's zijn afspraken gemaakt dat meer dan 70% van het loon wordt doorbetaald. Zo is dit in de meeste cao's van de MKB-indicatorbedrijven 100%. Ook kunnen ondernemers zelf besluiten om het loon bij ziekte volledig door te betalen.

Om aan deze verplichting te voldoen sluiten veel ondernemers een ziekteverzuimverzekering af. Deze verzekering dekt minimaal de loondoorbetaling bij ziekte en gaat in het algemeen uit van een eigen risico voor een periode tussen de vier en zes weken.

Regeldrukknelpunten

Alle drie de onderzochte sectoren ervaren knelpunten van deze verplichting. Het gaat hierbij vooral om het risico op hoge financiële kosten[25]. Voor de schoonmaaksector en de maritieme sector geldt daarbij dat de verplichting als onrechtvaardig en disproportioneel wordt ervaren, met name omdat werknemers die kort in dienst zijn dezelfde rechten op loondoorbetaling hebben als werknemers met een langer dienstverband. Wel is de duur van de doorbetaling gekoppeld aan de looptijd van het contract wat bij tijdelijke contracten de kosten op de lange termijn beperkt. Het risico op uitval is daarbij zowel de in de schoonmaaksector als in de maritieme sector hoog, waardoor de financiële gevolgen groot kunnen zijn. In de textielrecycling speelt het knelpunt vooral bij situaties waarin een arbeidsconflict of functioneringsprobleem overgaat in een ziekmelding. De werkgever moet dan loon doorbetalen, terwijl het onderliggende probleem niet snel kan worden opgelost. Daarbij speelt in algemene zin dat beoordeling en terugkoppeling door de bedrijfsarts, volgens ondernemers, soms lang op zich laat wachten en weinig handelingsperspectief biedt, waardoor het verzuim kan voortduren.

Voorstellen voor regeldrukreductie

Voor deze verplichting zijn in het eerdere onderzoek naar de eerste zes sectoren (2023) suggesties gedaan om de lasten van deze verplichting te verminderen. Ook in het vervolgonderzoek naar drie sectoren (2025) is deze verplichting nader beschreven en zijn reductievoorstellen gedaan.

De eerdere onderzoeken doen bij loondoorbetaling bij ziekte meerdere samenhangende reductievoorstellen. Specifieke voorstellen zijn om:

- De werkgeversverantwoordelijkheid te verkorten van twee naar één jaar. De gedachte is dat werkgevers door de bestaande financiële risico's al voldoende prikkels hebben om ziekteverzuim te voorkomen en re-integratie te bevorderen. Na circa één jaar ligt re-integratie bovendien steeds meer buiten de directe invloed van de werkgever.
- De wettelijke loondoorbetaling te maximeren op 70% van het loon en hogere percentages via cao's of arbeidsvoorwaarden te ontmoedigen.
- Premies voor ziekteverzuimverzekeringen te begrenzen, bijvoorbeeld door het individuele ziekteverzuim mee te wegen tot maximaal het gemiddelde ziekteverzuimpercentage binnen de branche, zodat vooral kleine werkgevers niet disproportioneel worden geraakt door één langdurig zieke werknemer. Voor kleine ondernemers heeft een langdurige zieke medewerker namelijk een veel grotere impact op het ziekteverzuimcijfer. Dit betekent dat de premies bij kleinere ondernemers en in het bijzonder degene met een hoog ziekte verzuim, aanzienlijk hogere premies betalen.
- Als overheid de onafhankelijke informatie over ziekteverzuimverzekeringen, kosten en mogelijke combinaties met andere verplichtingen beter vindbaar te maken.

We adviseren ook nu, op basis van het huidige onderzoek, om bovengenoemde voorstellen te overwegen. De bovenstaande voorstellen zijn naast de eerdere MKB-indicatorbedrijven

[25] De kosten van het loon dat wordt betaald valt buiten de definitie van regeldruk.

onderzoeken ook al eerder naar voren gebracht, maar om diverse redenen niet allemaal gerealiseerd. Het gevoel van onredelijkheid is hierdoor voor de ondernemers nog niet weggenomen en verdiend nadere aandacht. Vanuit het ministerie van SZW lopen hiertoe inmiddels enkele initiatieven die hier mogelijk verlichting kunnen geven voor MKB-ondernemers.

B3. Ontslag langdurige arbeidsongeschiktheid via het UWV

In artikel 7:671a van het Burgerlijk Wetboek is geregeld dat de arbeidsovereenkomst met de werknemer die niet instemt met de opzegging, door de werkgever kan worden opgezegd met schriftelijke toestemming van het UWV, wanneer sprake is van twee jaar arbeidsongeschiktheid. De werkgever moet daarvoor een procedure doorlopen en het re-integratiedossier aanleveren.

Het UWV bepaalt op basis van het re-integratiedossier of de werkgever heeft voldaan aan de verplichting 'Re-integreren zieke werknemer' en de arbeidsovereenkomst kan worden ontbonden. Als blijkt dat de werkgever onvoldoende heeft gedaan aan de re-integratie binnen en buiten de eigen organisatie, kan deze worden verplicht het dienstverband en daarmee het re-integratie proces met een jaar te verlengen.

Regeldrukknelpunten

In alle drie de sectoren brengen ondernemers de hoge tijdbesteding, lange doorlooptijd en hoge kosten van de procedure naar voren. Tijdbesteding komt vooral voort uit dossieropbouw en onderhandelingen met de werknemer. Daarnaast zijn er externe kosten zoals advieskosten. Ondernemers vrezen namelijk dat het dossier door het UWV als onvolledig wordt beoordeeld. Bij langdurige arbeidsongeschiktheid kan dat ertoe leiden dat ontslag nog niet mogelijk is en de werkgever langer loon moet doorbetalen. Om dit risico te beperken schakelen bedrijven externe adviseurs in.

Voorstellen voor regeldrukreductie

Voor deze verplichting zijn in van het eerdere onderzoek naar de eerste zes sectoren (2023) suggesties gedaan om de lasten van deze verplichting te verminderen. Het eerdere onderzoek stelt voor om bij ontslag na langdurige arbeidsongeschiktheid via het UWV vooral meer rechtszekerheid voor werkgevers te creëren en de controle minder zwaar in te richten. In het kort zijn de volgende suggesties gedaan:

- Het uitgaan van meer vertrouwen waardoor er alleen steekproefsgewijs op deze verplichting wordt gecontroleerd in plaats van een 100%-controle van alle dossiers.
- Het eerder toetsen van het re-integratiedossier door het UWV, bijvoorbeeld drie maanden vóór het einde van de tweejaarstermijn, zodat de werkgever nog kan bijsturen.
- De inhuur van derden erkennen als maatregel waarmee is voldaan aan het re-integratietraject.
- Actieve communicatie door het UWV met de werkgever over de inhoud en opbouw van het dossier.

We adviseren ook nu, op basis van het huidige onderzoek, om bovengenoemde voorstellen door te voeren.

C1. Betalen transitievergoeding

In artikel Art. 7:673, eerste lid en 7:673e, eerste lid Burgerlijk Wetboek is de verplichting opgenomen tot het betalen van een transitievergoeding aan een werknemer bij ontslag, beëindiging dienstverband vanwege langdurig ziekte of wanneer een tijdelijk contract niet wordt verlengd. De verplichting geldt ook als een medewerker minder uren gaat werken op verzoek van de werkgever (niet op eigen verzoek en niet wanneer een werknemer zelf ontslag neemt).

Regeldrukknelpunten

Ook deze verplichting wordt vooral in de schoonmaaksector als een duidelijk en zwaar knelpunt ervaren. De verplichting heeft beperkte regeldrukkosten, maar geeft hoge financiële kosten en wordt daarom als slecht of niet werkbaar beoordeeld. Ondernemers vinden dat de vergoeding haar doel geregeld voorbijschiet, met name omdat deze volgens hen niet daadwerkelijk wordt gebruikt voor de overgang naar ander werk. Bij werknemers die na twee jaar ziekte uitstromen, twijfelen zij bovendien of er nog reëel perspectief is op omscholing of snelle transitie. Ook wordt als bezwaarlijk ervaren dat naast een WIA-uitkering nog een transitievergoeding moet worden betaald.

In de maritieme sector en de textielrecycling zijn geen specifieke knelpunten van deze verplichting genoemd.

Voorstellen voor regeldrukreductie

Voor deze verplichting zijn in het eerdere onderzoek naar de eerste zes sectoren (2023) suggesties gedaan om de lasten van deze verplichting te verminderen. Ook in het onderzoek naar de drie sectoren (2025) is deze verplichting nader beschreven en zijn reductievoorstellen gedaan. De beschrijving en de voorstellen uit het eerdere onderzoeken sluiten aan bij de bevindingen voor de drie nu onderzochte sectoren.

De voorstellen uit het eerdere onderzoek betreffen:

- Het compenseren van de transitievergoeding bij een ontslag via de kantonrechter voor de periode dat het loon is doorbetaald, om stapeling van financiële lasten te beperken.
- Geen transitievergoeding meer bij tijdelijke contracten, omdat er al andere verplichtingen zijn die de positie van flexwerkers en de overgang naar ander werk ondersteunen.
- Verrekenen van de transitievergoeding met gemaakte kosten voor trainingen en opleidingen gericht op transitie.

We adviseren dan ook de eerdere voorstellen door te voeren.

D1. Meewerken uitvragen CBS

Het Centraal Bureau voor de Statistiek (CBS) verzoekt om statistische gegevens te verstrekken. Dit is bepaald in artikel 33 van de Wet op het Centraal bureau voor de statistiek. Om hieraan te voldoen moet de ondernemer gegevens bijhouden, ontsluiten en aanleveren.

Regeldrukknelpunten

Alle drie de sectoren ervaren knelpunten door deze verplichting. Het gaat daarbij niet om een specifieke uitvraag maar om de verzameling van verschillende uitvragen waar ondernemers jaarlijks mee te maken krijgen. Zo ervaart de schoonmaaksector de CBS-uitvragen vaak als complex en slecht aansluitend op de eigen bedrijfsprocessen. Soms wordt informatie gevraagd die het bedrijf niet standaard beschikbaar heeft, waardoor vragen moeilijk adequaat te beantwoorden zijn. Ondernemers zien bovendien regelmatig weinig nut in de uitvragen en geven aan ze daardoor niet altijd nauwkeurig in te vullen. Ook ervaren zij de hoeveelheid brieven en dwingende rappels als belastend.

In de textielrecycling worden met name de hoge frequentie en moeilijke vraagstelling als knelpunt genoemd. Sommige bedrijven ontvangen meerdere verzoeken per maand. Ook hier sluit de formulering niet altijd aan bij de bedrijfspraktijk, waardoor veel tijd nodig is om de vragen te begrijpen. Ook deze sector meldt dat, omdat antwoorden verplicht zijn, er soms antwoorden gegeven worden die niet goed aansluiten op de werkelijkheid. Dit tast het vertrouwen in de uitkomsten van CBS-onderzoek aan.

In de maritieme sector noemt men met name de versnippering en dubbel werk als knelpunten. Rederijen moeten verschillende soorten informatie via meerdere portalen aanleveren. De uitvragen verschillen bovendien van jaar tot jaar. De portalen zijn onvoldoende op elkaar afgestemd,

waardoor dezelfde informatie meerdere keren moet worden verstrekt. Daarnaast vragen ondernemers zich af waarom het CBS gegevens opvraagt die volgens hen al bij andere overheidsinstanties, zoals de Belastingdienst, beschikbaar zijn. Ook zijn vragen niet altijd duidelijk.

Concluderend gaat het in alle drie de sectoren vooral om te veel uitvragen, onvoldoende aansluiting van vragen op de bedrijfspraktijk en onduidelijke vraagstellingen. Dit leidt soms tot minder nauwkeurige antwoorden, en daarmee twijfel aan de bruikbaarheid van de uitgevraagde informatie.

Voorstellen voor regeldrukreductie

Voor deze verplichting zijn in het eerdere onderzoek naar de eerste zes sectoren (2023) suggesties gedaan om de lasten van deze verplichting te verminderen. De beschrijving en de voorstellen uit eerdere onderzoeken sluiten aan bij de bevindingen voor de drie nu onderzochte sectoren.

De voorstellen uit het eerdere onderzoek betreffen:

- Het verlagen van de frequenties van de uitvragen of het introduceren van een pauze, waarbij een bedrijf na deelname gedurende bijvoorbeeld vijf jaar niet opnieuw wordt bevraagd.
- De uitvragen van de informatie beter laten aansluiten op informatie die de bedrijven al in hun administratie hebben, zodat zij niet eerst gegevens hoeven om te rekenen of opnieuw samen te stellen.
- Bedrijven via dashboards inzicht geven in hun eerder aangeleverde gegevens, zodat de uitvraag meer toegevoegde waarde voor hen heeft.
- Beter uitleggen van het doel van de uitvraag en de gebruikte definities.

We adviseren dan ook de eerdere voorstellen door te voeren.

D2. Het uitvoeren van de RI&E

Artikel 5 lid 1 en 2 van de Arbowet schrijft voor dat de werkgever schriftelijk alle Arbo-risico's moet vastleggen, inclusief de maatregelen en planning (art. 5 lid 3 en 4) om deze risico's te voorkomen. De RI&E hoeft niet te worden getoetst indien het bedrijf minder dan 25 medewerkers heeft en wanneer een door werkgevers- en werknemersorganisatie erkende branche-RI&E beschikbaar is (zie art. 14 onder a en lid 12). Schoonmaak is echter een arbeidsintensieve sector waardoor schoonmaakbedrijven, zoals het MKB-indicatorbedrijf, meer dan 25 medewerkers hebben, maar nog niet groot genoeg zijn om een eigen gecertificeerde kerndeskundige voor het toetsen van de RI&E's in dienst te hebben.

Regeldrukknelpunten

In alle drie de sectoren behoort het uitvoeren van de RI&E tot de top tien van de incidentele verplichtingen met de meeste regeldruk. Het voornaamste knelpunt wat betreft werkbaarheid zit echter bij het schoonmaakbedrijf. De RI&E sluit volgens ondernemers onvoldoende aan op de projectmatige bedrijfsvoering in deze sector. Zij moeten voor elk van de klanten waar zij voor werken een RI&E opstellen. In het MKB-Indicatorbedrijf zijn de werkzaamheden echter vooral standaard schoonmaakwerkzaamheden in kantoren, waarvoor de risico's niet alleen beperkt, maar ook vergelijkbaar zijn. De invulling van de verplichting wordt binnen de schoonmaaksector om deze reden als relatief zwaar ervaren en verschillend ingevuld.

Voorstellen voor regeldrukreductie

Voor deze verplichting zijn in het onderzoek naar de eerste zes sectoren (2023) suggesties gedaan om de lasten van deze verplichting te verminderen. Ook in het vervolgonderzoek naar de drie sectoren (2025) is deze verplichting nader beschreven en zijn reductievoorstellen gedaan. De beschrijving en de voorstellen uit het eerdere onderzoek sluiten aan bij de bevindingen voor de drie nu onderzochte sectoren. De relevante voorstellen zijn:

- De verplichtingen rondom de RI&E omzetten naar een meer praktisch in te zetten instrument voor (deel)sectoren met beperkte arbo-risico's.
- Toestaan dat voor sectoren met beperkte arbo-risico's deze op brancheniveau worden geïnventariseerd zodat de ondernemer dit praktisch met medewerkers kan bespreken voor de bedrijfssituatie. Zoals is beschreven in eerder onderzoek gaat dit verder dan de huidige branche-RI&E en richt zich meer op het praktisch inzetten van het instrument om medewerkers bekend te maken met arbeidsrisico's, dan de administratieve invulling die de branche-RI&E nu geeft.
- Afschaffen van verplichte toetsing van de RI&E ook bij meer dan 25 medewerkers en het niet hebben van een erkende branche-RI&E. Een deel van de MKB-bedrijven heeft deze expertise niet en heeft daardoor extra kosten.
- Transparantie over kosten voor het opstellen of laten toetsen van een RI&E. Dit is primair marktwerking, maar om excessen te voorkomen kan markttoezicht nodig zijn. Ook brancheorganisaties kunnen hier een rol in spelen.
- Stimuleer het gebruik van branche-RI&E's en de bekendheid van bestaande hulpmiddelen zoals het steunpunt RI&E. Hierin kunnen brancheorganisaties en arbodiensten een rol spelen, maar ook de overheid zelf kan hierbij een actieve rol spelen om de (ervaren) regeldruk te verminderen.

Wat in de eerdere onderzoeken ook duidelijk is geworden, is dat per sector de knelpunten en daarmee de oplossingen kunnen verschillen. Dit blijkt ook uit dit onderzoek: met name de schoonmaaksector ervaart knelpunten met de RI&E. Aanvullende voorstellen voor deze sector zijn dan ook betere communicatie over de verplichting richting de ondernemers en ook betere ondersteuning zodat deze verplichting makkelijker is in te vullen.

Het ministerie van SZW werkt inmiddels al wel aan de knelpunten rondom de RI&E. De voorstellen van het ministerie die nu voorliggen[26], sluiten deels aan bij de bovenstaande voorstellen, maar gaan niet in de op sectorspecifieke knelpunten die uit de MKB-Indicatoronderzoeken naar voren zijn gekomen. Het verhogen van de toetsingsgrens van 25 naar 50 medewerkers gaat helpen, maar niet voor schoonmaakbedrijven die meer medewerkers hebben. De oplossing zit eerder in de erkenning dat sectoren, of deelsectoren[27], die met minder arbo-risico's te maken hebben, met minder verplichtingen af zouden kunnen. Dit is niet afhankelijk van het aantal medewerkers. Het helpt hierbij wel dat de erkenningsprocedures voor de branche-RI&E's weer worden opgestart, maar ook hier is meer onderscheid nodig voor (deel)sectoren met minder arbeidsrisico's, omdat de RI&E's nog steeds aan dezelfde eisen moeten voldoen.

[26] Arbeidsomstandigheden | Tweede Kamer der Staten-Generaal (Kamerstuk 25 883 Nr. 548 van 19 mei 2026)

[27] Bijvoorbeeld binnen de sector schoonmaak hebben bedrijven die alleen kantoorpanden veel minder risico's dan bedrijven die ook aan gevels reinigen of glazen wassen (op hoogte). Dit onderscheid is wel belangrijk.

6.3 Nieuwe verbetervoorstellen

1. Regels voor het inhuren van zzp'ers

Bij de inhuur van zzp'ers mag geen sprake zijn van schijnzelfstandigheid, oftewel werken in loondienst. Dit betekent dat bij ingehuurde zzp'ers geen sprake mag zijn van de combinatie van loon, arbeid en een gezagsverhouding (zoals directe instructies over de uitvoering of verplichte werktijden). De zzp'er dient aantoonbaar als zelfstandig ondernemer te opereren. De specifieke omstandigheden bepalen of er sprake is van schijnzelfstandigheid. De jurisprudentie heeft de afgelopen jaren nader invulling gegeven aan deze specifieke omstandigheden.

Vanaf 1 januari 2025 is de tijdelijke afspraak waarop niet op schijnzelfstandigheid werd gehandhaafd[28] afgelopen. Omdat de jurisprudentie veel nadere inzichten heeft gegeven, hebben ondernemers de huidige arbeidsrelaties opnieuw bezien om te controleren of deze aan de eisen voldoen. Hierbij zijn diverse knelpunten naar voren gekomen.

Regeldrukknelpunten

Tijdsbesteding	Ondernemers hebben vóór de start van de handhaving veel werk gehad omdat zij alle bestaande zzp-constructies moesten toetsen op de nieuwste inzichten. Hieruit volgden veel aanpassingen van de bestaande overeenkomsten met klanten en werknemers en discussies over hoe deze in de toekomst in te vullen. Dit is prima af te stemmen bij grotere klussen, maar vooral bij kleinere ad-hoc klussen ervaarde ondernemers disproportioneel veel administratief werk. Dit kan ten koste gaan van het flexibel inzetten van zzp'ers, juist bij kleinere en ad-hoc klussen.
Kosten	Geen knelpunten
Complexiteit	Het is lastig om informatie te verkrijgen over hoeveel andere opdrachten de zzp'er nog heeft, om te voorkomen dat het bedrijf de enige opdrachtgever is en er dus sprake is van een schijnzelfstandigheid. De ondernemer heeft deze bewijslast, maar niet de middelen om deze in te vullen.
Doorlooptijd	Geen knelpunten
Dienstverlening	Geen knelpunten

Vooral de schoonmaaksector ervaart knelpunten als gevolg van deze verplichting. De regels rond schijnzelfstandigheid maken het lastig om zzp'ers flexibel in te zetten, terwijl kleinere, ad-hoc schoonmaakklussen daar vaak juist om vragen. Overeenkomsten met zzp'ers moeten worden aangepast en soms moeten ook afspraken met klanten worden gewijzigd. Vooral bij kleine opdrachten levert dit volgens respondenten disproportioneel veel administratief werk op en gaat dit ten koste van de benodigde flexibiliteit. Daarnaast is het lastig om vast te stellen of een zzp'er voldoende andere opdrachtgevers heeft.

Het onderwerp behoort tot de verplichtingen met de hoogste ervaren regeldruk in de sector. Door deze complicaties en de relatief hoge administratieve lasten bij kleine ad-hoc klussen, maken deze regels het voor schoonmaakbedrijven zeer lastig om zzp'ers in te huren voor schoonmaakklussen.

[28] Het zogenaamde handhavingsmoratorium.

Behalve de administratieve lasten van het aanpassen en afstemmen van contractuele afspraken, en de complexiteit bij het beoordelen of daadwerkelijk sprake is van zelfstandigheid, is nog een ander knelpunt genoemd. Zo maakt de regelgeving het soms ook onmogelijk om zzp'ers in te zetten, en moeten overeenkomsten met zzp'ers worden beëindigd. Hierdoor moet het bedrijf soms ook klanten laten gaan (zie tekstkader 2).

Tekstkader 2: Voorbeeld over verlies klanten als gevolg van DBA-regelgeving

Een ondernemer legt uit dat het bedrijf als gevolg van de handhaving op de verplichting van het voorkomen van schijnzelfstandigheid, niet alle zzp'ers die eerder voor het bedrijf werkten, kon blijven inhuren. Dit heeft als gevolg gehad dat bepaalde klanten de diensten van het bedrijf niet meer willen inhuren, aangezien zij wilden dat de zzp'er die voorheen de schoonmaakklus bij hen deed, deze taak bleef uitvoeren. Als de zzp'er niet in loondienst wil komen bij het schoonmaakbedrijf, bijvoorbeeld omdat hij flexibiliteit wil houden, verliest het bedrijf deze klant.

Voor alle betrokken partijen is dit een verlies. Het schoonmaakbedrijf verliest een vaste en trouwe klant. De zzp'er heeft niet meer de ondersteuning van het schoonmaakbedrijf die hem bijvoorbeeld kan helpen met arbeidsmiddelen. De klant heeft nu een schoonmaker zonder vangnet. Kon het schoonmaakbedrijf bij ziekte of vakantie nog een vervanger regelen, die optie is nu verdwenen en de klant zit hierdoor zonder schoonmaker of moet snel iemand inhuren via een uitzendbureau met alle mogelijke extra kosten van dien.

Voorstellen voor regeldrukreductie

Er zijn al initiatieven om regeldruk als gevolg van regels rondom schijnzelfstandigheid te verminderen. Zo is er de webmodule 'Beoordeling arbeidsrelatie', die een indicatie geeft of een opdracht buiten dienstbetrekking kan worden uitgevoerd, of niet. Daarnaast wordt er gewerkt aan de Zelfstandigenwet, een wettelijk kader dat helderheid moet geven over wanneer iemand als zelfstandige (zzp'er) mag werken.

In aanvulling hierop deed Sira Consulting in 2026 een onderzoek[29], in opdracht van de Algemene Werkgeversvereniging Nederland (AWVN), waarin enkele voorstellen voor de vermindering van de regeldruk als gevolg van regels rondom schijnzelfstandigheid zijn gedaan. Dit waren de volgende voorstellen:

- Het instellen van een onafhankelijke toetsingsinstantie die advies of een bindend oordeel kan geven over de vraag of iemand werknemer of zelfstandige is.
- Herintroductie van verbeterde modelovereenkomsten: modelovereenkomsten tussen opdrachtgevers en opdrachtnemers opnieuw invoeren waarin afspraken worden vastgelegd over de aard van de arbeidsrelatie.
- Het maken van expliciete keuzes over waar bescherming noodzakelijk is en waar ruimte kan worden gelaten. Door de focus te leggen op sectoren, functies of situaties waarin het risico op kwetsbaarheid, afhankelijkheid of misbruik aantoonbaar groot is, kan de regelgeving gerichter worden ingezet.

[29] Regeldruk en het werkgeversklimaat. Sira Consulting, februari 2026.

De doelstelling van de beslisboom is om de regeldruk van wettelijke verplichtingen af te wegen tegen de maatschappelijke risico's die deze verplichtingen beogen te beperken. Rekening houdend met al lopende initiatieven, de eerder gedane voorstellen en de specifieke knelpunten die uit het huidige onderzoek naar voren komen, zijn aan de hand van de beslisboom onderstaande voorstellen voor regeldrukreductie geformuleerd. Onder de tabel wordt hierop een toelichting gegeven.

Stap	Suggesties voor reductievoorstellen	Effect regeldruk (matrix)
A. Beleidsdoel	Behoud het doel om schijnzelfstandigheid tegen te gaan, maar richt de regels sterker op situaties waar daadwerkelijk risico bestaat op verkapt werknemerschap, door de regels af te bakenen tot sectoren, functies of situaties waarin het risico op kwetsbaarheid, afhankelijkheid of misbruik aantoonbaar groot is.	
B. Beleids instrument	Bied partijen vooraf rechtszekerheid door een duidelijk toetsingskader met objectief controleerbare criteria of modelovereenkomsten. Hierbij is van belang dat de opdrachtgever niet verantwoordelijk wordt gemaakt voor informatie die hij niet of nauwelijks kan controleren.	
C. Uitvoering	-	
D. Communicatie	De al bestaande webmodule 'Beoordeling arbeidsrelatie' verbetert mogelijk de informatievoorziening. In aanvulling hierop kan ook de communicatie over de regels voor zzp-inhuur richting opdrachtgevende bedrijven worden verbeterd. Maak hierbij duidelijk welke verantwoordelijkheden en risico's zij hebben, wat de gevolgen zijn wanneer een arbeidsrelatie als dienstverband wordt aangemerkt en hoe zij een opdracht in de praktijk zo kunnen inrichten dat duidelijker sprake is van zelfstandigheid.	

A. Beleidsdoel

In bepaalde situaties en voor bepaalde sectoren is het maatschappelijk risico van schijnzelfstandigheid kleiner. Bij de voorbeelden die we hebben gezien in de schoonmaaksector zal de huidige regelgeving minder bijdragen aan het bereiken van het doel van het voorkomen van schijnzelfstandigheid. Een nadere afbakening van de regelgeving, bijvoorbeeld bij duidelijk ondernemerschap en kortdurende/ad-hoc opdrachten, zou veel bijdragen aan vermindering van regeldruk. Daarmee blijft bescherming tegen schijnzelfstandigheid overeind, terwijl ondernemers met evident zelfstandige opdrachtnemers minder worden belast.

Zoals ook in het eerder aangehaalde rapport 'Regeldruk en het werkgeversklimaat' beschreven, vereist dit een wetswijziging, en bovendien politieke moed, omdat scherpe afbakening tussen werknemers- en zelfstandigenfuncties onvermijdelijk tot discussie zal leiden.

B. Beleidsinstrument

Opdrachtgevers zullen meer rechtszekerheid en minder lastendruk ervaren als er een duidelijk toetsingskader is vastgesteld met een beperkt aantal objectieve criteria voor duidelijk zelfstandige opdrachten. Zo zou, eventueel specifiek voor bepaalde sectoren, expliciet kunnen worden uitgewerkt wanneer afspraken over zaken als werktijden en contact met de klant nog passen bij zelfstandigheid en wanneer sprake kan zijn van een gezagsverhouding. Hierbij is ook van belang dat de opdrachtgever niet verantwoordelijk wordt gemaakt voor informatie die hij niet of nauwelijks kan controleren. Als opdrachtgever en zzp'er aantoonbaar aan die voorwaarden voldoen, hoeft geen verdere beoordeling van de arbeidsrelatie plaats te vinden. Dit zou mogelijk kunnen helpen bij de kleine, ad-hoc opdrachten die in de schoonmaak veel voorkomen.

Deze denkrichting sluit ook aan bij het eerdergenoemde voorstel om verbeterde modelovereenkomsten opnieuw in te voeren om opdrachtgevers en zzp'ers vooraf meer rechtszekerheid te bieden over de aard van hun arbeidsrelatie.

D. Communicatie

Communicatie over regelgeving zou zich, in plaats van op zzp'ers en intermediairs/inhuurpartijen, meer kunnen richten op de uiteindelijke opdrachtgever: het bedrijf dat de werkzaamheden laat uitvoeren. Het is ook voor deze bedrijven van belang om te weten wanneer zij iemand als zzp'er kunnen inzetten, welke gevolgen het heeft als de arbeidsrelatie achteraf toch als dienstverband wordt aangemerkt en welke risico's zij daarbij lopen. Daarbij zijn praktische, sectorspecifieke voorbeelden wenselijk, bijvoorbeeld voor de schoonmaaksector, waar het door de aard van het werk lastig kan zijn om daadwerkelijk te spreken van zelfstandigheid.

2. Premiedifferentiatie bij tijdelijke contracten

Premiedifferentiatie houdt in dat werkgevers voor werknemers met een schriftelijk vast contract voor onbepaalde tijd dat geen oproepcontract is, de lage WW-premie betalen, terwijl voor tijdelijke en andere flexibele contracten in beginsel de hoge WW-premie geldt. Daarbij geldt de zogenoemde 30%-herzieningsregel: als een werknemer waarvoor de lage premie geldt in een kalenderjaar meer dan 30% meer uren werkt dan contractueel is afgesproken, moet de werkgever alsnog met terugwerkende kracht de hoge WW-premie betalen. Sinds 2025 geldt deze regel niet voor contracten van gemiddeld meer dan 30 uur per week. De regeling is ingevoerd met de Wet arbeidsmarkt in balans (Wab) en is juridisch uitgewerkt in de Wet financiering sociale verzekeringen (Wfsv) en onderliggende regelgeving. Het doel is vaste arbeidscontracten financieel aantrekkelijker te maken en te voorkomen dat kleine vaste contracten feitelijk als flexibele contracten worden gebruikt.

Regeldrukknelpunten

Tijdsbesteding	De regeling leidt tot tijdbesteding omdat werkgevers moeten bijhouden hoeveel extra uren werknemers werken ten opzichte van hun gecontracteerde uren. In de onderzochte sectoren komt dit veel voor in de schoonmaak, waar werknemers regelmatig diensten van elkaar overnemen, bijvoorbeeld bij ziekte.
Kosten	Geen knelpunten
Complexiteit	De regels kunnen ertoe leiden dat werkgevers werknemers ontmoedigen om extra diensten over te nemen, waardoor de flexibiliteit van de bedrijfsvoering afneemt.
Doorlooptijd	Geen knelpunten
Dienstverlening	Geen knelpunten

In de schoonmaaksector vormt de premiedifferentiatie bij tijdelijke contracten een knelpunt, zoals hierboven beschreven. De regel dat bij tijdelijke contracten een hogere WW-premie kan gelden wanneer een werknemer meer dan 30% boven de contractueel afgesproken uren werkt, sluit volgens respondenten slecht aan op de shift-based en flexibele werkwijze in de schoonmaak.

Voorstellen voor regeldrukreductie

Op basis van de specifieke knelpunten die uit het onderzoek, met name in de schoonmaaksector, naar voren zijn gekomen, is aan de hand van de beslisboom onderstaand voorstel voor regeldrukreductie geformuleerd. Onder de tabel is hierop een toelichting gegeven.

Stap	Suggesties voor reductievoorstellen	Effect regeldruk (matrix)
A. Beleidsdoel	Geen	
B. Beleids instrument	Vereenvoudig de premiedifferentiatie door de herzieningsregeling af te schaffen en de lage WW-premie rechtstreeks te koppelen aan een vaste arbeidsovereenkomst met een minimale urenomvang. De regeling sluit zo alsnog aan bij het achterliggende beleidsdoel, echter niet het vaste contract op zichzelf wordt beloond, maar werknemers wordt wel daadwerkelijk voldoende zekerheid over hun arbeidsomvang geboden. Overweeg daarbij ook dat er ook al andere mechanismen in het arbeidsrecht bestaan die ook dit doel stimuleren, waarbij ondernemers mogelijk minder regeldruk(kosten) ervaren.	
C. Uitvoering	Geen	
D. Communicatie	Geen	

B. Beleidsinstrument

Het doel van de huidige premiedifferentiatie is om werknemers meer zekerheid te bieden door vaste arbeidscontracten voor werkgevers financieel aantrekkelijker te maken. In de praktijk kan de regeling echter ongewenste neveneffecten hebben, met name in sectoren waarin flexibiliteit veel voorkomt en zowel door werkgevers als werknemers wordt gewenst. Een mogelijkheid om het beleidsdoel te behouden en tegelijkertijd deze neveneffecten en de administratieve lasten te beperken, is om de huidige herzieningsregeling te vervangen door een eenvoudiger criterium vooraf. De suggestie is om de lage WW-premie alleen toe te passen op een vast contract met een bepaalde minimale arbeidsomvang, bijvoorbeeld 40% van een voltijdsdienstverband. Voor vaste contracten met een kleinere arbeidsomvang geldt dan de hoge premie. Hierdoor is bij het afsluiten van de arbeidsovereenkomst direct duidelijk welke premie van toepassing is en hoeft de werkgever niet gedurende het jaar voortdurend te bewaken of het aantal extra gewerkte uren aanleiding geeft tot herziening van de premie. Tegelijkertijd wordt voorkomen dat werkgevers een zeer klein vast contract aanbieden om formeel voor de lage premie in aanmerking te komen, terwijl de werknemer in de praktijk structureel aanzienlijk meer werkt.

Daarbij bestaan in het arbeidsrecht al mechanismen waarbij structureel meer gewerkte uren kunnen doorwerken in de vaststelling van de arbeidsomvang. Deze mechanismen beperken eveneens de mogelijkheid om langdurig een zeer kleine contractomvang op papier te hanteren terwijl structureel meer uren worden gewerkt. De vraag is of daarnaast nog een afzonderlijke herzieningsregeling binnen de premiedifferentiatie nodig is.

De achterliggende gedachte bij dit voorstel is dat niet uitsluitend het label ‘vast contract’, maar vooral de mate van zekerheid over de arbeidsomvang bepalend is. Daarmee blijft het voorstel

aansluiten bij het beleidsdoel om werknemers meer zekerheid over werk en inkomen te bieden, terwijl de uitvoering voor werkgevers eenvoudiger wordt.

In 2025 is de grens waarop deze verplichting geldt verlaagd van contracten van 35 uur per week naar 30 uur per week. Dit zal zeker minder regeldrukkosten geven, maar in een branche zoals de schoonmaak waar medewerkers ook bewust kiezen voor deeltijdcontracten, is dit voordeel beperkt. Dit betekent dat de wetgever voor het moment bewust heeft gekozen voor een instrument dat voor ondernemers regeldrukkosten en complexiteit in de bedrijfsvoering geeft. In het kader van de wens van het kabinet om de regeldruk te verlagen, zijn er mogelijke alternatieven gegeven.

3. Verplichtingen ten aanzien van emissiehandel en brandstofemissies

Conform de EU ETS moeten rederijen emissierechten kopen voor uitstoot binnen de EU (en deels voor internationale reizen). Daarnaast stelt FuelEU Maritime steeds strengere eisen aan de broeikasintensiteit van scheepsbrandstoffen. Ten slotte stelt de IMO Tier-III uitstootnormen gericht op het reduceren van NO_x-emissies.

Regeldrukknelpunten

Tijdsbesteding	Geen knelpunten
Kosten	Om te voldoen aan de eisen omtrent emissies moet ‘de rederij’ structureel jaarlijkse kosten maken van € 486.000 die in zijn geheel ontstaan door out-of-pocket investeringen in duurzame brandstoffen of emissierechten. Voor de rederij creëert dit een ongelijk speelveld ten opzichte van niet Europese partijen en draagt zo negatief bij aan de concurrentiepositie van Nederland en de Europese Unie.
Complexiteit	Frequente wijzigingen in het beleid omtrent emissies, zowel wat betreft verplichting op nationaal-, EU-, en internationaal niveau, alsook wisselende stimulering in de vorm van subsidies of de aanleg van cruciale infrastructuur, dragen bij aan de ervaren complexiteit van verplichtingen voor de rederij. Daarnaast heeft dit een negatief effect op de voorspelbaarheid van het beleid, waardoor investeringen worden uitgesteld- of zelfs afgesteld.
Doorlooptijd	Geen knelpunten
Dienstverlening	Geen knelpunten.

Voorstellen voor regeldrukreductie

De doelstelling van de beslisboom is om de regeldruk van wettelijke verplichtingen, af te wegen tegen de maatschappelijke risico’s die deze verplichtingen beogen te beperken. Op basis hiervan is geïnventariseerd wat eventuele suggesties zijn om de regeldruk (in termen van werkbaarheid en regeldrukkosten) te verminderen. In de onderstaande tabel is dit samengevat. Omdat dit een generieke verplichting is, is het verwachte effect op de regeldruk voor alle sectoren gelijk. Onder de tabel wordt hierop een toelichting gegeven.

Stap	Suggesties voor reductievoorstellen	Effect regeldruk (matrix)
A. Beleidsdoel	Geen	
B. Beleids instrument	Geen	
C. Uitvoering	Geen	
D. Communi-catie	Verbeter de informatievoorziening voor rederijen omtrent ontwikkelingen van regelgeving en subsidies op de middellange termijn, dat ondernemers kunnen gebruiken bij het maken van (middel-)lange investeringen en veranderingsprocessen binnen het bedrijf.	

D. Communicatie

De grote uitdagingen waarmee de sector te maken heeft door de combinatie van de inherente lange termijn scope van investeringen waarmee rederijen rekening moeten houden en de onzekerheid als gevolg van het nationale en Europese beleid omtrent emissies, vormen vooraanstaande knelpunten voor de bedrijfsvoering en innovatie van het MKB in de maritieme sector. Dit vraagt om een grotere mate van ondersteuning vanuit de overheid bij het maken van de lange termijnbeslissingen die rederijen moeten maken. Zo kan de RVO voor rederijen in grotere mate inzichtelijk maken welke beleidsmatige wijzigingen en ontwikkelingen in de regelgeving omtrent subsidies op de middellange termijn zijn te voorzien, waarmee rekening moet worden gehouden bij het doen van investeringen.

4. Verplichtingen uit het Ballastwaterverdrag

Het Ballastwaterverdrag regelt hoe rederijen moeten omgaan met het ballastwater, om milieuverontreiniging te voorkomen. Zo moet er een Ballast Water Management Plan worden opgesteld en goedgekeurd, moeten schepen boven de 400GT een certificaat behalen, en bevat de regelgeving maximumwaarden voor de hoeveelheid organismen en bacteriën die in het ballastwater aanwezig mag zijn. Aan boord van de schepen moet ten slotte een ballastwaterjournaal worden bijgehouden.

Regeldrukknelpunten

Tijdsbesteding	Bij schepen die hebben gevaren in water met veel modder of slibdeeltjes, kan het voorkomen dat het ballastwater behandelsysteem niet of zeer slecht werkt. Hierdoor kan het zeer lang duren voordat er voldoende behandeld ballastwater in de ballasttank wordt gepompt, of moet er onbehandeld ballastwater via een bypass in de ballastwatertank worden gepompt. Hierdoor kost de verplichting veel tijd voor ondernemers in de maritieme sector. Voor het MKB-indicatorbedrijf ‘de rederij’ betreft het ruim 1.500 uur per jaar.
Kosten	Aan het afgeven van onbehandeld ballastwater en waswater bij havens kunnen zeer hoge kosten verbonden zitten. De huidige regelgeving en beschikbare havenfaciliteiten omtrent ballastwater sluiten onvoldoende aan op de complicaties die er kunnen optreden als, bijvoorbeeld, wordt gevaren in wateren met veel slibdeeltjes. Onder deze omstandigheden zal te allen tijde sprake zijn van extra lasten en een beperking van de operationele inzetbaarheid, omdat veel tijd nodig is en veel kosten gemaakt moeten worden om het ballastwater bij de haven op de verplichte manier af te voeren.

	Een volgend voorbeeld waarin kosten oplopen heeft betrekking op waswater. Wanneer schepen een ruim waar een lading zout in heeft gezeten willen schoonmaken, kunnen ze het waswater dat voor dit proces gebruikt is, niet direct op het oppervlaktewater lozen. Dit moeten zij afvoeren in de haven, tegen hoge kosten. Dit vormt een reden dat schepen dit waswater niet meer afgeven aan havens, maar het waswater (in kleine hoeveelheden) opslaan in kuubcontainers aan boord, of dat het ruim niet of op een andere wijze wordt schoongemaakt. Het is lastig te begrijpen voor ondernemers, dat zij aan de regelgeving omtrent waswater moeten voldoen, die zulke grote complicaties kan hebben voor de operabiliteit en de lasten van de schepen, terwijl tankers met parafine wel mogen worden gewassen op de Noordzee. De specifieke kosten per keer verschillen sterk per haven. De totale kosten voor het MKB-indicatorbedrijf 'de rederij' zijn ingeschat op € 338.000 per jaar.
Complexiteit	Geen knelpunten
Doorlooptijd	Geen knelpunten
Dienstverlening	Bij elke haven moeten de ondernemers dezelfde informatie over het ballastwater dat de schepen aan boord hebben opnieuw aanleveren. Dit kan veel tijd kosten als een rederij veel in dezelfde regio vaart en daarom veel verschillende havens aandoet.

Voorstellen voor regeldrukreductie

De doelstelling van de beslisboom is om de regeldruk van wettelijke verplichtingen, af te wegen tegen de maatschappelijke risico's die deze verplichtingen beogen te beperken. Op basis hiervan is geïnventariseerd wat eventuele suggesties zijn om de regeldruk (in termen van werkbaarheid en regeldrukkosten) te verminderen. In onderstaande tabel is dit samengevat. Omdat dit een generieke verplichting is, is het verwachte effect op de regeldruk voor alle sectoren gelijk. Onder de tabel wordt hierop een toelichting gegeven.

Stap	Suggesties voor reductievoorstellen	Effect regeldruk (matrix)
A. Beleidsdoel	Geen	
B. Beleids instrument	Geen	
C. Uitvoering	Stimuleer de opzet van walvoorzieningen die ballast- of waswater kunnen opnemen of behandelen tegen een redelijk (al dan niet gereguleerd) tarief (vooral in havens met een structureel slechte waterkwaliteit).	
D. Communicatie	Bied een adequate en proactieve informatievoorziening voor rederijen over de mogelijkheden om een bypass als laatste mogelijkheid te kunnen gebruiken.	

Voorstellen voor regeldrukreductie

C. Uitvoering

Om de regelgeving omtrent ballastwater meer werkbaar te maken in havens waarbij veel modder- of slipdeeltjes in het water zit, wordt daarnaast aanbevolen de mogelijkheden te verkennen om de opzet en betaalbare exploitatie van mobiele of stationaire *Port Reception Facilities,* die onbehandeld ballastwater kunnen opvangen en behandelen (en eventueel schoon terug in de tank pompen), vanuit overheidswege te stimuleren. Deze stimulering kan bijvoorbeeld worden vormgegeven in de vorm van bijvoorbeeld subsidiëring. Ook kunnen de tarieven die worden gevraagd voor deze services worden gereguleerd, zodat het gebruik van deze voorzieningen een realistische optie wordt voor MKB-bedrijven. Tenslotte kan worden verkend welke regelgeving mogelijke knelpunten vormen voor de toelating en het gebruik van deze systemen.

Dit kan eraan bijdragen dat de regelgeving omtrent ballastwater een minder grote belemmering voor de operationele inzetbaarheid van de schepen vormt. Door het gebruik van deze faciliteiten zijn rederijen immers minder tot geen tijd kwijt aan het behandelen van slibrijk ballastwater.

De European Maritime Single Window Environment[30] wordt hierbij gezien als een zeer belangrijke stap in de goede richting. De nationale implementatie van het European Maritime Single Window environment diende voor 15 augustus 2025 te geschieden. Tot op heden is dit door slechts één deelnemer geïmplementeerd. Een snelle implementatie van dit kader is nodig om ervoor te zorgen dat rederijen geen tijd kwijt hoeven te zijn aan het aanpassen van formats en bepaalde details bij deze rapportages. Hierbij zou ook kunnen worden verkend hoe de uitvraag naar de informatie omtrent ballastwater door havenstaten op een makkelijkere en eenvoudigere wijze kan worden ingericht, zonder dat schepen elke keer overlappende informatie moeten delen over het ballastwater.

D. Communicatie

Van belang is dat er onder het ballastwaterverdrag al bepaalde richtlijnen zijn geformuleerd die ruimte scheppen voor schepen om in bepaalde situaties gebruik te maken van een bypass, als de kwaliteit van het water, de veiligheid of continuïteit van de bedrijfsvoering door de regelgeving wordt ondermijnt. Deze richtlijnen worden nader toegelicht in tekstkader 3.

Er wordt aanbevolen dat de ILT rederijen zo mogelijk in grotere mate een adequate en zo mogelijk gerichte informatievoorziening biedt over de situaties waarin zij gebruik kunnen maken van de bypass als laatste mogelijkheid. Dit kan bijvoorbeeld worden bereikt met behulp van een kleine informatiecampagne, gericht aan MKB-bedrijven. Dit biedt rederijen in het MKB, die mogelijk beperktere capaciteiten hebben om kennis te nemen van deze regelgeving, meer handelingsperspectief om in de benodigde situaties gebruik te kunnen maken van deze mogelijkheid en kan daarmee het risico op het verkeerd toepassen van de richtlijn verkleinen.

Tekstkader 3: Toelichting richtlijnen over vrijstelling en bypass

In (tijdelijke) richtsnoeren in resolutie *MEPC.387(81)* wordt het gebruik van een bypass als laatste redmiddel toegestaan, wanneer het ballastbehandelingssysteem aantoonbaar wordt beperkt of ontregeld door water met een grote mate van vertroebeling, sediment of vervuiling, en dit de veiligheid of de continuïteit van de bedrijfsvoering in de weg kan staan. Na het gebruik van de bypass moet de tank worden gedecontamineerd en moet de volgende havenstaat die water uit de betrokken tanks ontvangt worden geïnformeerd.

[30] https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX%3A32019R1239

5. Monitoren en melden van emissies

Rederijen moeten voor verschillende regelgeving de emissies van hun schepen monitoren en rapporteren. Zo verplicht EU MRV schepen[31] die havens aandoen in de Europese Economische ruimte om te rapporteren over hun emissies van broeikasgassen en brandstofgebruik in het platform THETIS-MRV. Dit platform wordt beheerd door de European Maritime Safety Agency (EMSA). Op dit platform moeten ook de emissies worden gerapporteerd van EU-ETS en FuelEU Maritime. Voordat emissies kunnen worden gerapporteerd, moet eerst een monitoringsplan worden opgesteld en gevalideerd door een verificateur. Ook de emissierapportages zelf moeten worden gevalideerd door zodanige verificateurs. Deze verificateurs moeten voor deze taken zijn geaccrediteerd op grond van de eisen in de EU-Regulation 765/2008. FuelEU Maritime verplicht rederijen daarnaast om jaarlijkse rapportages te doen over de broeikasintensiteit (CO_2, methaan en lachgas) van de brandstof die de schepen gebruiken. Rederijen moeten volgens het IMO Data Collection System (IMO DCS) ten slotte jaarlijks hun brandstofgebruik en emissies rapporteren. Deze data worden vervolgens mede gebruikt om de IMO Carbon Intensity Indicator (CII) te berekenen.

Regeldrukknelpunten

Tijdsbesteding	De werklasten die gepaard gaan met de emissie-regelgeving zijn zeer hoog, vooral omdat aan de monitoring en rapportage veel tijd moet worden besteed. Voor het MKB-indicatorbedrijf ‘de rederij’ betreft het circa 350 uur per jaar.
Kosten	Hoge kosten voor rederijen ontstaan als gevolg van out-of-pocket investeringen in de software voor de monitoring van de emissies en de verwerking van de verzamelde data, en uitgaven voor de verificatie van de monitoringsplannen en emissierapportages door erkende verificateurs. Voor het MKB-indicatorbedrijf ‘de rederij’ lopen deze kosten op tot ruim € 33 800 uur per jaar.
Complexiteit	De verschillende rapportverplichtingen omtrent emissies op grond van EU ETS, FuelEU, en IMO-verdragen hebben in de basis betrekking op dezelfde data en hierbij worden veelal vergelijkbare parameters gehanteerd. Toch worden bij deze verplichtingen verschillende berekeningswijzen gehanteerd, en moeten gegevens vaak op verschillende manieren geüpload worden via de betreffende platforms. Mede hierdoor bestaat veel overlap tussen de gerapporteerde gegevens.
Doorlooptijd	Het validatie- en verificatieproces voor het monitoringsplan en de emissierapportages kunnen veel tijd in beslag nemen. Vooral het proces van het verifiëren en het afgeven van de emissierapporten door de verificateurs vergt veel doorlooptijd.
Dienstverlening	Verificateurs van het monitoringsplan en de rapportage van emissies door rederijen, en de emissieautoriteit NEa hanteren verschillende werkwijzen en standaarden. Hierdoor kan het gebeuren dat data die wordt goedgekeurd door de verificateur weer wordt afgekeurd door de NEa. Verder is de systematiek van de emissierapportage en de faciliteiten van het rapportageplatform THETIS en de NEa soms ontoereikend om bij specifieke scheepsprofielen of brandstofsoorten de emissies adequaat te monitoren en rapporteren. Dit maakt het lastig om de werkzaamheden omtrent de rapporteringsplicht te integreren in de standaard werkprocessen en moet regelmatig gezocht worden naar casus specifieke oplossingen. Hieronder is bovenstaande problematiek nader uitgewerkt aan de hand van twee voorbeeldcasussen. ***Ontoereikende rapporteringsmethodiek voor baggerbedrijven*** *Een rederij die zich toelegt op baggeren beschrijft dat rapportagesystematiek van emissies voor de maritieme sector slecht aansluit bij deze specifieke werkzaamheden. Zo wordt*

[31] Dit betreft schepen van meer dan 5.000 bruto tonnage en algemene vracht- en offshore schepen vanaf 400 GT.

een 'reis' volgens de definitie van MRV altijd afgelegd tussen twee 'ports of call'.[32] *Deze definitie sluit logischerwijs slecht aan bij de praktijk van baggerbedrijven. Een ander probleem is dat een baggerschip vaak veel meer brandstof verbruikt wanneer het stil ligt, tijdens het baggeren, dan wanneer het vaart. Emissies moeten echter vaak worden afgezet tegen het aantal gevaren zeemijlen, waardoor in het geval van baggeraars een zeer vertekend beeld ontstaat. De standaard opzet van rapportageplatform Thetis biedt echter geen mogelijkheid om onderscheid te maken tussen uitstoot door voortstuwing, en uitstoot die ontstaat door toedoen van werkzaamheden. Ook emissieautoriteit NEa beschikt over onvoldoende expertise om bedrijven hiermee te assisteren.*

Ontoereikende rapporteringsmethodiek bij het gebruik van LNG-brandstof

Een andere respondent beschrijft daarnaast de complicaties omtrent emissierapportage die het bedrijf ondervindt bij schepen die LNG-brandstof gebruiken. Het accuraat bijhouden van de consumptie van deze brandstof is namelijk lastig vast te stellen op het moment dat een schip vaart. Om hiervoor te corrigeren, wordt soms een negatieve consumptie gerapporteerd als het schip in de haven is, die dan later weer wordt gecorrigeerd op basis van de daadwerkelijke meting. Hoewel de verificateur deze werkwijze accepteert, ontbreekt hiervoor de expertise bij de NEa. Het adequaat rapporteren en afstemmen van deze zaken bij de emissieautoriteit kost volgens de respondent veel tijd en werklasten voor het bedrijf.

Voorstellen voor regeldrukreductie

De doelstelling van de beslisboom is om de regeldruk van wettelijke verplichtingen, af te wegen tegen de maatschappelijke risico's die deze verplichtingen beogen te beperken. Op basis hiervan is geïnventariseerd wat eventuele suggesties zijn om de regeldruk (in termen van werkbaarheid en regeldrukkosten) te verminderen. In de onderstaande tabel is dit samengevat, omdat dit een generieke verplichting is, is het verwachte effect op de regeldruk voor alle sectoren gelijk. Onder de tabel wordt hierop een toelichting gegeven.

[32] Zie bijv, https://climate.ec.europa.eu/system/files/2017-06/20170517_voyages_in_ports_en.pdf

Stap	Suggesties voor reductievoorstellen	Effect regeldruk (matrix)
A. Beleidsdoel	Geen	
B. Beleids instrument	Geen	
C. Uitvoering	Zorg voor een grotere mate van integratie van de concrete rapporteringseisen die voortvloeien uit EU ETS, FuelEU, en IMO-verdragen, waarbij vergelijkbare rekenwijzen moeten worden toegepast en de data op eenzelfde wijze (en zoveel mogelijk op hetzelfde platform) kan worden geüpload. Faciliteer de totstandkoming van meer standaardisering en certificering, om overeenkomende werkwijzen en beoordelingen van de NEa en verificateurs te garanderen. Investeer meer in de expertise van de NEa en de faciliteiten van het rapportageplatform THETIS, om zo de emissierapportage bij specifieke scheepsprofielen en brandstofsoorten adequaat te kunnen faciliteren en begeleiden.	
D. Communicatie	Bied een betere informatievoorziening over het proces van emissierapportage en hoe hier bij verschillende scheepsprofielen of brandstofsoorten invulling aan kan worden gegeven.	

C. Uitvoering

Om de tijdbesteding en de administratieve lasten voor emissierapportages verder terug te dringen, kan de Nederlandse Emissieautoriteit (hierna aangeduid als: NEa) verdere stappen nemen om de specifieke eisen omtrent emissierapportage van de verschillende regelgevende kaders (MRV, ETS, FuelEU, DCS) en het platform waarop rederijen hier invulling aan moeten geven, te harmoniseren, te simplificeren en proportioneel te houden. In een Panteia-rapport van oktober 2025[33] zijn reeds aanbevelingen gedaan over de wijze waarop hier invulling aan kan worden gegeven. Onderstaande tabel biedt een overzicht van de aanbevelingen die in dit rapport zijn gedaan en de mate waarop deze op dit moment reeds zijn opgevolgd.

Tabel 13 Aanbevelingen in Pantheia-rapport en mate van opvolging

Aanbeveling	Toelichting aanbeveling	Opvolging	Toelichting opvolging
Harmonisatie van monitoring, rapportage en beoordeling	Stem de verplichtingen uit EU ETS, MRV, FuelEU en IMO DCS op elkaar af, zodat één monitoringsplan, één verificatieproces en één beoordeling volstaan. Voorkom aanvullende beoordelingen van dezelfde informatie door verschillende instanties. Een	**Beperkt opgevolgd**	Voor MRV en EU ETS wordt één monitoringsplan gebruikt. Ook kunnen onderdelen van het MRV/ETS-plan worden hergebruikt voor FuelEU en kan dezelfde verificateur worden ingezet. De verplichtingen zijn echter niet volledig samengevoegd: voor MRV/ETS blijft na verificatie goedkeuring door de NEa nodig, terwijl FuelEU een

[33] https://www.emissieautoriteit.nl/site/binaries/site-content/collections/documents/2026/02/03/onderzoek-panteia-naar-regeldruk-ets-1-2026/onderzoek-panteia-regeldruk-ets-1-2026.pdf

	genoemde uitwerking is centrale goedkeuring door een erkende organisatie, zoals een classificatiebureau.		afzonderlijk monitoringsplan kent. Eén plan, één verificatieproces en één beoordeling voor alle kaders zijn daarom niet gerealiseerd. In een reactie op het rapport geeft de NEa aan dat het volledig bundelen van verschillende monitorings- en rapportageverplichtingen niet mogelijk is, aangezien de verschillende regelgeving uiteenlopende doelen dienen.[34]
Vereenvoudiging van monitoring- en documentatie-eisen	Verminder de complexiteit en het detailniveau van monitoringsplannen en laat de gegevensvereisten beter aansluiten op de praktijk aan boord. Standaardiseer daarnaast ondersteunende documenten en ondertekening. Genoemde voorbeelden zijn onder andere uniforme formats voor bedrijfsdocumenten.	**Gedeeltelijk opgevolgd**	De NEa heeft in december 2025 een standaardmandaat gepubliceerd voor de verdeling van EU ETS- en MRV-verantwoordelijkheden tussen de geregistreerde eigenaar en de ISM-maatschappij.[35] Voor VOG's en bedrijfsuittrekksels zijn echter, voor zover bekend, geen nieuwe standaarddocumenten gepubliceerd.
Proportionele verificatie en actualisering	Beperk herbeoordelingen en fysieke audits wanneer zich geen relevante wijzigingen voordoen en maak de verplichtingen passender voor kleine reders. Genoemde mogelijkheden zijn minder frequente audits, tussentijdse verificatie, uitsluitend verificatie op scheepsniveau bij bedrijven met één schip en een vereenvoudigde werkwijze voor kleine uitstoters.	**Gedeeltelijk opgevolgd**	De NEa gaf in november 2025 aan ernaar te streven monitoringsplannen zoveel mogelijk in "batches" te beoordelen.[36] Daarnaast biedt ditzelfde document uitleg wanneer een planherziening vanwege significante wijzigingen nodig is. Jaarlijkse verificatie en rapportage op scheeps- én bedrijfsniveau blijven verplicht. Daarnaast moeten rederijen met één schip nog steeds een aparte rapportage inleveren op bedrijfsniveau.
Verbetering en integratie van digitale rapportagesystemen	Werk toe naar één gebruiksvriendelijk rapportageplatform waarin gegevens eenmalig worden aangeleverd en door betrokken partijen kunnen worden hergebruikt. Automatiseer invoer en uitwisseling, synchroniseer monitoringsplannen en maak de indienings- en goedkeuringsstatus inzichtelijk. Geef de NEa rechtstreeks toegang tot	**Gedeeltelijk opgevolgd**	THETIS beschikt al over een MyFleet-overzicht met statussen per regelgevingskader. Er is echter geen sprake van een automatische synchronisatie van planversies of één dashboard met alle ingediende en goedgekeurde plannen en gegevens per schip. Geverifieerde plannen en rapportages moeten daarnaast nog steeds apart aan de NEa worden ingediend op THETIS.

[34] https://www.emissieautoriteit.nl/actueel/nieuws/2026/02/04/administratieve-lasten-eu-ets-beperkt-ruimte-voor-gerichte-verbeteringen?

[35] https://www.emissionsauthority.nl/site/binaries/site-content/collections/documents/2025/12/19/nea-mandate-template-nw/nea-mandate-template-nw.pdf?

[36] https://www.emissionsauthority.nl/site/binaries/site-content/collections/documents/2025/11/26/guidance-on-monitoring-plans-mrv-maritime/nea-guidance-document-monitoring-plans-mrv-maritime-19-11-2025-publication.PDF?

	geverifieerde gegevens, zonder aanvullende aanlevering door bedrijven.		
Betere informatievoorziening en ondersteuning	Geef heldere, toegankelijke en afgestemde uitleg over regelgeving, verantwoordelijkheden, procedures en uitzonderingen. Ondersteun bedrijven met praktische voorbeelden, visuele uitleg en instructies voor portaalgebruik. Verbeter de afstemming met de NEa, waar mogelijk via één vast aanspreekpunt.	**Gedeeltelijk opgevolgd**	Bij de reactie van het rapport heeft de NEa aangekondigd haar nalevingsondersteuning te zullen verbeteren, door gestructureerder te communiceren over veranderende regelgeving, waar mogelijk gegevens vooraf in te vullen en instructievideo's te maken.[37] Er is daarnaast geen sprake van een vast contactpersoon of aanspreekpunt die ondernemers in de maritieme sector kunnen bereiken voor vragen.
Aansluiting bij mondiale CO_2-beprijzing	Sluit aan bij mondiale CO_2-beprijzing via de IMO. Het beoogde voordeel is eenvoudiger gegevensaanlevering, waarbij de complexe indeling van reizen binnen en buiten de EU kan vervallen.	**Niet opgevolgd**	Het IMO Net-Zero Framework is nog niet formeel vastgesteld en is niet in werking getreden.

Op basis hiervan kan worden vastgesteld dat de NEa al verschillende stappen heeft gezet naar aanleiding van het rapport. Er wordt aanbevolen dat de NEa, in afstemming met de sector, blijft zoeken naar manieren om de rapportage-eisen die samenhangen met de verschillende regelgevende kaders verder te harmoniseren, te vereenvoudigen en te standaardiseren. Concrete maatregelen uit het Pantheia-rapport waar in dit kader aan gedacht kan worden, zijn onder andere het publiceren van gestandaardiseerde documentensets voor zaken als VOG's en bedrijfsuittreksels en het inrichten van één vast maritiem contactpunt, die zich kan toespitsen op het verminderen van de administratieve lasten bij de rapportage door deze sector, op basis van de behoeften van bedrijven.

Naast de aanbevelingen uit het Pantheia-rapport, kunnen op basis van specifieke bezwaren over de regelgeving die werd geuit tijdens de interviews, nog een aantal andere reductievoorstellen worden aanbevolen.

Er vind nu een dubbele verificatie plaats van de monitoringsplannen. Deze wordt eerst door een geaccrediteerde verificateur goed gekeurd en daarna door de NEa. Dit is dubbel. In België, bijvoorbeeld, controleert de emissieautoriteit niet elk monitoringsplan.

De grote hoeveelheid administratieve lasten voor rederijen was volgens ondernemers het gevolg van de uiteenlopende werkwijzen en standaarden die door verificateurs en de emissieautoriteit worden gehanteerd. Respondenten gaven aan dat het hierdoor kan voorkomen dat bepaalde ingediende data en rapportages kunnen worden goedgekeurd door verificateurs, terwijl het vervolgens wordt afgekeurd door de NEa. Dit vraagt om een grotere mate van afstemming tussen de NEa en verificateurs over de te hanteren werkwijzen en standaarden. Dit kan bereikt worden door de totstandkoming van meer standaardisering en certificering.

[37] https://www.emissieautoriteit.nl/actueel/nieuws/2026/02/04/administratieve-lasten-eu-ets-beperkt-ruimte-voor-gerichte-verbeteringen?

Tijdens de interviews werden daarnaast twee specifieke voorbeelden aangedragen waarbij de huidige voorgeschreven rapportagemethodiek die rederijen moeten hanteren, niet goed aansluit bij specifieke scheepsprofielen.

Het eerste voorbeeld betreft de ontoereikende rapporteringsmethodiek voor baggerbedrijven, door het feit dat de definitie van een 'reis' niet goed aansluit bij de werkwijze van baggerbedrijven. Daarnaast sluit de standaard werkwijze van het afzetten van de emissies tegen het aantal gevaren zeemijlen niet aan bij de gang van zaken bij baggerbedrijven, aangezien een baggerschip vaak veel meer brandstof verbruikt wanneer het stilligt, tijdens het baggeren, dan wanneer het vaart. Voor dit specifieke scheepstype wordt aanbevolen dat de NEa een aparte rappporteringsmethodiek vormgeeft, waarbij een meer passende definitie van een reis wordt gehanteerd en er onderscheid kan worden gemaakt tussen uitstoot door voorstuwing en uitstoot die ontstaat door het toedoen van werkzaamheden.

Daarnaast kwam in de interviews naar voren dat de gang van zaken omtrent het tijdelijk rapporteren van een negatieve consumptie in de haven bij LNG-brandstof gepaard kan gaan met aanzienlijke tijdsbesteding om hierover met de NEa af te stemmen. Hierom wordt aanbevolen dat de NEa hierover een rapportagemethodiek ontwikkeld, waarbij getracht wordt aansluiting te zoeken bij de reeds gehanteerde gang van zaken bij verificateurs. Dit biedt meer duidelijkheid voor ondernemers en draagt eraan bij dat rederijen het rapporteren van LNG-emissies in grotere mate kunnen integreren in de standaard werkprocessen.

In bredere zin geven deze twee voorbeelden, waarbij de systematiek van de emissierapportage ontoereikend is bij specifieke scheepsprofielen, blijk van een noodzaak om binnen de NEa meer te investeren in specifieke expertise over de maritieme sector. Hierdoor kan er op responsievere wijze ingespeeld worden op de gang van zaken en de ontwikkelingen binnen de maritieme sector. In combinatie met de eerdergenoemde aanbeveling vanuit het Pantheia-rapport over het inrichten van één vast maritiem contactpunt, kan dit de huidige administratieve lasten die volgens ondernemers gepaard gaan met het adequaat rapporteren van emissies van specifieke scheepsprofielen significant verminderen.

D. Communicatie

Als de rapporteringsmethodieken omtrent baggerschepen en LNG-emissies reeds bestaan, wordt aanbevolen dat de NEa een heldere uitleg hierover biedt aan ondernemers, die zichtbaar is tijdens het rapporteren over baggerschepen.

6. Aanleveren informatie voor Port State Controls

Scheepsagenten moeten het schip voorafgaand aan de binnenkomst bij een haven via het Maritime Single Window aanmelden. Hierbij moet bepaalde informatie worden aangeleverd. Na deze aanmelding kan een schip in aanmerking komen voor een Port State Inspection. Hierbij controleren inspecteurs in buitenlandse havens de schepen van de rederij op hun naleving van geldende internationale en Europese regelgeving. De afspraken over (onder andere) de uitvoering van deze procedures, de frequentie hiervan en de beoordeling van tekortkomingen is vastgelegd in het Paris Memorandum of Understanding on Port State Control (Paris MoU). In Nederland is de regelgeving omtrent het toezicht op buitenlandse schepen daarnaast vastgelegd in de Wet havenstaatcontrole.

Regeldrukknelpunten

Tijdsbesteding	Ondernemers in de maritieme sector besteden veel tijd aan het aanleveren van informatie voorafgaand aan de binnenkomst in de haven, ongeacht of sprake is van een Port State Inspectie. Voor elke havenaanloop moet namelijk inlichtingen over verschillende zaken worden gegeven. Als er daarnaast iets ontbreekt, moeten bedrijven veel tijd besteden om deze zaken bij de havenautoriteiten te herstellen. De uiteindelijke tijdsbesteding is afhankelijk van hoeveel havens worden aangedaan door de schepen van het bedrijf en de specifieke eisen in die havens. Voor het MKB-indicatorbedrijf 'de rederij' betreft het bijna 100 uur per jaar.
Kosten	Geen knelpunten
Complexiteit	Er is bij ondernemers veel frustratie over het feit dat bij verschillende havens verschillende informatie moet worden aangeleverd. Dit proces is nog niet volledig gestandaardiseerd en de informatie moet in veel verschillende havens op een eigen manier en met een eigen format worden aangeleverd. Ondanks dat bedrijven hier wel een (commercieel) digitaal systeem voor kunnen gebruiken die het aanleveren van deze informatie per haven standaardiseert en simplificeert, zijn er nog steeds veel kleine details die per haven op een andere wijze moeten worden gerapporteerd.
Doorlooptijd	Geen knelpunten
Dienstverlening	Het is zeer ingewikkeld om bezwaar aan te tekenen als een inspecteur iets ten onrechte in het verslag heeft gezet. Een bezwaarschrift moet dikwijls in de taal van de havenstaat worden aangetekend en daarnaast lijkt het voor ondernemers dat inspecteurs dikwijls niks met het bezwaarschrift doen. Bedrijven moeten een bezwaarschrift op laten stellen door de ILT, die volgens de respondenten vaak afraadt om hier tijd aan te besteden, aangezien het onrealistisch is dat er naar aanleiding van dit bezwaar iets verandert. Om deze reden wordt zoveel mogelijk getracht om deze zaken ter plekke met de inspecteur op te lossen. Hiermee moet dan dikwijls contact worden gezocht met de ILT of de KIWA, wat tijdrovende exercities kunnen vormen.

Voorstellen voor regeldrukreductie

De doelstelling van de beslisboom is om de regeldruk van wettelijke verplichtingen, af te wegen tegen de maatschappelijke risico's die deze verplichtingen beogen te beperken. Op basis hiervan is geïnventariseerd wat eventuele suggesties zijn om de regeldruk (in termen van werkbaarheid en regeldrukkosten) te verminderen. In de onderstaande tabel is dit samengevat, omdat dit een generieke verplichting is, is het verwachte effect op de regeldruk voor alle sectoren gelijk. Onder de tabel wordt hierop een toelichting gegeven.

Stap	Suggesties voor reductievoorstellen	Effect regeldruk (matrix)
A. Beleidsdoel	Geen	
B. Beleids instrument	Inventariseer op nationaal, Europees en internationaal niveau hoe bezwaar op bepaalde oordelen en/of sancties bij Port State Inspections op een toegankelijkere en rechtszekerdere wijze kan worden ingericht.	
C. Uitvoering	Creëer regelgeving en certificering die bijdraagt aan een grotere mate van consistentie bij de uitvraag naar informatie voorafgaand de aankomst bij een haven en tijdens de Port State Inspections, om te voorkomen dat schepen constant overlappende informatie in verschillende formats en	

	rapporteringswijzen moeten aanleveren. Ontwikkel digitale dossiers per schip om daadwerkelijk tot uniforme procedures te komen en eenmalige gegevensaanlevering te bereiken	
D. Communicatie	Verbeter de informatievoorziening en bied meer mogelijke vormen van assistentie wanneer rederijen een bezwaar tegen een Port State Inspectie willen indienen.	

B. Beleidsinstrument

Een terugkomend bezwaar van respondenten tijdens de interviews vormt de gebrekkige effectiviteit van een bezwaar tegen een Port State Inspectie in (voornamelijk) buitenlandse havens. Om dit te verbeteren, zal op Europees en internationaal niveau moeten worden ingezet op de versterking van het waarborgen van deze procedures in buitenlandse havenstaten.

C. Uitvoering

Zowel Europese als Internationale inzet is nodig om te garanderen dat er sprake is van een grotere mate van consistentie met betrekking tot de informatie die wordt uitgevraagd voorafgaand en tijdens de Port State Inspections. Ontwikkel hiervoor digitale dossiers per schip om daadwerkelijk tot uniforme procedures te komen en eenmalige gegevensaanlevering te bereiken.

D. Communicatie

Tenslotte kan de ILT een grotere rol spelen bij het bieden van ondersteuning wanneer ondernemers bezwaar willen aantekenen tegen een rapport van een inspecteur, in de vorm van informatievoorziening over de stappen die hierbij (in verschillende havenstaten) moeten worden doorlopen en de eventuele opzet van een helpdesk die ondernemers bij vragen of complicaties omtrent deze procedures kan assisteren.

7. Voldoen aan de ISPS-code

Conform het Internationaal Verdrag voor de veiligheid van mensenlevens op zee (SOLAS) moeten vrachtschepen met een tonnage van meer dan 500 GT voldoen aan de ISPS-code. Deze code is een wettelijke internationale verplichting. Deze code verplicht rederijen voor de betreffende scheepsklasse om op organisatorisch-, administratief- en operationeel niveau strikte beveiligingsmaatregelen te nemen voor deze schepen.

Regeldrukknelpunten

 Tijdsbesteding	Geen knelpunten
 Kosten	De ISPS-code is voor rederijen over het algemeen goed werkbaar, maar resulteert toch in aanzienlijke regeldrukkosten, namelijk € 148.000 per jaar voor het onderzochte MKB-indicatorbedrijf 'de rederij', vanwege de veelomvattende maatregelen die in het kader van deze code genomen moeten worden om beschermd te zijn tegen externe risico's zoals terrorisme, piraterij, of diefstal, en interne risico's. De concrete maatregelen verschillen afhankelijk van het beveiligingsniveau, maar bestaan bijvoorbeeld uit het opstellen van een beveiligingsplan, aanbrengen van alarmsystemen en toegangscontrole van personen en vracht. Voor rederijen vormt een deel van deze kosten onderdeel van de bedrijfseigen kosten, en beschouwen zij niet alles als regeldruk. De resterende kosten die als 'extra' worden beschouwd ontstaan door audits en andere controles die het bedrijf niet uit eigen

	beweging zou ondernemen. Deze moeten periodiek worden herhaald om de goedkeuring te behouden en het schip te mogen blijven gebruiken.
Complexiteit	Geen knelpunten
Doorlooptijd	Geen knelpunten
Dienstverlening	Geen knelpunten.

Voorstellen voor regeldrukreductie

De doelstelling van de beslisboom is om de regeldruk van wettelijke verplichtingen, af te wegen tegen de maatschappelijke risico's die deze verplichtingen beogen te beperken. Op basis hiervan is geïnventariseerd wat eventuele suggesties zijn om de regeldruk (in termen van werkbaarheid en regeldrukkosten) te verminderen. In onderstaande tabel is dit samengevat. Onder de tabel wordt hierop een toelichting gegeven.

Stap	Suggesties voor reductievoorstellen	Effect regeldruk (matrix)
A. Beleidsdoel	Geen	
B. Beleids instrument	Verkenning van mogelijkheden om de administratieve lasten die gepaard gaan met het voldoen aan de ISPS-code voor MKB-bedrijven te verlagen (bijv. door lagere frequentie of vermindering van inhoudelijke eisen).	
C. Uitvoering	Geen	
D. Communicatie	Geen	

B. Beleidsinstrument

Er hangen volgens de gesproken ondernemers zeer weinig specifieke knelpunten samen met het voldoen aan de ISPS-code. Wel blijkt uit het onderzoek dat aanzienlijke nalevingskosten gemaakt worden bij het nemen van de inhoudelijke maatregelen om aan deze verplichting te voldoen. Er wordt om deze reden aanbevolen om te verkennen op welke wijze de regeldruk die gepaard gaat met deze maatregel kan worden beperkt voor MKB-bedrijven, bijvoorbeeld door een vermindering van de inhoudelijke eisen of een verlaging van de frequentie van auditing. Hierbij moet wel worden geconstateerd dat het aanpassen van deze regelgeving op internationaal niveau moet plaatsvinden, aangezien deze *code* vast is gesteld door de IMO.

8. Controleren van textielstromen op aanwezigheid van verboden/beperkte stoffen

Op grond van de Europese POP-verordening (Verordening (EU) 2019/1021) zijn bepaalde stoffen in kleding en textiel verboden of slechts tot een bepaalde grenswaarde toegestaan. Bedrijven

moeten daarom (op basis van een inspanningsverplichting) nagaan of textielproducten of textielafval POP-stoffen bevatten in concentraties boven de toegestane grenswaarden. Als dit het geval is, mogen deze stromen niet worden gerecycled. Zij moeten dan zodanig worden verwerkt dat de POP-stoffen worden vernietigd of onomkeerbaar worden omgezet.

Regeldrukknelpunten

Tijdsbesteding	Geen knelpunten
Kosten	Het controleren van textiel op de aanwezigheid van chemische stoffen moet worden uitbesteed aan een laboratorium en brengt hoge kosten met zich mee. Per keer kost dit ongeveer € 4.000. De totale externe kosten hiervoor op jaarbasis bedragen bijna € 25.000. Hierdoor worden laboratoriumtests in de praktijk alleen uitgevoerd op artikelen waarbij een verhoogd risico op verboden of te hoge concentraties van stoffen wordt vermoed. Het overige textiel wordt doorgaans alleen visueel en daarmee globaal gecontroleerd.
Complexiteit	De textielrecycler beschikt vaak niet over volledige informatie over de stoffen die aanwezig zijn in het aangeleverde materiaal. Het gaat veelal om gebruikt textiel dat wordt verwerkt tot een nieuw textielproduct. Door het eerdere gebruik, de herkomst en het productieproces kan de samenstelling van het materiaal sterk uiteenlopen. Tegelijkertijd kan niet worden uitgesloten dat stoffen waarop moet worden gecontroleerd nog steeds aanwezig zijn. Controle is daarom zeker nodig, maar de heterogene samenstelling maakt het lastig om vast te stellen welke controles toegevoegde waarde hebben. Dit leidt bovendien tot onzekerheid over de vraag welke inspanningen van de textielrecycler worden verwacht om aan de geldende verplichtingen te voldoen.
Doorlooptijd	Geen knelpunten
Dienstverlening	Geen knelpunten

Voorstellen voor regeldrukreductie

De doelstelling van de beslisboom is om de regeldruk van wettelijke verplichtingen, af te wegen tegen de maatschappelijke risico's die deze verplichtingen beogen te beperken. Op basis hiervan is geïnventariseerd wat eventuele suggesties zijn om de regeldruk (in termen van werkbaarheid en regeldrukkosten) te verminderen. In de onderstaande tabel is dit samengevat, Onder de tabel wordt hierop een toelichting gegeven.

Stap	Suggesties voor reductievoorstellen	Effect regeldruk (matrix)
A. Beleidsdoel	Geen	
B. Beleids instrument	Geen	

C. Uitvoering	Verbeter de overdracht van reeds beschikbare informatie.	
D. Communi-catie	Verduidelijk wat van textielrecyclers wordt verwacht, bijvoorbeeld in een concrete risicogerichte handreiking met praktijkvoorbeelden.	

C. Uitvoering

Voor zover textiel afkomstig is uit bedrijfsafvalstromen, kan de overdracht van reeds beschikbare informatie over de samenstelling en herkomst van textielstromen aan de textielrecycler worden verbeterd. Mogelijk kan daarbij worden aangesloten bij informatieverplichtingen uit het Besluit melden bedrijfsafvalstoffen en gevaarlijke afvalstoffen. Dit kan recyclers helpen om bepaalde stromen gerichter te beoordelen en daarmee de kosten van aanvullende controles te beperken. Deze oplossingsrichting is vooral relevant voor bedrijfsstromen waarbij de ontdoener over bruikbare informatie beschikt, bijvoorbeeld wanneer fabrikanten productieresten afgeven. Dit is geen oplossing voor huishoudelijk textiel.

D. Communicatie

Het is voor textielrecyclers niet duidelijk wanneer ze voldoende hebben gedaan om deze verplichting na te leven. Dit kan ertoe leiden dat bedrijven uit voorzorg meer doen dan feitelijk nodig is of niet genoeg maatregelen treffen. Verduidelijk wat redelijkerwijs van textielrecyclers wordt verwacht. Een concrete, risicogerichte handreiking kan deze onzekerheid verminderen. Daarin kan bijvoorbeeld worden verduidelijkt welke informatie een recycler minimaal moet verzamelen, wanneer beschikbare keteninformatie volstaat, in welke gevallen aanvullende monstername of chemische analyse nodig is, welke factoren het risico bepalen, zoals herkomst, type textiel, toepassing, coating of brandwerende eigenschappen, en hoe een bedrijf kan aantonen dat het een redelijke inspanning heeft verricht.

Het zou daarbij met name helpen als zo concreet mogelijk wordt uitgewerkt voor welke typen textiel of herkomststromen een chemische analyse door een laboratorium noodzakelijk of aangewezen is, en in welke gevallen met een lichtere vorm van controle kan worden volstaan.

9. Aanvragen Omgevingsvergunning

Voor activiteiten met invloed op de fysieke leefomgeving dient bij de gemeente[38] een omgevingsvergunning te worden aangevraagd of een melding te worden gemaakt. De aanvraag moet digitaal worden gedaan via het Omgevingsloket. Deze vergunningsaanvraag kan bijvoorbeeld voor het uitvoeren van milieubelastende activiteiten, (ver)bouwactiviteiten of het brandveilig in gebruik nemen van gebouwen zijn. Voor dit onderzoek betreft het met name het MKB-Indicatorbedrijf ‘de textielrecyclaar’ die deze aanvragen moeten doen. Dit betreft meestal aanvragen voor het (ver)bouwen van de productiegebouwen en de milieubelastende activiteiten die daar plaatsvinden.

[38] Of bij de provincie bij de meest belastende activiteiten. Voor het MKB zal het echter voornamelijk de gemeente zijn die het bevoegd gezag is.

Regeldrukknelpunten

Tijdsbesteding	Het aanvragen van een omgevingsvergunning kan veel tijd van een bedrijf vragen. Een van de bedrijven uit het huidige onderzoek noemde een tijdbesteding van ruim 1.500 uur. Maar deze tijdsbesteding is zeer variabel. Zo moet worden uitgezocht aan welke eisen de aanvraag moet voldoen, moet veel informatie worden verzameld en kan afstemming met verschillende instanties en externe adviseurs nodig zijn. Ook is er veel afstemming nodig tussen het bedrijf en het bevoegd gezag. Naar mate een aanvraag gecompliceerder is, zijn er ook meer overheidsorganisaties bij betrokken. Dit zijn in ieder geval de gemeente als bevoegd gezag en de omgevingsdienst die de aanvraag behandeld, maar ook de veiligheidsregio (brandweer), het waterschap en de provincie kunnen bij verschillende onderdelen van de vergunning een belang hebben. Hoewel onder de omgevingswet de coördinatie via één loket, de gemeente, dient te lopen, hebben de ondernemers wel met alle betrokken instanties overleg om te zorgen dat de belangen niet botsen en op een werkbare wijze een plek krijgen in de vergunning. Dit kost de ondernemer veel tijd, terwijl de coördinerende taak van de gemeente dit deels zou moeten ondervangen.
Kosten	Bij vergunningstrajecten moeten vaak externe adviseurs worden ingeschakeld om de ondernemer te helpen bij het goed opstellen en indienen van de aanvraag. De kosten hiervan zijn zeer variabel maar kunnen oplopen tot €100.000 bij aanvragen waar ook externe onderzoeken nodig zijn zoals bodemonderzoek en onderzoek naar de geluidsruimte.
Complexiteit	Het vergunningstraject wordt als moeilijk ervaren. Doordat regelmatig nieuwe regelgeving van kracht wordt, ook tijdens de aanvraagperiode, is niet altijd direct duidelijk aan welke eisen moet worden voldaan. Daarnaast lijkt er sprake van interpretatieruimte bij de beoordeling en onvoldoende afstemming tussen de betrokken instanties. Dit laatste is mogelijk ook het gevolg van de complexe interactie tussen de vele verschillende verplichtingen die onder het omgevingsrecht integraal moeten worden afgewogen.
Doorlooptijd	De doorlooptijd van een vergunningstraject kan door aanvullende vragen en onderzoeken oplopen. In het onderzoek zijn voorbeelden genoemd van twee jaar, maar ervaring uit eerdere onderzoeken leert dat deze tijd nog verder kan oplopen. De lange doorlooptijd en onzekerheid over de uitkomst hadden gevolgen voor de bedrijfsontwikkeling. Potentiële investeerders en subsidieverstrekkers kunnen daardoor terughoudend worden.
Dienstverlening	De dienstverlening kan erg verschillen. Ondernemers ervaren deze echter als onvoldoende wanneer de betrokken instanties niet goed met elkaar afstemmen en niet duidelijk kunnen aangeven aan welke eisen moet worden voldaan. Hierbij geven ondernemers ook aan dat het gebruik van het Omgevingsloket hierbij niet helpt. Het invullen van de digitale aanvraag roept regelmatig vragen op, waardoor dit meestal samen met een ervaren externe adviseur moet worden gedaan.

Voorstellen voor regeldrukreductie

De doelstelling van de beslisboom is om de regeldruk van wettelijke verplichtingen, af te wegen tegen de maatschappelijke risico's die deze verplichtingen beogen te beperken. Op basis hiervan is geïnventariseerd wat eventuele suggesties zijn om de regeldruk (in termen van werkbaarheid en regeldrukkosten) te verminderen. In de onderstaande tabel is dit samengevat. Onder de tabel wordt hierop een toelichting gegeven.

Stap	Suggesties voor reductievoorstellen	Effect regeldruk (matrix)
A. Beleidsdoel	Geen	
B. Beleids instrument	Geen	
C. Uitvoering	Meer centrale expertie en betere coördinatie tussen de betrokken instanties zouden het aanvraagproces kunnen vereenvoudigen. Verbeter de coördinatie tussen (decentrale) overheden bij vergunningverlening. Verken waar specialistische expertise meer regionaal of landelijk kan worden gebundeld.	
D. Communicatie	Verbeter de uitleg over veranderingen in regelgeving tijdens het aanvraagproces.	

A. Beleidsdoel

Het beleidsdoel van de omgevingsvergunning is om de fysieke leefomgeving te beschermen tegen ongewenste gevolgen van activiteiten. Voor bepaalde activiteiten moet daarom een omgevingsvergunning worden aangevraagd. Met de vergunningsplicht kunnen de gevolgen van activiteiten vooraf worden beoordeeld en kunnen, indien nodig, voorwaarden aan de uitvoering worden gesteld. De vergunningsplicht draagt daarmee direct bij aan de bescherming van de fysieke leefomgeving. Het ligt daarom niet voor de hand deze verplichting af te schaffen.

B. Beleidsinstrument

Geen reductiesuggesties. De Omgevingswet gaat waar mogelijk uit van algemene regels en/of meldingsplichten. Een vergunningsplicht is het aangewezen instrument voor (complexe) activiteiten waarvoor een individuele beoordeling nodig is.

C. Uitvoering

Bij gecompliceerdere vergunningaanvragen zijn vaak meerdere overheidsorganisaties en deskundigen betrokken. Voor ondernemers kan dit leiden tot veel onduidelijkheid, met name in de situatie als zij het onderling niet eens zijn. De regeldruk kan worden verminderd door de coördinatie tussen betrokken overheidsorganisaties nadrukkelijker binnen de overheid te beleggen. Dit kan bijvoorbeeld door bij gecompliceerdere vergunningaanvragen één casemanager of vast aanspreekpunt aan te wijzen die de afstemming tussen de betrokken partijen coördineert, bewaakt welke informatie nog nodig is en eventuele tegenstrijdige eisen tijdig signaleert. Hiermee kan worden voorkomen dat ondernemers zelf de verschillende betrokken partijen bij elkaar moeten brengen en verantwoordelijk worden voor onderlinge afstemming.

Daarnaast kan worden verkend of een regionaal of landelijk expertisepunt kan worden ingericht waar bevoegd gezagen terecht kunnen met vragen over de interpretatie en toepassing van complexe regelgeving. Wanneer betrokken overheidsorganisaties regelgeving verschillend interpreteren, kan een dergelijk expertisepunt een inhoudelijk ondersteunende en bemiddelende rol vervullen. Dit kan bijdragen aan een meer eenduidige toepassing van regelgeving en voorkomen dat interpretatieverschillen tijdens een vergunningsprocedure bij de ondernemer terechtkomen.

D. Communicatie

Regelgeving binnen het omgevingsrecht, waaronder bouw- en milieuregelgeving, verandert regelmatig. Voor ondernemers maar ook voor het bevoegd gezag, is het daardoor niet altijd duidelijk welke regels op een aanvraag van toepassing zijn en welke gevolgen wijzigingen tijdens een lopend vergunningstraject hebben. De regeldruk kan worden verminderd wanneer het bevoegd gezag hierover tijdig en eenduidig communiceert. Daarbij moet duidelijk zijn welke nieuwe regels gelden voor nieuwe en lopende aanvragen en in hoeverre reeds aangeleverde informatie of uitgevoerde onderzoeken opnieuw moeten worden beoordeeld.

10. Registratie- en rapportageverplichtingen voor dienstverleners ten behoeve van de UPV-verantwoording van PRO's

Om in aanmerking te komen voor een vergoeding van producentenorganisaties (PRO's), moeten inzamelaars, sorteerders en recyclers voldoen aan verschillende administratieve voorwaarden. De informatievragen zijn erop gericht inzichtelijk te maken hoeveel kilogram textiel binnenkomt, waar het vandaan komt, wat ermee gebeurt en waar de verschillende deelstromen uiteindelijk terechtkomen. PRO's gebruiken deze informatie om namens de aangesloten producenten te voldoen aan de monitoring- en rapportageverplichtingen uit de uitgebreide producentenverantwoordelijkheid textiel (hierna: UPV Textiel).

Regeldrukknelpunten

Tijdsbesteding	De verslaglegging voor PRO's vraagt veel tijd, omdat dienstverleners grote hoeveelheden gegevens moeten verzamelen, controleren en invoeren. De benodigde inspanning verschilt daarbij sterk per PRO: sommige systemen zijn relatief eenvoudig, terwijl andere veel handmatige invoer en rapportage op detailniveau vereisen. Doordat PRO's verschillende systemen en rapportage-eisen hanteren, moet dezelfde informatie bovendien meerdere keren en op verschillende manieren worden aangeleverd. Het MKB-indicatorbedrijf de 'textielrecycler' besteed wekelijks bijna 50 uur aan deze verplichting voor een totaal van bijna 2.600 uur per jaar. Volgens respondenten kunnen de administratieve lasten bij sommige PRO's zelfs hoger uitvallen dan de vergoeding die uitvoerders ontvangen. Vooral voor kleinere organisaties kan deze tijdsinvestering daardoor zwaar wegen.
Kosten	Geen knelpunten
Complexiteit	Het gegeven dat de verschillende PRO's werken met verschillende systemen en rapportage-eisen geeft extra complexiteit voor de ondernemers.
Doorlooptijd	Geen knelpunten
Dienstverlening	Geen knelpunten.

Voorstellen voor regeldrukreductie

De doelstelling van de beslisboom is om de regeldruk van wettelijke verplichtingen, af te wegen tegen de maatschappelijke risico's die deze verplichtingen beogen te beperken. Op basis hiervan is geïnventariseerd wat eventuele suggesties zijn om de regeldruk (in termen van werkbaarheid en regeldrukkosten) te verminderen. In de onderstaande tabel is dit samengevat. Onder de tabel wordt hierop een toelichting gegeven.

Stap	Suggesties voor reductievoorstellen	Effect regeldruk (matrix)
A. Beleidsdoel	Geen	
B. Beleids instrument	Geen	
C. Uitvoering	Zorg voor één softwaresysteem met een uniforme verslagleggingsstandaard	
D. Communica-tie	Geen	

A. Beleidsdoel

De administratie- en monitoringsverplichtingen in de UPV Textiel hebben als doel om inzicht te krijgen in de realisatie van de doelstellingen voor hergebruik en recycling van textiel om, vanuit de overheid, naleving door producenten te controleren en te handhaven. De verzamelde gegevens zijn daarnaast van belang voor de monitoring en rapportage over de resultaten van de UPV, ook op Europees niveau. De verplichtingen dragen daarmee rechtstreeks bij aan het beleidsdoel en het ligt niet voor de hand om deze af te schaffen. De hoge lasten komen niet rechtstreeks voort uit de verplichtingen in de UPV Textiel zelf. Deze lasten ontstaan vooral door de verschillende wijzen waarop PRO's aan inzamelaars, sorteerders en recyclers vragen om te registreren en aan te leveren.

B. Beleidsinstrument

Het ligt niet voor de hand om de verplichting voor producenten op een andere wijze vorm te geven. Het reductiepotentieel ligt vooral in de wijze waarop de verplichting wordt uitgevoerd en georganiseerd, en minder in het beleidsinstrument zelf.

C. Uitvoering

De administratieve lasten zouden gereduceerd kunnen worden door te werken met één softwaresysteem en een uniforme verslagleggingsstandaard. Daarmee kunnen gegevens niet alleen aan PRO's worden aangeleverd, maar ook worden gebruikt voor rapportages aan gemeenten, certificeerders en de ILT. In de sector wordt al gewerkt aan initiatieven om textieldata centraal en volgens uniforme standaarden te ontsluiten, waaronder de TEXroad Data Hub. Een belangrijke randvoorwaarde hiervoor is harmonisatie van de verslaglegging, met eenduidige gegevensdefinities en uniforme rapportage-eisen.

D. Communicatie

Geen suggesties voor reductievoorstellen.

7 Knelpunten bij verduurzaming

Verduurzaming is een belangrijke ambitie van zowel de overheid als voor ondernemers. Ondernemers hebben te maken met verschillende wet- en regelgeving die hen stimuleren of verplichten om verduurzamingsmaatregelen te nemen. Vaak nemen zij echter ook zonder deze verplichtingen maatregelen om hun bedrijf te verduurzamen. Hierbij kunnen wettelijke verplichtingen echter ook knelpunten vormen. In dit onderzoek is bij de onderzochte sectoren ook nagegaan welke ambities er waren in de sectoren ten aanzien van verduurzaming en welke knelpunten de ondernemers hebben ervaren bij het invullen van deze ambities.

Het MKB-indicatorbedrijf 'de textielrecycler' is voor dit onderzoek specifiek geselecteerd, omdat de bedrijfsvisie is om te komen tot duurzame recycling van textiel. Echter zijn ook bij de andere bedrijven knelpunten naar voren gekomen. In de onderstaande paragrafen lichten we deze punten toe.

7.1 Onzekerheid en onduidelijkheid over (toekomstige) wet- en regelgeving

Een van de meest fundamentele knelpunten is de grote onzekerheid over toekomstige wet- en regelgeving. Bedrijven hebben regelmatig te maken met nieuwe en gewijzigde regelgeving. Deze zijn soms onderling inconsistent en de verdere uitwerking blijft vaak lange tijd onduidelijk. Hierdoor is het voor bedrijven niet helder wanneer verplichtingen precies ingaan, hoe zij aan de verplichtingen kunnen voldoen en op welke wijze handhaving zal plaatsvinden.

Verduurzaming gaat dikwijls gepaard met aanzienlijke investeringen op de lange termijn. In de maritieme sector vergt het investeringen in duurzamere schepen en in de textielrecycling investeringen in nieuwe technieken. Juist bij de inzet van nieuwe technieken en innovaties die verduurzaming stimuleren is het funest als niet duidelijk is of deze kunnen worden gebruikt en wanneer. Investeerders houden de hand op de knip en de benodigde vergunningen en certificaten kunnen niet of slechts moeizaam worden verkregen.

Tekstkader 4: Voorbeeld elektrificatie wagenpark

Een van de manieren om te verduurzamen is het gebruik van elektrische wagens. De Belastingdienst stimuleert dit door vanaf 1 januari 2027 extra belasting te heffen op zakelijke auto's die niet helemaal uitstootvrij zijn. Ondernemers lopen echter tegen problemen aan, waardoor hun wagenpark minder geëlektrificeerd is dan anders mogelijk zou zijn. Het plaatsen van laadpalen is niet altijd vanzelfsprekend in verband met de overbelasting van het elektriciteitsnet. Voor bedrijven die op locatie werken, is het bovendien van belang dat ook op andere plaatsen voldoende laadpalen beschikbaar zijn. Door netcongestie kan de beschikbaarheid van deze laadpalen onder druk komen staan.

Het heffen van extra belasting op zakelijke auto's die niet uitstootvrij zijn, leidt tot een extra kostenpost voor ondernemers die weliswaar bereid zijn om hun wagenpark uitstootvrij te maken, maar hiertoe niet de mogelijkheid hebben. Hierdoor draagt deze heffing naar verwachting niet bij aan een versnelling van de elektrificering van zakelijke wagenparken.

Bedrijven die hebben deelgenomen aan het onderzoek geven aan dat er diverse nieuwe Europese regelgeving aankomt, zoals de CSRD en de Packaging and Packaging Waste Regulation (PPWR). Hoewel de doelstellingen van deze regelgeving duidelijk zijn, blijft de praktische uitwerking vaak lang onzeker. In de praktijk betekent dit dat bedrijven al moeten anticiperen en

investeren, terwijl nog niet vaststaat hoe de regels precies zullen worden toegepast. Dit bemoeilijkt niet alleen het maken van strategische investeringskeuzes, maar maakt het ook lastiger om financiering en investeerders aan te trekken. Daarnaast kan deze onzekerheid ertoe leiden dat bedrijven terughoudend worden, investeringen uitstellen of pas laat in beweging komen bij nieuwe ontwikkelingen.

Een aantal voorbeelden van aankomende regelgeving die volgens de respondenten vooralsnog onduidelijk is, betreft:

- **Packaging and Packaging Waste Regulation (PPWR):** Deze verordening stelt uniforme eisen aan verpakkingen met betrekking tot (onder andere) de hoeveelheid, het materiaal en de informatievoorziening, met als doel verpakkingsafval tegen te gaan, de afhankelijkheid van fossiele brandstoffen te verminderen en afvalscheiding te bevorderen. Ondernemers geven aan dat voor hen nog onduidelijk is hoe de nieuwe eisen praktisch moeten worden toegepast. Het is bijvoorbeeld onduidelijk welke informatie op verschillende typen verpakkingen moet worden vermeld of geregistreerd. Daarnaast is onduidelijk in hoeverre voor bestaande verpakkingsvoorraden van vóór 12 augustus 2026, die nog niet aan de uiterlijke vereisten hoeven te voldoen, alsnog technische of conformiteitsdocumentatie beschikbaar moet zijn. Ook ervaren zij uitdagingen bij de uitvoering, omdat voor iedere verpakking moet kunnen worden aangetoond dat aan de eisen wordt voldaan. Dit vraagt om aanvullende registratie, het bijhouden van conformiteitsdocumentatie en mogelijk het aanpassen van verpakkingsprocessen, bijvoorbeeld doordat verpakkingen of informatie per klant afzonderlijk moeten worden beheerd. Vooral bij kleinere verpakkingsonderdelen en verpakkingen die voor meerdere klanten worden gebruikt, leidt dit volgens ondernemers tot extra complexiteit.
- **EVOA-wetgeving:** Verschillende respondenten geven aan dat de toepassing van de EVOA-regelgeving in de praktijk tot onzekerheid leidt, met name rondom de afvalstatus van textiel en het grensoverschrijdende afvalvervoer. Zoals ook in paragraaf 5.2 is vermeld, verschilt de beoordeling in de praktijk wanneer textiel als afval of als niet-afval (end-of-waste) wordt beschouwd tussen EU-landen. Hierdoor kunnen bedrijven met verschillende eisen en benodigde documenten worden geconfronteerd. Daarnaast leidt de voorgenomen aanscherping van de regels voor de export van afval naar niet-OESO-landen tot onzekerheid bij bedrijven over de toekomstige mogelijkheden om delen van het productieproces buiten de EU uit te besteden. De precieze uitwerking hiervan is nog niet volledig bekend, waaronder de lijst met landen die afval mogen ontvangen en de voorwaarden die daarbij zullen gelden. Vanuit bedrijven bestaat de wens om hierover tijdig duidelijkheid te krijgen, mede gezien de korte termijn tot invoering.
- **Forced labour regulation:** De aankomende *forced labour regulation* verbiedt bedrijven om producten die met dwangarbeid zijn vervaardigd op de EU-markt te brengen en om producten (gemaakt met dwangarbeid) daarvan uit te voeren. Hoewel de verordening bedrijven zelf geen nieuwe due diligence-verplichtingen oplegt, leidt de aankomende regelgeving bij bedrijven wel tot onzekerheid over de praktische gevolgen. Zo vragen bedrijven zich af in hoeverre zij voldoende inzicht hebben in hun keten, welke maatregelen zij redelijkerwijs moeten nemen en hoe zij kunnen aantonen dat zij aan de toekomstige eisen voldoen. Een respondent geeft aan dat het bedrijf hierop anticiperend al tijd heeft besteed aan de voorbereiding, maar dat uit de huidige regelgeving nog niet volledig duidelijk wordt in hoeverre de bestaande werkwijze aansluit bij de toekomstige eisen en hoe deze zich verhoudt tot andere duurzaamheidsregelgeving, zoals de CSDDD.
- **Europese emissie-eisen.** De onduidelijkheid over het toekomstige beleid maakt het lastig voor rederijen om vooruit te kijken naar de toekomstige situatie, en maakt diepte-investeringen in verduurzaming risicovol. Doordat bedrijven beperkt zicht hebben op de ontwikkeling van het beleid op terreinen als emissies (bijv. ETS, FuelEU Maritime en stikstofnormen) in combinatie met subsidiëring (bijvoorbeeld omtrent *biofuels*), weten bedrijven niet of

bepaalde investeringen rendabel zullen zijn of juist aanzienlijke negatieve consequenties zullen hebben voor hun concurrentiepositie en bedrijfsvoering.

Respondenten geven aan dat vooral in de fase vóór invoering en direct na invoering van nieuwe regelgeving aanzienlijke investeringen en tijd nodig zijn om naleving in bedrijfsprocessen in te bedden. Zodra deze fase is doorlopen en de regelgeving onderdeel is geworden van de standaard bedrijfsvoering, neemt de ervaren regeldruk doorgaans af en wordt de uitvoering routinematig.

7.2 Behoefte aan een gelijk speelveld

Er is nog onvoldoende sprake is van een gelijk internationaal speelveld op het gebied van verduurzaming. Binnen Nederland krijgen ondernemers te maken met strengere regelgeving dan concurrentie in andere EU-lidstaten, vooral in landen buiten de EU. Dit kan de concurrentiepositie van Nederlandse ondernemers negatief beïnvloeden. Verplichtingen kennen vaak een Europese of, zoals bij de maritieme sector, internationale basis. Hierdoor zouden de vereisten waaraan bedrijven in de basis moeten voldoen gelijk moeten zijn. In de praktijk verschilt de feitelijke uitwerking van deze verplichtingen echter per land. Zo kunnen aanvullende verplichtingen worden gesteld of juist bepaalde eisen minder zwaar worden gewogen.

Voor de maritieme sector betekent een gelijk speelveld dat regelgeving omtrent de eigenschappen van schepen, de brandstoffen die gebruikt moeten worden en de rapportageplichten omtrent emissies voor alle bedrijven die op een bepaalde schaal (zoals binnen een haven, binnen Nederland, binnen Europa of op internationale schaal) met elkaar concurreren, gelijk moeten worden toegepast. Op deze manier blijft de concurrentiepositie tussen bedrijven gelijk wanneer zij in lijn met bepaalde regelgeving investeren in verduurzaming.

Ook bij de textielrecycling kunnen ondernemers ervoor kiezen zich in een ander land te vestigen indien zij hier meer mogelijkheden krijgen om hun innovatieve technieken in te zetten tegen een lagere regeldruklast. Daarnaast speelt in deze sector ook een ongelijk speelveld tussen de producenten van circulaire textielproducten en *ultra fast-fashion een rol.* Bedrijven in de *ultra fast-fashion* kunnen op dit moment verschillende verplichtingen vermijden door te produceren in landen buiten de EU. Zo is er bij *ultra fast fashion* minder zichtbaarheid over de afstemming met partijen in de keten over de milieu- en sociale gevolgen die samenhangen met de productie van kleding. Daarnaast zijn buitenlandse producenten van *ultra fast-fashion* moeilijker aan te spreken op regelgeving zoals de Uitgebreide producentenverantwoordelijkheid dan de bedrijven in de circulaire textiel.
Volgens respondenten dragen deze zaken eraan bij dat producenten van ultra fast-fashion minder regeldruk ervaren naar aanleiding van deze regelgeving dan circulaire textielrecyclers. Hoewel ook deze partijen onder de UPV Textiel kunnen vallen, verwachten respondenten dat toezicht en handhaving lastiger is wanneer zij niet in Nederland of de Europese Unie zijn gevestigd.[39] Dit maakt het speelveld ongelijk en kan de verdere ontwikkeling van de circulaire textielsector belemmeren.

7.3 Trage aanpassing van normenkaders

Normenkaders dienen flexibel te zijn of ten minste gelijke tred te houden met verduurzamingsontwikkelingen. Een voorbeeld waarin aanpassing van normenkaders een probleem vormt is de trage certificering van innovaties. Rederijen leggen uit dat hun ervaring is dat innovaties zeer

[39] In de herziening van de Kaderrichtlijn Afvalstoffen is een controlerende rol voor online platforms opgenomen. Zij moeten dan nagaan of de producenten die op hun platform textiel verkopen, zich hebben gemeld bij de Nederlandse overheid. Deze herziening wordt nu geïmplementeerd in de nationale UPV en dat gaat per 1 januari 2028 gelden.

langzaam worden vastgelegd in certificeringen omtrent regelgeving als EU-ETS en Fuel-EU. Aangezien MKB-bedrijven deze certificaten gebruiken om processen in te richten voor de naleving van deze regelgeving, heeft een trage opname van duurzame innovaties in deze certificeringen als gevolg dat bedrijven minder snel verduurzamen.

Naast toekomstige regelgeving kan ook bestaande regelgeving belemmeringen vormen voor investeringen in duurzame toepassingen en technologieën op schepen. Dit is dikwijls het gevolg van strenge eisen of een onderontwikkeling van de regelgeving met betrekking tot deze toepassingen en technologieën.

Zo wordt het voorbeeld geboden van de plaatsing van 'Ventofoils' op bestaande schepen die een rederij reeds in gebruik heeft. Ventofoils zijn verticale windturbines die op schepen kunnen worden geplaatst om energie op te wekken. Behalve de kosten voor aanschaf en installatie van deze innovatieve oplossing op schepen, krijgen rederijen te maken met tal van extra inspecties, waarbij onder andere gekeken wordt naar eisen omtrent zicht, radars en camera's. Beperkte kennis en ervaring bij classificatiebureaus[40] met deze nieuwe techniek leveren aanzienlijke vertraging op bij de plaatsing van Ventofoils op de schepen.

7.4 Uitdagingen omtrent subsidies

Met de inzet van subsidies stimuleert de overheid specifieke activiteiten. Bijvoorbeeld op het gebied van verduurzaming en de circulaire economie. Het aanvragen van subsidies is niet verplicht, maar een keuze van een ondernemer om zijn bedrijf te helpen bij een bepaalde ontwikkeling. Voor het aanvragen en tussentijds en achteraf verantwoorden van de subsidie zijn ondernemers echter wel gebonden aan de verplichtingen die hiervoor in de subsidieregeling door de overheid is opgesteld. Daarom vallen de tijd en kosten die hiermee samenhangen binnen de definitie van regeldruk.
Het aanvragen van subsidies door circulaire bedrijven brengt verschillende knelpunten met zich mee.[41] Dit betreft bijvoorbeeld de aanvraag van de subsidie op basis van de Wet Bevordering Speur- en Ontwikkelingswerk (WBSO), Circulair implementeren en opschalen (CIO)[42] en TSE Circulaire Economie. In de praktijk vragen ondernemers een groot aantal verschillende subsidies aan[43] en verschilt het per jaar welke dit zijn. Het was dan ook niet mogelijk om binnen dit onderzoek een goed beeld te krijgen op het niveau van individuele subsidieregelingen. De opmerkingen van respondenten hadden betrekking op subsidieaanvragen in algemene zin en niet op het niveau van individuele regelingen.

- De knelpunten weerhouden ondernemers ervan in sommige gevallen subsidies aan te vragen. Subsidies kunnen zeer hoge regeldrukkosten met zich meebrengen. Respondenten geven daarbij aan dat het aanvragen van subsidies en het afleggen van adequate verantwoording in sommige gevallen niet werkbaar en haalbaar is. Ten tijde van de aanvraag moet een bedrijf zich aan de uitvoering van een onderzoek of project committeren, waarover zowel

[40] Dit zijn private organisaties die de technische controles uitvoeren bij de bouw en verdere levensloop van schepen. Classificatiebureaus zijn door de overheid geautoriseerd om controles uit te voeren op de naleving van wettelijke (internationale) verplichtingen rondom stabiliteit, veiligheid en milieu. Ook zijn classificatiebureaus ook regelmatig aangewezen om wettelijk verplichte keuringen uit te voeren. Classificatiebureaus dienen hiervoor te zijn erkent. Zie ook: https://www.ilent.nl/onderwerpen/scheepvaart-algemeen/erkende-zeevaartorganisaties/klassenbureaus-zeeschepen

[41] Hierbij moet worden opgemerkt dat subsidieregelingen onderling verschillen en dat ook de bijbehorende verplichtingen en ervaren regeldruk per regeling kunnen variëren. In dit onderzoek zijn geen specifieke subsidieregelingen besproken. De opmerkingen van respondenten hebben betrekking op subsidieaanvragen in algemene zin.

[42] Deze regeling stond alleen open in 2025.

[43] In enkele gevallen kunnen dit ook subsidieaanvragen zijn die niet via het RVO lopen. De belangrijkste voorbeelden hiervan zijn de subsidies uit het Europees Fonds voor Regionale Ontwikkeling (EFRO) en de subsidies die vallen onder het EU-Just Transition Fund (JTF). Deze subsidies worden aangevraagd bij de samenwerkingsverbanden van de provincies.

tijdens als na afloop verantwoording moet worden afgelegd. Een respondent geeft aan dat deze verantwoording in de praktijk lastig kan zijn wanneer gedurende de looptijd medewerkers vertrekken die bij het gesubsidieerde project betrokken waren. Zeker bij startups is het aantal medewerkers beperkt en daarmee is ook de werklast hoog per persoon. Vaak hebben ondernemers dan ook ondersteuning nodig van externe adviseurs waardoor de kosten van de verplichtingen verder oplopen.

- Een respondent legt uit dat het bij de ontwikkeling van industriestandaarden als de ISO of de NEN, waar ook naar wordt gekeken bij het ontwikkelen van nieuwe wetgeving, zeer belangrijk is dat bedrijven in de sector hierbij betrokken zijn. De input van de bredere industrie is waardevol om deze standaarden te kunnen toetsen aan de praktijk. Het bijwonen van overleggen over deze standaarden kost bedrijven echter zeer veel tijd. Deze kosten komen bovenop bestaande kosten die bedrijven betalen aan de normcommissie. Om de participatie van partijen uit het veld bij de totstandkoming van industriële standaarden te stimuleren, zou een subsidie aangeboden kunnen worden. Verbeterde participatie van bedrijven uit de sector geeft ook een betere basis voor regelgevers die zich op deze normen baseren voor het stellen van eisen in regelgeving. Op dit moment ontbreekt dit, waardoor de hoge tijdsinvesteringen voor bedrijven een barrière vormen om bij te dragen aan deze processen. De ontwikkeling van de normen wordt daardoor gedaan door een relatief beperkt aantal bedrijven. Zeker voor nieuwe activiteiten in het kader van verduurzaming geeft dit minder breed toepasbare normen.

7.5 Uitdagingen omtrent aanbestedingen

Respondenten geven aan dat aanbestedingen van de overheid zeer complexe processen vormen, die tevens in hun huidige vorm nog onvoldoende aansluiting vinden op de bedrijfsprocessen van MKB-bedrijven in de circulaire textiel. Het gaat hierbij om aanbestedingen zowel bij lokale als landelijke overheidsorganisaties. Waarbij de eisen tussen de overheidsorganisaties kunnen verschillen en de complexiteit voor de ondernemers verder toeneemt. Hierbij kaarten ondernemers een aantal problemen aan:

- **Hoge regeldrukkosten:** Sommige ondernemers geven aan niet mee te doen aan aanbestedingsprocedures vanwege de hoge regeldrukkosten voor de aanvraag. Dit zit hem in onder andere in de complexe eisen en de gevraagde bewijsstukken om aan te tonen dat een product of proces aan specifieke eisen voldoen. Daar komt bij dat de benodigde tijdsinvestering vooraf moet worden gedaan zonder zekerheid op gunning. Voor sommige bedrijven vormt deze combinatie een reden om niet aan aanbestedingen deel te nemen.
- **Overmatig rigide en specifieke eisen:** Bij aanbestedingen is vaak sprake van zeer rigide eisen die soms geen ruimte laten voor andere innovatieve duurzame oplossingen, zoals een vast minimumpercentage recyclaat. Hierdoor kunnen duurzame alternatieven niet meedingen.
- **Onvoldoende waardering duurzaamheid:** Ondernemers doen op moment niet mee met aanbestedingen, aangezien binnen de huidige procedures nog te veel waarde wordt gehecht aan de prijs in plaats van duurzaamheid. De opbouw en waardering verschilt per aanbesteding. Voor de ondernemers lijkt de aandacht voor het onderwerp per organisatie te verschillen en lijkt het zelfs soms of het per medewerker verschilt of het onderwerp belangrijk genoeg gevonden wordtom mee te nemen. Ook als binnen de procedure wel punten worden gegeven voor duurzaamheid, bijvoorbeeld aan de locatie van de productie, is het gat tussen de productiekosten in Azië en in Europa op dit moment nog te groot om structureel kans te maken bij aanbestedingen. Duurzame alternatieven zijn hiermee niet competitief in de aanbesteding en vallen dus af.

7.6 Gebrek aan uniformiteit in UPV-vergoedingssystemen voor dienstverleners

Bedrijven die als dienstverlener zijn aangesloten bij een producentenorganisatie (PRO) ervaren dat de vergoedingssystemen binnen de UPV Textiel sterk verschillen in opzet, voorwaarden en berekeningswijze. In sommige systemen wordt de vergoeding gebaseerd op het aantal kilogram inputmateriaal, terwijl andere systemen ook rekening houden met productieverliezen, reststromen en aanvullende verwerkingskosten. Hierdoor is niet altijd duidelijk welke kosten worden vergoed en ontbreekt een goed vergelijkbaar speelveld.

Ook de werkwijze van PRO's wordt als weinig transparant ervaren. Dienstverleners moeten uitgebreide informatie aanleveren over hun bedrijfsvoering, kosten en kostprijsstructuur, terwijl vooraf niet altijd duidelijk is of zij een vergoeding ontvangen, hoe hoog deze zal zijn en waar de bedrijfsgevoelige informatie precies voor wordt gebruikt. Een aanvullend knelpunt is dat vergoedingen vaak pas laat worden bekendgemaakt. Bedrijven moeten hun contracten, capaciteit en investeringen ruim van tevoren plannen, terwijl zij pas later duidelijkheid krijgen over de vergoeding per kilogram. Dit beperkt de onderhandelingsruimte en maakt het moeilijk om te beoordelen of deelname aan een systeem kostendekkend is.

Volgens respondenten lijkt de huidige systematiek daarnaast vooral verwerking van grote volumes tegen lage kosten te stimuleren, terwijl hoogwaardige recycling, innovatie en opschaling minder structureel worden ondersteund. Vooral aan het begin van de keten, bij inzameling, opschoning en sortering, worden hoge kosten gemaakt terwijl afgedankt textiel vaak nog weinig of geen positieve waarde heeft. Er is daarom behoefte aan uniforme KPI's en vergoedingsgrondslagen, tijdige bekendmaking van voorwaarden en tarieven en betere bescherming van bedrijfsgevoelige informatie. Daarnaast kunnen scherpere resultaatverplichtingen, bijvoorbeeld voor het aandeel textiel dat daadwerkelijk wordt hergebruikt of hoogwaardig gerecycled, ervoor zorgen dat de UPV sterker stuurt op circulaire prestaties in plaats van alleen op inspanningen. Duidelijke en meetbare doelstellingen maken bovendien transparanter welke resultaten worden behaald en bieden meer houvast voor toezicht en handhaving. Dit kan bijdragen aan een systeem dat de circulaire transitie daadwerkelijk ondersteunt.

8 Conclusies en aanbevelingen

8.1 Conclusies

1. De onderzochte MKB-indicatorbedrijven moeten voldoen aan 108 tot 118 wettelijke verplichtingen

Ruim de helft van de verplichtingen (63) betreffen de Werkgeversverplichtingen. Oftewel de verplichtingen die samenhangen met het beschermen van het personeel van de MKB-bedrijven. Daarnaast zijn er 22 ondernemersverplichtingen die samenhangen met belastingen en de bedrijfsvoering. De overige verplichtingen zijn sectorspecifieke verplichtingen, de verplichtingen die afhangen van de bedrijfsactiviteiten. De Textielrecycler heeft met 33 verplichtingen de meeste sectorspecifieke verplichtingen.

Op enkele eenmalige verplichtingen na, gaat het hierbij om verplichtingen die van toepassing zijn op de dagelijkse bedrijfsvoering. Verplichtingen die samenhangen met activiteiten zoals een specifiek evenement of wettelijke verplichtingen die in opdracht van een klant worden doorlopen, zijn niet meegenomen in het onderzoek.

De mkb-bedrijven hebben moeite met het krijgen van inzicht in het totaal van de geldende verplichtingen. Dit wordt versterkt door veranderende wet- en regelgeving. Hierdoor zijn niet altijd alle verplichtingen goed in beeld en kost het de ondernemers veel tijd om op de hoogte te blijven. Vooral omdat wijzigingen in de regelgeving de toekomst van de organisatie kunnen beïnvloeden. Vooral voor de nieuwe, innovatieve sectoren zoals de textielrecycler, geeft dit hoge kosten maar ook onzekerheid over de toekomst.

2. De regeldrukkosten van de onderzochte sectoren variëren van ruim € 45.000 tot bijna € 1,3 miljoen per jaar, deze bandbreedte wordt bepaald door het type activiteiten

De verplichtingen die de meeste regeldrukkosten veroorzaken voor alle onderzochte MKB-indicatorbedrijven hangen samen met sectorspecifieke verplichtingen. Vooral voor de rederij zijn er veel verschillende verplichtingen die direct gerelateerd zijn aan de schepen die zij gebruiken voor de bedrijfsactiviteiten. Ook voor de Textielrecycler zijn het de sectorspecifieke verplichtingen die samenhangen met de hoogste regeldrukkosten.

Voor de sector schoonmaak zijn de regeldrukkosten voornamelijk gerelateerd aan de werkgeversverplichtingen. De regeldrukkosten uit de sectorspecifieke verplichtingen zijn hierbij juist beperkt. In een arbeidsintensieve sector is dit ook in lijn met de belangrijkste bedrijfsactiviteiten.

In de berekening is uitgegaan van de jaarlijkse regeldrukkosten. Dit betekent dat door specifieke gebeurtenissen, zoals een langdurig zieke medewerker, of nieuwe wetgeving de regeldrukkosten fluctueren. Wanneer een mkb-ondernemer met een bedrijfsuitbreiding start en daarvoor een omgevingsvergunning moet aanvragen, loopt de regeldruk in dat jaar op. Deze regeldrukkosten zijn onderdeel van dit onderzoek.

3. Ongeveer 80% tot 90% van de verplichtingen wordt beoordeeld als redelijk tot goed werkbaar, 20% tot 10% van de verplichtingen wordt beoordeeld als niet of slecht werkbaar

De werkbaarheid van een verplichting die in principe iedere sector op een vergelijkbare wijze moet uitvoeren, kan verschillend zijn. Vaak hangt dit samen met de mate waarin mkb-ondernemers de verplichting zien als onderdeel van de bedrijfsvoering en hoe deze hierop aansluit.

Ondernemers uit verschillende sectoren beoordelen de werkbaarheid van verplichtingen verschillend. Kleine mkb-ondernemingen beoordelen de werkbaarheid over het algemeen slechter dan grote mkb-ondernemingen. Het verschil in beoordeling van werkbaarheid wordt verklaard door het feit dat bij kleinere mkb-ondernemingen vaak één of enkele personen verantwoordelijk zijn voor een breed scala aan verplichtingen, terwijl taken bij grotere mkb-ondernemingen verdeeld zijn over meerdere personen met meer expertise.

De beoordeling van de werkbaarheid van specifieke verplichtingen verschilt per sector en hangt voornamelijk samen met de mate waarin de verplichting aansluit bij de bedrijfsvoering. De arbeidsintensieve sector schoonmaak beoordeelt de verplichtingen rond ontslagprocedures en loondoorbetaling bij ziekte minder goed dan de andere sectoren, terwijl de textielrecycler en de rederij juist veel sectorspecifieke verplichtingen slechter beoordelen.

4. Bij de prioritering van te verbeteren verplichtingen zijn door de MKB-bedrijven met name de verplichtingen met een slechte werkbaarheid geselecteerd

Werkbaarheid verwijst naar de mate waarin mkb-ondernemers de verplichtingen als haalbaar, proportioneel, begrijpelijk en passend bij hun bedrijfsvoering ervaren. Als de verplichtingen onpraktisch, complex of niet goed afgestemd zijn op de bedrijfsvoering, zal de werkbaarheid laag zijn. Dit kan leiden tot frustratie, inefficiëntie en hogere regeldruk- en financiële kosten voor de MKB-ondernemers.

Een deel van deze verplichtingen zijn ook in de eerdere onderzoeken van de MKB-indicatorbedrijven naar voren gekomen. Werkgeversverplichtingen als loondoorbetaling bij ziekte, de transitievergoeding en de RI&E geven in verschillende sectoren knelpunten, omdat personeel in veel verschillende sectoren een belangrijke factor is. Het knelpunt komt voort uit de hoge financiële kosten en de door de ondernemers ervaren disproportionaliteit. Maar ook de uitvragen van het CBS blijven in veel sectoren laag scoren op werkbaarheid, omdat ondernemers het doel van de verplichting niet begrijpen en/of de uitvragen niet vinden aansluiten bij de bedrijfsvoering.

De verplichtingen die in dit onderzoek nieuw naar voren zijn gekomen, betreffen met name de sectorspecifieke verplichtingen waar de onderzochte sectoren mee te maken hebben, zoals de verplichtingen rond de emissie van schepen en het controleren van textielstromen op aanwezigheid van verboden/beperkte stoffen.

5. Bedrijven ervaren met name onduidelijkheid en ongelijkheid in regelgeving als belemmering bij de ambities om te verduurzamen

Ondernemers hebben verschillende ambities met betrekking tot verduurzaming. Dit hangt samen met het type ondernemer, de bedrijfsactiviteiten en de mate waarin verduurzaming daarvan mogelijk is. De textielrecycler heeft hierin van de onderzochte sectoren de meeste ambitie, omdat het bedrijfsmodel is gebaseerd op duurzaamheid. Maar ook bij de rederij en het schoonmaakbedrijf wordt gekeken naar mogelijkheden om de activiteiten te verduurzamen.

Knelpunten bij deze ambities komen onder andere voort uit de onzekerheid over de eisen waarmee de ondernemers te maken krijgen. De regelgeving waar de ondernemers aan moeten voldoen is niet stabiel. Zeker op het gebied van verduurzaming geldt dat ondernemers innovatieve technieken willen inzetten waarvoor regelgeving nog in ontwikkeling is of nog voor moet worden ontwikkeld. Het duurt echter lang voordat het voor een bedrijf duidelijk is wat de precieze eisen gaan zijn van de toekomstige regelgeving. Dit maakt investeringen in verduurzaming lastig.

Daarnaast zien ondernemers ongelijkheid in de verplichtingen die zij als bedrijf hebben ten opzichte van andere bedrijven. Deze ongelijkheid komt voort uit de verschillen in eisen die landen opleggen aan bedrijven. Vooral buiten de EU zijn de verschillen groot. Dit vermindert de concurrentiepositie van de bedrijven, maar vooral ook de mate waarin innovatieve processen kunnen

worden ingezet. Door de verplichtingen kunnen in Nederland bepaalde innovaties niet of niet zonder hoge kosten worden gebruikt, terwijl dit in ander landen makkelijker is.

8.2 Aanbevelingen

Met de MKB-indicatorbedrijven aanpak is de regeldruk voor mkb-ondernemers inzichtelijk te maken op het niveau van een fictief voorbeeldbedrijf in een sector. Door deze aanpak wordt duidelijk welke verplichtingen op een sector van toepassing zijn en wat hiervan de regeldruk is in termen van werkbaarheid en regeldrukkosten. Het onderzoek laat zien dat deze beide factoren bepalend zijn om te komen tot een gerichte aanpak van de regeldruk. De beoordeling kan immers verschillend zijn per sector. Om te komen tot een gerichte en vooral merkbare aanpak van de regeldruk voor mkb-ondernemers, doen we op basis van input van de onderzochte MKB-indicatorbedrijven de volgende aanbevelingen:

1. Verplichtingen die als knelpunt blijven terugkomen in alle onderzoeken hebben veel impact op MKB-ondernemers en verdienen daarom specifieke aandacht

Een aantal verplichtingen komen in de verschillende onderzoeken naar voren als knelpunt. Ondernemers uit verschillende sectoren ervaren hierbij, soms om verschillende redenen, regeldruk(kosten). Dat deze verplichtingen in meerdere onderzoeken naar voren blijven komen, geeft aan dat de bijbehorende problematiek door veel verschillende ondernemers wordt ervaren. Het oplossen hiervan zal dan ook voor veel ondernemers tot een vermindering van de (ervaren) regeldruk leiden.

Deze verplichtingen zijn vaak gerelateerd aan situaties waarbij de normale werkgever-werknemer relatie is verstoord. Bijvoorbeeld door langdurige ziekte, re-integratie of ontslagprocedures. De knelpunten ontstaan in het spanningsveld tussen bescherming van werknemers en de economische impact op werkgevers. De oplossingen voor deze situaties zijn dan ook niet eenvoudig zijn. Vaak zijn er al meerdere oplossingen overwogen die uiteindelijk niet zijn gerealiseerd. Hieraan kunnen politieke keuzes ten grondslag liggen, maar ook factoren als haalbaarheid en kosten spelen een rol.

Vanwege de impact op de MKB-bedrijven, blijven de ondernemers hier echter aandacht voor vragen. De suggesties die zij daarbij hebben gedaan, hebben we in dit rapport opgenomen. Hoewel deze suggesties reeds overwogen, bevelen wij aan deze opnieuw te bezien in de context van de huidige (politieke) situatie. Ook als de suggesties uiteindelijk niet kunnen worden doorgevoerd, is het van belang om dit niet als eindpunt te zien, maar de dialoog naar oplossingen te blijven voeren. Daarbij is het ook van belang om oplossingen te zoeken waarin verschillende verplichtingen worden gecombineerd. In veel situaties stapelen verschillende verplichtingen zich op, wat voor een hogere (ervaren) regeldruk zorgt. De te bereiken beleidsdoelen worden door de meeste MKB-ondernemers onderschreven. De overeenstemming tussen mkb-ondernemers en de overheid over de te bereiken beleidsdoelen geeft ruimte om niet enkel losse verplichtingen te verbeteren, maar de problematiek systematisch aan te pakken.

2. Focus niet alleen op individuele verplichtingen, maar streef ernaar de doelmatigheid en doeltreffendheid van alle wettelijke verplichtingen te optimaliseren

Een groot deel van de regeldrukkosten wordt veroorzaakt door een stapeling van wettelijke verplichtingen die in de uitvoering bij ondernemers met elkaar samenhangen. Dit geldt bijvoorbeeld voor de verplichtingen rondom ontslag, loondoorbetaling bij ziekte en re-integratie waar vooral, maar niet uitsluitend, in de sector schoonmaak veel regeldruk ontstaat. Voor de rederij geldt dit bijvoorbeeld voor de verplichtingen rondom emissies. Vooral de grote hoeveelheid verplichtingen gericht op het administreren en verminderen van emissies veroorzaken regeldruk. Het

doorvoeren van reductievoorstellen voor deze verplichtingen zal een zeer merkbaar effect hebben op de regeldruk.

De uitwerking van de suggesties voor reductievoorstellen van deze clusters laat zien dat verplichtingen onderling samenhangen en regeldrukkosten stapelen. Het is daarom voor het afwegen van de suggesties voor reductievoorstellen relevant om naar het cluster als geheel te kijken. Deze aanpak vraagt een zorgvuldige afweging tussen verschillende beleidsmatige en maatschappelijke belangen. Zo spelen belangen van werkgevers en werknemers een belangrijke rol en kunnen verschillende internationale partijen en wetgeving betrokken zijn. Deze afwegingen, vooral wanneer rekening moet worden gehouden met internationale wetgeving, kosten veel tijd en bieden geen garantie tot regeldrukreductie.

Het is om deze reden belangrijk de regeldrukaanpak ook te richten op het verbeteren van de doelmatigheid en doeltreffendheid van alle andere verplichtingen. Uitgangspunt hierbij zou kunnen zijn dat iedere optimalisatie bijdraagt aan lagere regeldrukkosten en een betere werkbaarheid. Hierbij is het ook belangrijk de verschillende stappen van de beslisboom regeldrukreductie te doorlopen. Regeldrukreductie kan liggen in het beter afstemmen van de doelgroepen en de keuze van de beleidsinstrumenten, maar ook in de uitvoering. Bijvoorbeeld bij de verplichtingen rondom emissies kan het al veel helpen als de verschillende registraties en rapportages beter op elkaar en de bedrijfspraktijk kunnen worden afgestemd, zodat voor de verschillende verplichtingen een eenduidige werkwijze gehanteerd kan worden.

3. MKB-ondernemers hebben in sommige sectoren veel regeldruk vanuit internationale verplichtingen. Maak een duidelijk onderscheid in de lange en korte termijn oplossingen

Voor de rederij en de textielrecycler liggen de voornaamste knelpunten in de (ervaren) regeldruk bij verplichtingen die hun oorsprong kennen in internationale regelgeving. Dit zijn vaak Europese richtlijnen en verordeningen maar ook internationale verdragen waar bedrijven zich aan dienen te houden. Het aanpassen van internationale regelgeving is een langdurig proces waarbij je ook afhankelijk bent van de andere landen die hierover meebeslissen.

Dit wil echter niet zeggen dat er geen mogelijkheden zijn om de regeldruk te verminderen. Internationale verplichtingen vergen vaak een nationale implementatie en uitwerking waar op nationaal niveau ook keuzen gemaakt kunnen worden. Andere landen kunnen hierin andere keuzen maken, wat op het moment dat een onderneming met beide landen te maken heeft tot stapeling van verplichtingen kan leiden.

Om te zorgen voor een goed beeld van gedane suggesties en de haalbaarheid hiervan is het belangrijk om te zorgen dat duidelijk wordt op welk wetgevingsniveau de oplossing ligt. Het kan de nationale uitvoering, waarin we zelf aan de slag kunnen, de internationale regelgeving, waarin een traject bij de EU of internationale organisatie moet worden doorlopen, zijn. Een middenweg zou kunnen zijn dat afspraken worden gemaakt met andere landen over de uitwerking om de verschillen tussen landen te beperken, zodat de uitvoering makkelijker wordt voor de ondernemers.

We bevelen dan ook aan om de suggesties voor internationale verplichtingen in deze drie categorieën te rubriceren:

- Korte termijn voor suggesties die we nationaal kunnen regelen.
- Middellange termijn voor afspraken die we met individuele andere landen kunnen maken.
- Lange termijn voor suggesties die alleen in internationale regelgeving kunnen worden opgelost.

4. Verbeter de communicatie richting (mkb-)ondernemers over de verplichtingen in bestaande en voorgenomen regelgeving

Regeldruk ontstaat als niet duidelijk is wat een wettelijke verplichting inhoudt of hoe een ondernemer, vanuit de eigen bedrijfspraktijk, daar invulling aan moet geven. De regeldruk komt dan tot uiting in een slechte boordeling van de werkbaarheid. Het geeft echter ook hogere regeldrukkosten, bijvoorbeeld omdat externe deskundigen worden ingehuurd of een ondernemer meer tijd besteed om de verplichting te interpreteren. Ook vergroot dit het risico op het onbedoeld niet goed naleven van verplichtingen. Dit vermindert niet alleen de effectiviteit van de regelgeving, maar geeft ook risico op aanvullende kosten wanneer toezicht constateert dat verplichtingen onvoldoende zijn nageleefd.

De overheid kan de regeldruk beperken door duidelijk te communiceren hoe ondernemers, zo eenvoudig mogelijk, kunnen voldoen aan een wettelijke verplichting. Het helpt hierbij om zo concreet mogelijke instrumenten en handvatten aan te reiken die aansluiten op de bedrijfsvoering van de mkb-ondernemers en deze zo veel als mogelijk sectorspecifiek te maken.

Overigens blijkt uit het onderzoek dat voor bepaalde verplichtingen, bijvoorbeeld bij de RI&E of bij het inhuren van zzp'ers, heldere informatie of stappenplannen voorhanden zijn. In deze gevallen is het belangrijk na te gaan waarom ondernemers deze informatie niet gebruiken. Een van de oorzaken is dat websites met overheidsinformatie moeilijker vindbaar zijn wanneer veel marktpartijen dienstverlening voor de betreffende wettelijke verplichtingen aanbieden (bijvoorbeeld met betrekking tot arbo en arbodiensten). Bij een zoekopdracht komen commerciële partijen bovenaan te staan en zijn officiële overheidswebsites minder goed vindbaar. Daarnaast kan het zijn dat inzicht in de jurisprudentie belangrijk is om te bepalen hoe een verplichting moet worden geïnterpreteerd en uitgevoerd. Het is voor MKB-ondernemers niet haalbaar om alle relevante jurisprudentie bij te houden en op de juiste wijze te interpreteren. Het is dan ook belangrijk dat deze informatie op een begrijpelijke wijze beschikbaar wordt gemaakt voor ondernemers.

5. Zorg voor meer transparantie in het wetgevingsproces om knelpunten op het gebied van verduurzaming te verminderen

Voor MKB-ondernemers die werken in 'groene en circulaire' sectoren is met name de onzekerheid en onvoorspelbaarheid van de regelgeving een belangrijke factor in de keuzen die zij maken voor verduurzaming. Deze bedrijven zijn vaak nog niet groot genoeg om zelf alle details van de wetgevingsprocedures bij te houden. Ze werken vaak wel in situaties waar de (technologische) ontwikkelingen snel kunnen gaan, wat maakt dat ze steeds met nieuwe wet- en regelgeving te maken krijgen.

We bevelen om deze redenen aan om bij bedrijven zo veel mogelijk inzichtelijk te maken aan welke regelgeving wordt gewerkt en wat de belangrijkste gevolgen hiervan kunnen zijn. Dergelijke websites bestaan al voor de bestaande verplichtingen, zoals het ondernemersplein (https://ondernemersplein.overheid.nl/), maar voor toekomstige regelgeving zou meer inzicht kunnen worden gegeven.

Bijlage I Regeldruk MKB-indicator-bedrijven

In deze bijlage zijn de regeldrukkosten van de verplichtingen per MKB-indicatorbedrijf samengevat. In de tabellen zijn per verplichting de berekende regeldrukkosten weergegeven in euro per jaar. Voor een nadere toelichting wordt verwezen naar het betreffende deelrapport.

De nummers in de tabel corresponderen met de nummers in de regeldrukmatrix die per MKB-indicatorbedrijf is opgesteld. In deze matrix is de werkbaarheid van een verplichting uitgezet tegen de regeldrukkosten.

De MKB-indicatorbedrijven verschillen van elkaar in omvang, omzet, kosten en regel-drukkosten. Bij gebruik van dezelfde bandbreedte in euro per categorie ("laag", "middel" en hoog), ontstaat er daarom een vertekend beeld van de regeldruk voor de verschillende MKB-indicatorbedrijven. Er is daarom gekozen om voor ieder MKB-indicatorbedrijf een eigen schaalindeling te maken die is gebaseerd op dezelfde uitgangspunten. Hierdoor is het (door de resultaten te projecteren) ook mogelijk om de hoogte van de regeldruk tussen MKB-indicatorbedrijven te vergelijken.

De uitgangspunten voor de indeling van de regeldrukkosten zijn opgenomen in de onderstaande tabel.

Tabel 14. Uitgangspunten schaalindeling as regeldrukkosten

Categorie	Ondergrens	Bovengrens
Bedrijfseigen kosten	In deze "kolom" komen alle verplichtingen terug waarvan de kosten volledig worden beschouwd als bedrijfseigen kosten. De regeldrukkosten zijn in dat geval € 0.	
Laag	€ 0	5% van de regeldrukkosten van verplichting met hoogste regeldruk
Middel	5% van de regeldrukkosten van verplichting met hoogste regeldruk	20% van de regeldrukkosten van verplichting met hoogste regeldruk
Hoog	20% van de regeldrukkosten van verplichting met hoogste regeldruk	120% van regeldrukkosten van verplichting met hoogste regeldruk

In de overzichten zijn de verplichtingen die niet zijn voorgekomen of niet van toepassing zijn, niet opgenomen.

I.I Het schoonmaakbedrijf

Het Schoonmaakbedrijf	Regeldruk			
	Totaal	Structureel	Eenmalig	Incidenteel
A. Werkgever	**€ 34.883**	**€ 12.120**	**€ 22.763**	**€ -**
A-1 Gezondheid en veiligheid op het werk	**€ 15.100**	**€ 11.730**	**€ 3.370**	**€ -**
1 Het uitvoeren van een Risicoinventarisatie en -Evaluatie	€ 2.919	€ -	€ 2.919	€ -
2 Het meewerken aan inspecties van de Nederlandse Arbeidsinspectie	€ 50	€ -	€ 50	€ -
3 Het aanwijzen van een preventiemedewerker	€ 258	€ 258	€ -	€ -
4 Het voorlichten over en toezien op de te verrichten werkzaamheden	€ -	€ -	€ -	€ -
6 Het voeren van overleg over het arbobeleid	€ -	€ -	€ -	€ -
7 Het aansluiten bij een arbodienst en/of het inhuren van een bedrijfsarts	€ 5.381	€ 5.381	€ -	€ -
8 Het organiseren van bedrijfshulpverlening (BHV)	€ 852	€ 852	€ -	€ -
9 Het opstellen van een ziekteverzuimbeleid	€ -	€ -	€ -	€ -
10 Het zorgen voor Arbo-voorzieningen, zoals beschermingsmiddelen.	€ 485	€ 485	€ -	€ -
11 Het zorgen voor een ergonomische inrichting van de werkplekken.	€ -	€ -	€ -	€ -
12 Het uitvoeren van een arbeidsgezondheidskundig onderzoek.	€ -	€ -	€ -	€ -
13 Het laten keuren van arbeidsmiddelen.	€ 4.754	€ 4.754	€ -	€ -
15 Het hebben van een veiligheidsinformatieblad voor gevaarlijke stoffen	€ 374	€ -	€ 374	€ -
16 Het melden van arbeidsongevallen met personeel	€ 27	€ -	€ 27	€ -
17 Het bijhouden van een ongevallenregistratie	€ -	€ -	€ -	€ -
18 Maatregelen nemen om gehoorschade te voorkomen	€ -	€ -	€ -	€ -
127 De werkgever is verantwoordelijk voor het nemen van de juiste beheersmaatregelen voor een veilige en g	€ -	€ -	€ -	€ -
A-2 Werktijden en sociale zekerheid	**€ 75**	**€ 24**	**€ 51**	**€ -**
19 Het afdragen van premies aan de pensioenuitvoerder	€ 24	€ 24	€ -	€ -
20 Het voeren van een deugdelijke registratie van de arbeids- en rusttijden	€ -	€ -	€ -	€ -
21 Het maken van afspraken rondom zwangerschapsverlof en bijhouden van de administratie.	€ 51	€ -	€ 51	€ -
22 Het hebben van een ziekteverzuimverzekering	€ -	€ -	€ -	€ -
23 Het schriftelijk vastleggen van de arbeidsovereenkomst		€ -	€ -	€ -
76 Het aansluiten bij een pensioenuitvoerder		€ -	€ -	€ -
121 Het bijhouden van de administratie rondom vakantie		€ -	€ -	€ -
147 Het inzetten van werknemers binnen de grenzen van de maximaal toegestane werktijden en minimale ru	€ -	€ -	€ -	€ -
A-3 Arbeidsbescherming en gelijke behandeling	**€ 13.510**	**€ 152**	**€ 13.358**	**€ -**
24 Het doorlopen van een ontslagprocedure bij ontslag met wederzijds goedvinden.	€ 1.181	€ -	€ 1.181	€ -
25 Het doorlopen van een ontslagprocedure via UWV of aangewezen commissie	€ 354	€ -	€ 354	€ -
26 Het doorlopen van een ontslagprocedure via de kantonrechter	€ 290	€ -	€ 290	€ -
27 Het betalen van een transitievergoeding voor een werknemer	€ 246	€ -	€ 246	€ -
28 Het bijhouden van het ziekteverzuim	€ 8.948	€ -	€ 8.948	€ -
29 Het begeleiden van niet-functionerende werknemers	€ 954	€ -	€ 954	€ -
30 Het meewerken aan de re-integratie van een werknemer	€ 538	€ -	€ 538	€ -
31 Het zorgen voor plekken voor arbeidsbeperkten		€ -	€ -	€ -
32 Het vergroten van het aantal vast arbeidscontracten		€ -	€ -	€ -
33 Het doorbetalen van het loon bij ziekte	€ 136	€ -	€ 136	€ -
34 Het aanvragen van betaald ouderschapsverlof voor een werknemer	€ -	€ -	€ -	€ -
132 Claimen loonkostenvoordelen voor oudere of arbeidsgehandicapte werknemers	€ 164	€ -	€ 164	€ -
133 Rapportageplicht werkgebonden personenmobiliteit	€ 152	€ 152	€ -	€ -
134 Premiedifferentiatie tijdelijke contracten (WAB)	€ 231	€ -	€ 231	€ -
135 Ketenaansprakelijkheid	€ 315	€ -	€ 315	€ -
A-4 Werkgever overig	**€ 6.199**	**€ 215**	**€ 5.984**	**€ -**
35 Het indienen van aangifte loonbelasting, inclusief afdracht		€ -	€ -	€ -
36 Het betalen van loon aan een werknemer		€ -	€ -	€ -
37 Het betalen van vakantiebijslag aan een werknemer		€ -	€ -	€ -
38 Het (digitaal) verstrekken van een loonstrook aan een werknemer		€ -	€ -	€ -
39 Het verstrekken van een jaaropgaaf aan een werknemer		€ -	€ -	€ -
40 Het voeren van een loonadministratie	€ -	€ -	€ -	€ -
41 Het afdragen van premies aan het O&O-fonds	€ -	€ -	€ -	€ -
42 Het indienen van een aanmelding als werkgever		€ -	€ -	€ -
43 Het ter beschikking stellen van trainingen, opleidingen en cursussen	€ 1.781	€ -	€ 1.781	€ -
44 Het APK laten keuren van bedrijfswagens	€ 215	€ 215	€ -	€ -
45 Het inhuren van zzp'ers		€ -	€ -	€ -
47 Het meewerken aan loonbeslag	€ 2.710	€ -	€ 2.710	€ -
120 De administratie bijhouden van alles wat onder de werkkostenregeling (WKR) valt.	€ 530	€ -	€ 530	€ -
122 Het bieden van de gelegenheid tot medezeggenschap		€ -	€ -	€ -
124 Het aangeven of de arbeidsovereenkomst wordt voortgezet	€ 667	€ -	€ 667	€ -
144 Aanvragen tewerkstellingsvergunning voor werknemers van buiten EU/EER	€ 85	€ -	€ 85	€ -
145 Vaststellen identiteit werknemer	€ -	€ -	€ -	€ -
146 Opvragen en vastleggen werknemersgegevens bij indiensttreding (loonbelastingverklaring)	€ 194	€ -	€ 194	€ -
148 Het controleren of asielzoekers die werknemers worden beschikken over een W-document	€ 16	€ -	€ 16	€ -
B. Ondernemer	**€ 6.984**	**€ 4.293**	**€ 2.684**	**€ 7**
B-1 Belastingen en financiën	**€ 3.453**	**€ 3.453**	**€ -**	**€ -**
48 Het indienen van aangifte omzetbelasting, inclusief afdracht		€ -	€ -	€ -
49 Het indienen van aangifte winstbelasting, inclusief afdracht		€ -	€ -	€ -
50 Het opstellen van de jaarrekening	€ 3.453	€ 3.453	€ -	€ -
51 Het betalen van gemeentelijke belastingen		€ -	€ -	€ -
B-2 Bedrijfsvoering	**€ 2.634**	**€ 2**	**€ 2.625**	**€ 7**
52 Het informeren van betrokkenen over de verwerking van hun persoonsgegevens		€ -	€ -	€ -
53 Het meewerken aan uitvragen van het CBS	€ 2.582	€ -	€ 2.582	€ -
54 Het doorgeven van het aantal werkzame personen aan de KvK	€ 2	€ 2	€ -	€ -
55 Het verplicht inschrijven in het handelsregister	€ 7	€ -	€ -	€ 7
56 Het aantonen van de naleving van de privacyregels		€ -	€ -	€ -
57 Het melden van een datalek aan de Autoriteit Persoonsgegevens	€ 41	€ -	€ 41	€ -
58 Kennisname van nieuwe wet- en regelgeving		€ -	€ -	€ -
59 Keuringen van installaties	€ -	€ -	€ -	€ -
60 Het melden van een datalek aan de betrokkene	€ -	€ -	€ -	€ -
61 Het inschrijven van uiteindelijk belanghebbenden in het UBO-register	€ 3	€ -	€ 3	€ -
B-3 Ondernemer, overig	**€ 896**	**€ 838**	**€ 59**	**€ -**
63 Het aanvragen van een licentie bij een CBO, inclusief afdracht	€ 400	€ 400	€ -	€ -
64 Het naleven van algemene eisen aan het gebouw		€ -	€ -	€ -
65 Het opstellen van een jaarverslag of een bestuursverslag	€ 438	€ 438	€ -	€ -
66 Het aanvragen van een energielabel	€ 59	€ -	€ 59	€ -
68 Het nemen van energiebesparende maatregelen van de Erkende Maatregelenlijst		€ -	€ -	€ -
C. Sectorspecifiek	**€ 3.646**	**€ 3.434**	**€ 212**	**€ -**
C-2 Milieu en Brandveiligheid	**€ -**	**€ -**	**€ -**	**€ -**
128 Het meewerken aan milieu inspecties van de omgevingsdienst		€ -	€ -	€ -
69 Het ontvangen en begeleiden van de brandweer en het beantwoorden van hun vragen over de brandveili	€ -	€ -	€ -	€ -
140 Het laten onderhouden en keuren van blusmiddelen	€ -	€ -	€ -	€ -
C-3 Sectorspecifiek, overig	**€ 3.646**	**€ 3.434**	**€ 212**	**€ -**
103 Het aanvragen van een parkeervergunning of -ontheffing	€ 2.382	€ 2.382	€ -	€ -
161 Het uitsluitend gebruiken van schoonmaakmiddelen die voldoen aan de toepasselijke EU-chemicaliënrege		€ -	€ -	€ -
166 Arbocatalogus: verplichtingen vertrouwenspersoon	€ 200	€ 200	€ -	€ -
167 Arbocatalogus: verplichting a.g.v. werken op specifieke panden waar VCA verplicht is / toolboxen organis	€ -	€ -	€ -	€ -
170 Het borgen dat alle afvalhandelingen (ontstaan, opslag, sortering, inzameling, transport, behandeling en		€ -	€ -	€ -
176 Het werken comform eisen van de Aanbestedingswet 2012 bij aanbestedingen en klussen voor Nederlan	€ -	€ -	€ -	€ -
177 Bij de inzet van voertuigen rekening houden met gemeentelijke eisen wat betreft milieuzones	€ -	€ -	€ -	€ -
178 Het beoordelen welk btw-tarief van toepassing is bij schoonmaakwerkzaamheden bij woningen	€ 212	€ -	€ 212	€ -
179 Het voldoen aan de arbeidsomstandigheidseisen omtrent werken op hoogte	€ 853	€ 853	€ -	€ -
Eindtotaal	**€ 45.513**	**€ 19.847**	**€ 25.659**	**€ 7**

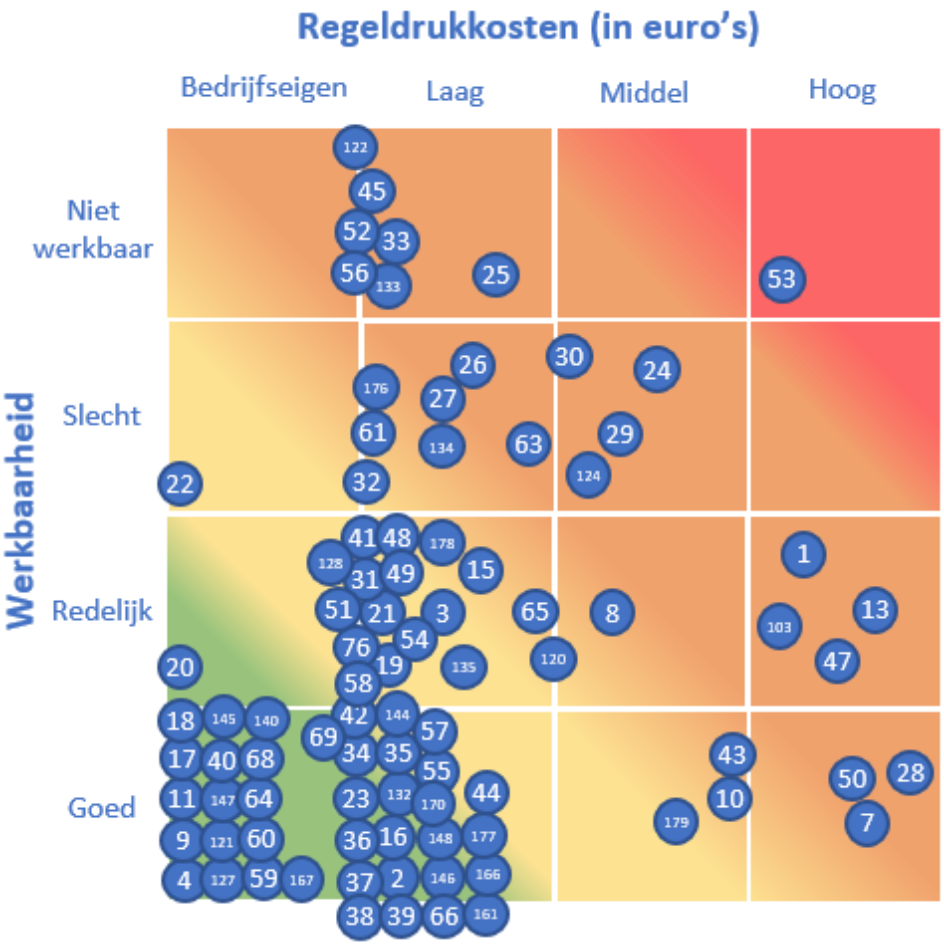
Regeldrukkosten (in euro's)
Bedrijfseigen
Laag
Middel
Hoog
Werkbaarheid
Niet werkbaar
Slecht
Redelijk
Goed
122
45
52
33
56
133
25
53
26
30
24
176
27
61
134
63
29
124
22
32
41
48
178
128
31
49
15
1
51
21
3
65
8
13
103
76
54
47
19
135
120
20
58
18
145
140
42
144
69
57
17
40
68
34
35
55
43
50
28
11
147
64
23
132
170
44
10
9
121
60
36
16
148
177
179
7
4
127
59
167
37
2
146
166
38
39
66
161

I.II De textielrecycler

De Textielrecycler		Regeldruk			
		Totaal	Structureel	Eenmalig	Incidenteel
A. Werkgever	**€**	**48.624**	**€ 35.893**	**€ 12.719**	**€ 12**
A-1 Gezondheid en veiligheid op het werk	**€**	**8.216**	**€ 7.079**	**€ 1.137**	**€ -**
1 Het uitvoeren van een Risicoinventarisatie en -Evaluatie	€	1.133	€ -	€ 1.133	€ -
3 Het aanwijzen van een preventiemedewerker	€	-	€ -	€ -	€ -
4 Het voorlichten over en toezien op de te verrichten werkzaamheden	€	-	€ -	€ -	€ -
6 Het voeren van overleg over het arbobeleid	€	2.000	€ 2.000	€ -	€ -
7 Het aansluiten bij een arbodienst en/of het inhuren van een bedrijfsarts	€	2.959	€ 2.959	€ -	€ -
8 Het organiseren van bedrijfshulpverlening (BHV)	€	-	€ -	€ -	€ -
9 Het opstellen van een ziekteverzuimbeleid	€	-	€ -	€ -	€ -
10 Het zorgen voor Arbo-voorzieningen, zoals beschermingsmiddelen.	€	-	€ -	€ -	€ -
11 Het zorgen voor een ergonomische inrichting van de werkplekken.	€	-	€ -	€ -	€ -
12 Het uitvoeren van een arbeidsgezondheidskundig onderzoek.	€	2.080	€ 2.080	€ -	€ -
13 Het laten keuren van arbeidsmiddelen.	€	40	€ 40	€ -	€ -
17 Het bijhouden van een ongevallenregistratie	€	4	€ -	€ 4	€ -
18 Maatregelen nemen om gehoorschade te voorkomen	€	-	€ -	€ -	€ -
127 De werkgever is verantwoordelijk voor het nemen van de juiste beheersmaatregelen voor	€	-	€ -	€ -	€ -
A-2 Werktijden en sociale zekerheid	**€**	**26.717**	**€ 26.717**	**€ -**	**€ -**
19 Het afdragen van premies aan de pensioenuitvoerder	€	1.050	€ 1.050	€ -	€ -
20 Het voeren van een deugdelijke registratie van de arbeids- en rusttijden	€	15.167	€ 15.167	€ -	€ -
21 Het maken van afspraken rondom zwangerschapsverlof en bijhouden van de administratie	€	-	€ -	€ -	€ -
22 Het hebben van een ziekteverzuimverzekering	€	10.500	€ 10.500	€ -	€ -
23 Het schriftelijk vastleggen van de arbeidsovereenkomst	€	-	€ -	€ -	€ -
121 Het bijhouden van de administratie rondom vakantie			€ -	€ -	€ -
147 Het inzetten van werknemers binnen de grenzen van de maximaal toegestane werktijden	€	-	€ -	€ -	€ -
A-3 Arbeidsbescherming en gelijke behandeling	**€**	**10.682**	**€ -**	**€ 10.682**	**€ -**
24 Het doorlopen van een ontslagprocedure bij ontslag met wederzijds goedvinden.	€	499	€ -	€ 499	€ -
25 Het doorlopen van een ontslagprocedure via UWV of aangewezen commissie	€	5.616	€ -	€ 5.616	€ -
27 Het betalen van een transitievergoeding voor een werknemer	€	462	€ -	€ 462	€ -
28 Het bijhouden van het ziekteverzuim	€	-	€ -	€ -	€ -
29 Het begeleiden van niet-functionerende werknemers	€	-	€ -	€ -	€ -
30 Het meewerken aan de re-integratie van een werknemer	€	3.744	€ -	€ 3.744	€ -
31 Het zorgen voor plekken voor arbeidsbeperkten	€	-	€ -	€ -	€ -
32 Het vergroten van het aantal vast arbeidscontracten	€	-	€ -	€ -	€ -
33 Het doorbetalen van het loon bij ziekte	€	100	€ -	€ 100	€ -
34 Het aanvragen van betaald ouderschapsverlof voor een werknemer	€	100	€ -	€ 100	€ -
132 Claimen loonkostenvoordelen voor oudere of arbeidsgehandicapte werknemers	€	160	€ -	€ 160	€ -
134 Premiedifferentiatie tijdelijke contracten (WAB)	€	-	€ -	€ -	€ -
A-4 Werkgever overig	**€**	**3.010**	**€ 2.098**	**€ 901**	**€ 12**
35 Het indienen van aangifte loonbelasting, inclusief afdracht	€	-	€ -	€ -	€ -
36 Het betalen van loon aan een werknemer	€	-	€ -	€ -	€ -
37 Het betalen van vakantiebijslag aan een werknemer	€	-	€ -	€ -	€ -
38 Het (digitaal) verstrekken van een loonstrook aan een werknemer	€	-	€ -	€ -	€ -
39 Het verstrekken van een jaaropgaaf aan een werknemer	€	-	€ -	€ -	€ -
40 Het voeren van een loonadministratie	€	-	€ -	€ -	€ -
42 Het indienen van een aanmelding als werkgever	€	12	€ -	€ -	€ 12
43 Het ter beschikking stellen van trainingen, opleidingen en cursussen	€	-	€ -	€ -	€ -
44 Het APK laten keuren van bedrijfswagens	€	98	€ 98	€ -	€ -
47 Het meewerken aan loonbeslag	€	20	€ -	€ 20	€ -
120 De administratie bijhouden van alles wat onder de werkkostenregeling (WKR) valt.	€	631	€ -	€ 631	€ -
122 Het bieden van de gelegenheid tot medezeggenschap	€	2.000	€ 2.000	€ -	€ -
124 Het aangeven of de arbeidsovereenkomst wordt voortgezet	€	33	€ -	€ 33	€ -
144 Aanvragen tewerkstellingsvergunning voor werknemers van buiten EU/EER	€	200	€ -	€ 200	€ -
145 Vaststellen identiteit werknemer	€	-	€ -	€ -	€ -
146 Opvragen en vastleggen werknemersgegevens bij indiensttreding (loonbelastingverklaring	€	17	€ -	€ 17	€ -
B. Ondernemer	**€**	**50.623**	**€ 49.278**	**€ 1.326**	**€ 20**
B-1 Belastingen en financiën	**€**	**17.948**	**€ 17.948**	**€ -**	**€ -**
48 Het indienen van aangifte omzetbelasting, inclusief afdracht	€	2.808	€ 2.808	€ -	€ -
49 Het indienen van aangifte winstbelasting, inclusief afdracht			€ -	€ -	€ -
50 Het opstellen van de jaarrekening	€	15.120	€ 15.120	€ -	€ -
51 Het betalen van gemeentelijke belastingen	€	20	€ 20	€ -	€ -
B-2 Bedrijfsvoering	**€**	**32.676**	**€ 31.330**	**€ 1.326**	**€ 20**
52 Het informeren van betrokkenen over de verwerking van hun persoonsgegevens	€	468	€ -	€ 468	€ -
53 Het meewerken aan uitvragen van het CBS	€	234	€ -	€ 234	€ -
54 Het doorgeven van het aantal werkzame personen aan de KvK	€	78	€ 78	€ -	€ -
55 Het verplicht inschrijven in het handelsregister	€	20	€ -	€ -	€ 20
56 Het aantonen van de naleving van de privacyregels			€ -	€ -	€ -
58 Kennisname van nieuwe wet- en regelgeving	€	29.952	€ 29.952	€ -	€ -
59 Keuringen van installaties	€	1.300	€ 1.300	€ -	€ -
61 Het inschrijven van uiteindelijk belanghebbenden in het UBO-register	€	624	€ -	€ 624	€ -
B-3 Ondernemer, overig	**€**	**-**	**€ -**	**€ -**	**€ -**
64 Het naleven van algemene eisen aan het gebouw			€ -	€ -	€ -
68 Het nemen van energiebesparende maatregelen van de Erkende Maatregelenlijst			€ -	€ -	€ -
C. Sectorspecifiek	**€**	**211.477**	**€ 42.989**	**€ 168.488**	**€ -**
C-2 Milieu en Brandveiligheid	**€**	**676**	**€ 656**	**€ 20**	**€ -**
69 Het ontvangen en begeleiden van de brandweer en het beantwoorden van hun vragen ove	€	20	€ -	€ 20	€ -
140 Het laten onderhouden en keuren van blusmiddelen	€	478	€ 478	€ -	€ -
142 Het laten controleren en onderhouden van de noodinstallaties	€	178	€ 178	€ -	€ -
C-3 Sectorspecifiek, overig	**€**	**210.801**	**€ 42.333**	**€ 168.468**	**€ -**
101 Het aanvragen van een omgevingsvergunning	€	4.120	€ -	€ 4.120	€ -
180 Het borgen dat alle afvalhandelingen (ontstaan, opslag, sortering, inzameling, transport, b	€	-	€ -	€ -	€ -
181 Het borgen dat afvalstoffen alleen door jouzelf als producent worden behandeld als je daar	€	997	€ 997	€ -	€ -
182 Het borgen van volledige ketentraceerbaarheid en 'paperwork' bij overdracht en transport	€	5.200	€ 5.200	€ -	€ -
189 Het inrichten van een risico-gebasseerd due diligence-systeem en het nemen van passend	€	7.488	€ 7.488	€ -	€ -
190 Het opnemen van een sustainability rapport in het bestuursverslag, inclusief relevante vali	€	3.900	€ 3.900	€ -	€ -
191 Het controleren van textielstromen op de aanwezigheid van verboden of beperkte stoffen.	€	19.949	€ 19.949	€ -	€ -
192 Registratie- en rapportageverplichtingen voor dienstverleners ten behoeve van de UPV-ve	€	99.840	€ -	€ 99.840	€ -
195 Het correct etiketteren en/of aanduiden van de (vezel)samenstelling van textielproducten	€	-	€ -	€ -	€ -
197 Het naleven van de regels voor grensoverschrijdend vervoer van afgedankt textiel.	€	4.800	€ 4.800	€ -	€ -
202 Het uitzoeken van de relaties tussen UBO's in het kader van subsidie-aanvragen	€	468	€ -	€ 468	€ -
203 Verplichtingen die samenhangen met de aanvraag en verantwoording van subsidies in het	€	64.040	€ -	€ 64.040	€ -
Eindtotaal	**€**	**310.724**	**€ 128.160**	**€ 182.533**	**€ 31**

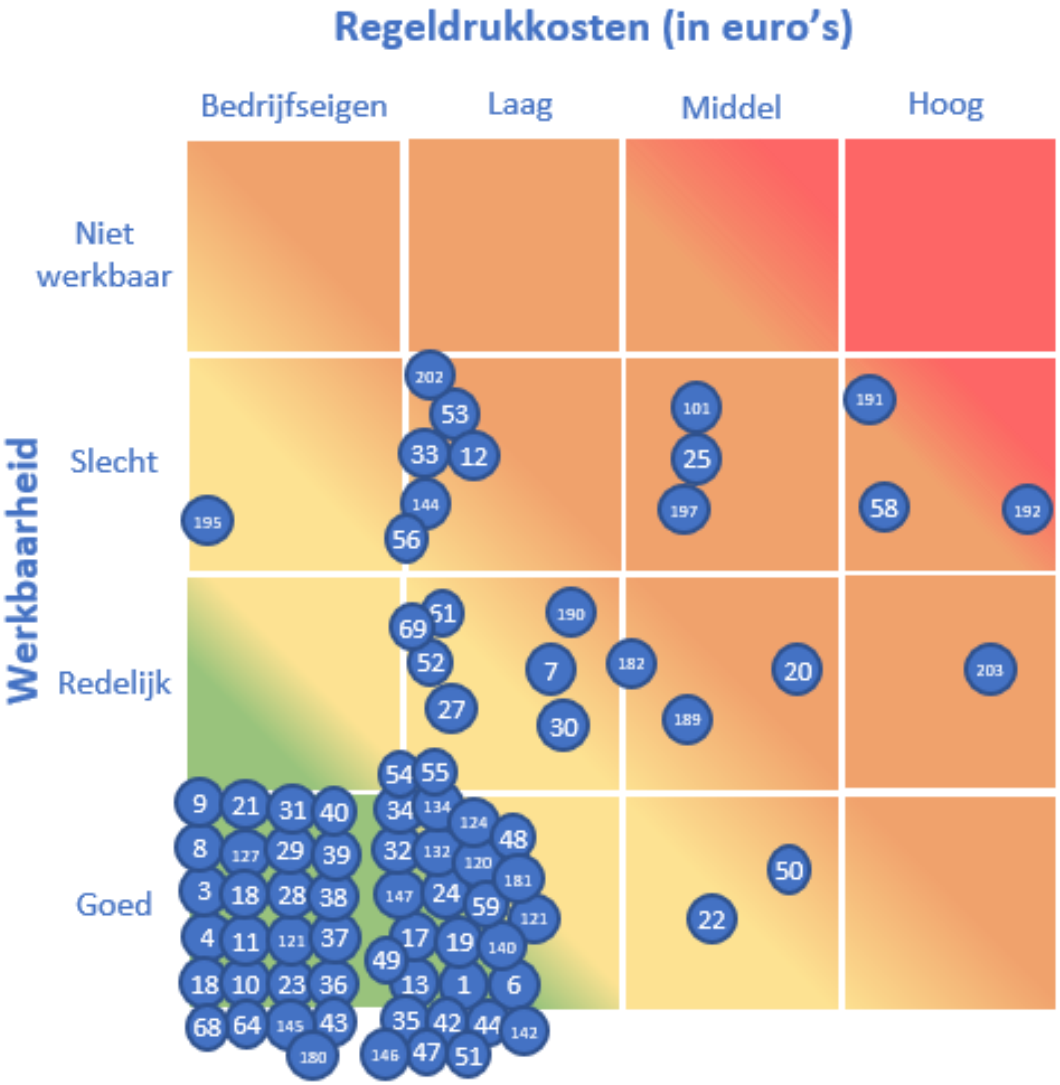
Regeldrukkosten (in euro's)
Bedrijfseigen
Laag
Middel
Hoog
Werkbaarheid
Niet werkbaar
Slecht
Redelijk
Goed
202
53
33
12
144
56
195
101
25
197
191
58
192
69
51
52
27
190
7
30
182
189
20
203
54
55
9
21
31
40
34
134
124
48
8
127
29
39
32
132
120
181
3
18
28
38
147
24
59
121
4
11
121
37
17
19
140
49
18
10
23
36
13
1
6
68
64
145
43
180
35
42
44
142
146
47
51
50
22

I.III De rederij

De Rederij	Regeldruk			
	Totaal	Structureel	Eenmalig	Incidenteel
A. Werkgever	**€ 231.692**	**€ 168.267**	**€ 63.418**	**€ 7**
A-1 Gezondheid en veiligheid op het werk	**€ 50.334**	**€ 40.632**	**€ 9.703**	**€ -**
1 Het uitvoeren van een Risicoinventarisatie en -Evaluatie	€ 3.041	€ -	€ 3.041	€ -
2 Het meewerken aan inspecties van de Nederlandse Arbeidsinspectie	€ 5.544	€ -	€ 5.544	€ -
3 Het aanwijzen van een preventiemedewerker	€ 3.347	€ 3.347	€ -	€ -
4 Het voorlichten over en toezien op de te verrichten werkzaamheden	€ 5.616	€ 5.616	€ -	€ -
6 Het voeren van overleg over het arbobeleid	€ 10.260	€ 10.260	€ -	€ -
7 Het aansluiten bij een arbodienst en/of het inhuren van een bedrijfsarts	€ 4.667	€ 4.667	€ -	€ -
8 Het organiseren van bedrijfshulpverlening (BHV)	€ 16.338	€ 16.338	€ -	€ -
9 Het opstellen van een ziekteverzuimbeleid	€ -	€ -	€ -	€ -
10 Het zorgen voor Arbo-voorzieningen, zoals beschermingsmiddelen.	€ -	€ -	€ -	€ -
11 Het zorgen voor een ergonomische inrichting van de werkplekken.	€ -	€ -	€ -	€ -
12 Het uitvoeren van een arbeidsgezondheidskundig onderzoek.	€ 404	€ 404	€ -	€ -
13 Het laten keuren van arbeidsmiddelen.		€ -	€ -	€ -
15 Het hebben van een veiligheidsinformatieblad voor gevaarlijke stoffen	€ -	€ -	€ -	€ -
16 Het melden van arbeidsongevallen met personeel	€ 110	€ -	€ 110	€ -
17 Het bijhouden van een ongevallenregistratie	€ 1.008	€ -	€ 1.008	€ -
18 Maatregelen nemen om gehoorschade te voorkomen		€ -	€ -	€ -
A-2 Werktijden en sociale zekerheid	**€ 124.440**	**€ 124.440**	**€ -**	**€ -**
19 Het afdragen van premies aan de pensioenuitvoerder		€ -	€ -	€ -
20 Het voeren van een deugdelijke registratie van de arbeids- en rusttijden	€ 113.472	€ 113.472	€ -	€ -
21 Het maken van afspraken rondom zwangerschapsverlof en bijhouden van de administratie.	€ -	€ -	€ -	€ -
23 Het schriftelijk vastleggen van de arbeidsovereenkomst		€ -	€ -	€ -
76 Het aansluiten bij een pensioenuitvoerder	€ -	€ -	€ -	€ -
121 Het bijhouden van de administratie rondom vakantie	€ 10.680	€ 10.680	€ -	€ -
147 Het inzetten van werknemers binnen de grenzen van de maximaal toegestane werktijden en minimale	€ 288	€ 288	€ -	€ -
A-3 Arbeidsbescherming en gelijke behandeling	**€ 29.923**	**€ -**	**€ 29.923**	**€ -**
24 Het doorlopen van een ontslagprocedure bij ontslag met wederzijds goedvinden.	€ 504	€ -	€ 504	€ -
25 Het doorlopen van een ontslagprocedure via UWV of aangewezen commissie	€ 25.364	€ -	€ 25.364	€ -
27 Het betalen van een transitievergoeding voor een werknemer		€ -	€ -	€ -
28 Het bijhouden van het ziekteverzuim		€ -	€ -	€ -
29 Het begeleiden van niet-functionerende werknemers	€ 1.295	€ -	€ 1.295	€ -
30 Het meewerken aan de re-integratie van een werknemer	€ 2.720	€ -	€ 2.720	€ -
32 Het vergroten van het aantal vast arbeidscontracten	€ -	€ -	€ -	€ -
33 Het doorbetalen van het loon bij ziekte	€ 41	€ -	€ 41	€ -
34 Het aanvragen van betaald ouderschapsverlof voor een werknemer		€ -	€ -	€ -
A-4 Werkgever overig	**€ 26.995**	**€ 3.196**	**€ 23.792**	**€ 7**
35 Het indienen van aangifte loonbelasting, inclusief afdracht		€ -	€ -	€ -
36 Het betalen van loon aan een werknemer		€ -	€ -	€ -
37 Het betalen van vakantiebijslag aan een werknemer		€ -	€ -	€ -
38 Het (digitaal) verstrekken van een loonstrook aan een werknemer		€ -	€ -	€ -
39 Het verstrekken van een jaaropgaaf aan een werknemer		€ -	€ -	€ -
40 Het voeren van een loonadministratie	€ -	€ -	€ -	€ -
41 Het afdragen van premies aan het O&O-fonds	€ 2.243	€ 2.243	€ -	€ -
42 Het indienen van een aanmelding als werkgever	€ 7	€ -	€ -	€ 7
43 Het ter beschikking stellen van trainingen, opleidingen en cursussen		€ -	€ -	€ -
44 Het APK laten keuren van bedrijfswagens	€ 953	€ 953	€ -	€ -
45 Het inhuren van zzp'ers	€ -	€ -	€ -	€ -
47 Het meewerken aan loonbeslag	€ -	€ -	€ -	€ -
120 De administratie bijhouden van alles wat onder de werkkostenregeling (WKR) valt.	€ 192	€ -	€ 192	€ -
122 Het bieden van de gelegenheid tot medezeggenschap		€ -	€ -	€ -
124 Het aangeven of de arbeidsovereenkomst wordt voortgezet		€ -	€ -	€ -
144 Aanvragen tewerkstellingsvergunning voor werknemers van buiten EU/EER	€ 23.600	€ -	€ 23.600	€ -
145 Vaststellen identiteit werknemer	€ -	€ -	€ -	€ -
146 Opvragen en vastleggen werknemersgegevens bij indiensttreding (loonbelastingverklaring)	€ -	€ -	€ -	€ -
B. Ondernemer	**€ 16.725**	**€ 14.737**	**€ 1.862**	**€ 126**
B-1 Belastingen en financiën	**€ 13.585**	**€ 13.585**	**€ -**	**€ -**
48 Het indienen van aangifte omzetbelasting, inclusief afdracht	€ 1.152	€ 1.152	€ -	€ -
49 Het indienen van aangifte winstbelasting, inclusief afdracht		€ -	€ -	€ -
50 Het opstellen van de jaarrekening	€ 558	€ 558	€ -	€ -
51 Het betalen van gemeentelijke belastingen		€ -	€ -	€ -
150 Het verkrijgen van controleverklaringen bij de jaarrekening	€ 11.875	€ 11.875	€ -	€ -
B-2 Bedrijfsvoering	**€ 1.988**	**€ -**	**€ 1.862**	**€ 126**
52 Het informeren van betrokkenen over de verwerking van hun persoonsgegevens	€ 1.000	€ -	€ 1.000	€ -
53 Het meewerken aan uitvragen van het CBS	€ 855	€ -	€ 855	€ -
55 Het verplicht inschrijven in het handelsregister	€ 126	€ -	€ -	€ 126
56 Het aantonen van de naleving van de privacyregels	€ -	€ -	€ -	€ -
59 Keuringen van installaties		€ -	€ -	€ -
61 Het inschrijven van uiteindelijk belanghebbenden in het UBO-register	€ 7	€ -	€ 7	€ -
B-3 Ondernemer, overig	**€ 1.152**	**€ 1.152**	**€ -**	**€ -**
63 Het aanvragen van een licentie bij een CBO, inclusief afdracht		€ -	€ -	€ -
65 Het opstellen van een jaarverslag of een bestuursverslag	€ 1.152	€ 1.152	€ -	€ -
66 Het aanvragen van een energielabel		€ -	€ -	€ -
68 Het nemen van energiebesparende maatregelen van de Erkende Maatregelenlijst		€ -	€ -	€ -
C. Sectorspecifiek	**€ 1.069.932**	**€ 1.062.235**	**€ 7.697**	**€ -**
C-2 Milieu en Brandveiligheid	**€ 216**	**€ -**	**€ 216**	**€ -**
128 Het meewerken aan milieu inspecties van de omgevingsdienst	€ -	€ -	€ -	€ -
69 Het ontvangen en begeleiden van de brandweer en het beantwoorden van hun vragen over de brandve	€ 216	€ -	€ 216	€ -
140 Het laten onderhouden en keuren van blusmiddelen		€ -	€ -	€ -
C-3 Sectorspecifiek, overig	**€ 1.069.716**	**€ 1.062.235**	**€ 7.481**	**€ -**
90 Het vervoeren van gevaarlijke stoffen (nationaal en internationaal)		€ -	€ -	€ -
151 Het registreren en aanvragen van certificaten, formulieren en (verplichte) verzekeringen voor het schip	€ 9.043	€ 9.043	€ -	€ -
152 Melding en ondersteuning onderzoeken bij averijen en/of ongevallen	€ 2.700	€ -	€ 2.700	€ -
153 Monitoren en melden van emissies	€ 50.585	€ 50.585	€ -	€ -
154 Het registreren van ballastwater	€ 338.460	€ 338.460	€ -	€ -
155 Aanleveren van informatie voorafgaand aan binnenkomst haven en meewerken aan eventuele Port Stat	€ 4.424	€ -	€ 4.424	€ -
156 Het meewerken aan eisen omtrent emissies.	€ 322.044	€ 322.044	€ -	€ -
157 Het voldoen aan de ISM	€ 95.413	€ 95.413	€ -	€ -
158 Het voldoen aan eisen leef- en werkomstandigheden zeevarenden	€ 56.488	€ 56.488	€ -	€ -
200 Het registreren en aanvragen van certificaten en vergunningen voor de bemanning	€ 39.549	€ 39.549	€ -	€ -
201 Het voldoen aan cyberveiligheidseisen	€ 2.395	€ 2.395	€ -	€ -
204 Het afsluiten en aantonen van verplichte verzekeringen voor het schip	€ 204	€ 204	€ -	€ -
205 Het overdragen van lokaal havengeld en/of zeehavengeld	€ 357	€ -	€ 357	€ -
206 Het voldoen aan de ISPS	€ 148.054	€ 148.054	€ -	€ -
Eindtotaal	**€ 1.318.350**	**€ 1.245.239**	**€ 72.977**	**€ 133**

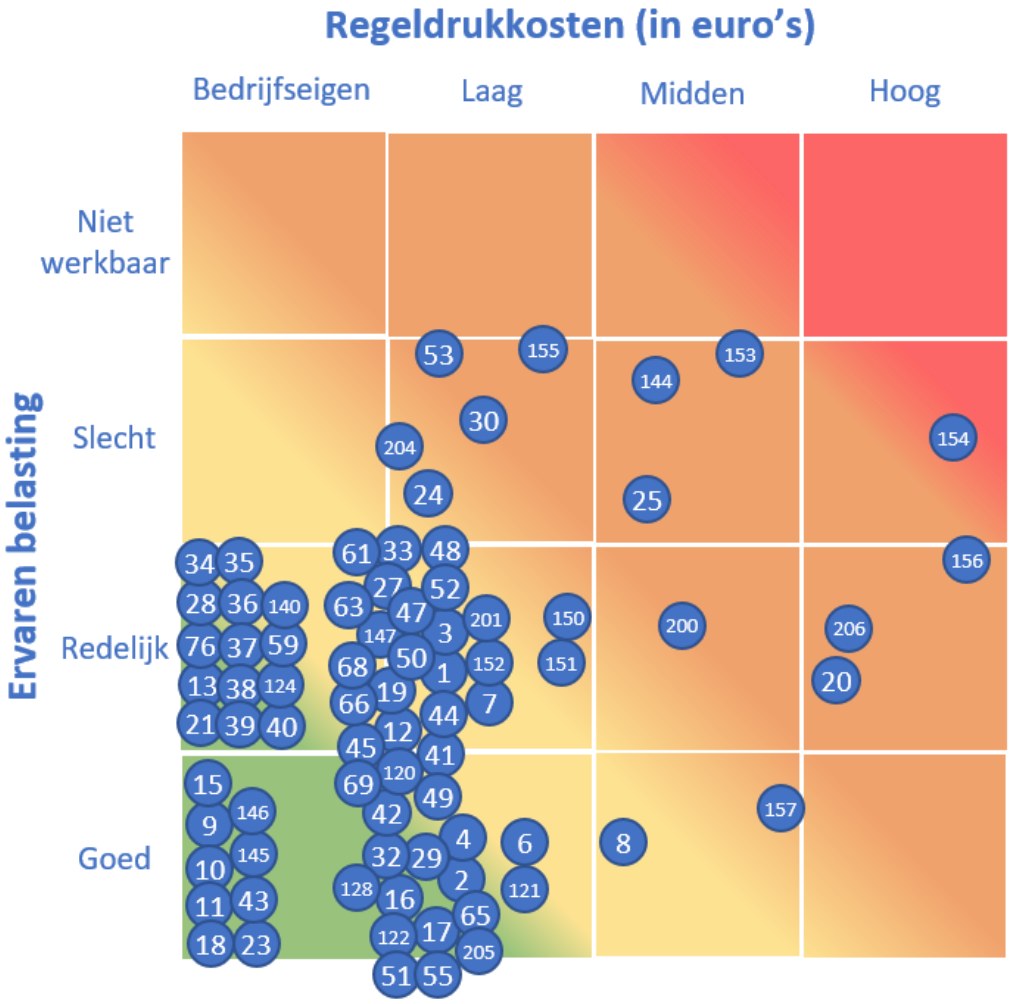
Regeldrukkosten (in euro's)
Bedrijfseigen
Laag
Midden
Hoog
Ervaren belasting
Niet werkbaar
Slecht
Redelijk
Goed
53
155
144
153
30
204
154
24
25
34
35
61
33
48
156
27
52
28
36
140
63
47
201
150
200
206
76
37
59
147
3
50
68
1
152
151
20
13
38
124
66
19
44
7
21
39
40
12
45
41
120
69
49
15
157
146
42
9
4
6
8
145
32
29
10
2
121
128
16
11
43
65
122
17
18
23
205
51
55

Sira Consulting

Intern gebruik

Samen werken aan maatschappelijke vooruitgang

Het vooruitstrevende team van Sira Consulting bestaat uit een diversiteit van gekwalificeerde adviseurs me hooggespecialiseerde sectorkennis en procesmatige deskundigheid.

In nauwe samenwerking met onze opdrachtgevers bereiden we politiek-bestuurlijke besluitvorming en d implementatie hiervan in de praktijk voor.

Gedurende projecten vertalen we complexe beleidsvraagstukken naar concrete oplossingen, door midd van onafhankelijk kwantitatief en kwalitatief onderzoek. Daarnaast ondersteunen, adviseren en evaluere wij bij het optimaliseren van de uitvoering en de implementatie van beleid op een efficiënte en effectiev manier in de praktijk.

Met robuust sociaalwetenschappelijk en bedrijfseconomisch onderzoek dragen we zo bij aan slimmer overheidsprocessen, betere dienstverlening en lagere kosten.

Vanuit deze samenwerking met onze opdrachtgevers en stakeholders streven we onze missie na: werke aan maatschappelijke vooruitgang, een bijdrage leveren aan het realiseren van een gunstig economisc klimaat, het bevorderen van burgerparticipatie en goed openbaar bestuur.

Sira Consulting

Vandaag. Voor de overheid van morgen.

Herculesplein 88
3584 AA Utrecht

KvK nr. 30182559
+31 (0)30 602 49 00

info@siraconsulting.nl
www.siraconsulting.nl